

Betænkning og indstilling afgivet af Udvalget til Valgs Prøvelse den 24. juni 2019

Betænkning og indstilling

fra

Udvalget til Valgs Prøvelse vedrørende valgene til Europa-Parlamentet

Indledning

Søndag den 26. maj 2019 afholdtes der valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet. Ifølge § 1 i lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet, jf. lovbe- kendtgørelse nr. 140 af 7. februar 2019, vælges 14 danske medlemmer. Ifølge § 6, stk. 2, i lov nr. 1739 af 27. decem- ber 2018 fastsætter økonomi- og indenrigsministeren tids- punktet for, hvornår den kandidat, der ved valget af danske medlemmer til Europa-Parlamentet i 2019 for valgperioden 2019-2024 opnår det 14. mandat i Europa-Parlamentet, til- træder sit mandat.

Bestemmelserne om valgproceduren fremgår af samme lov.

De nærmere bestemmelser om Folketingets godkendelse af valget indeholdes i kapitel 11 i lov om valg til Europa- Parlamentet.

Valget i Danmark den 26. maj 2019

Ifølge Økonomi- og Indenrigsministeriets bekendtgørelse af 29. april 2019 om godkendte kandidatlistor og valgfor- bund var følgende partier godkendt til deltagelse i europa- parlamentsvalget den 26. maj 2019:

- A. Socialdemokratiet
- B. Radikale Venstre
- C. Det Konservative Folkeparti
- F. SF – Socialistisk Folkeparti
- I. Liberal Alliance
- N. Folkebevægelsen mod EU
- O. Dansk Folkeparti
- V. Venstre, Danmarks Liberale Parti
- Ø. Enhedslisten – De Rød-Grønne
- Å. Alternativet.

Der var anmeldt valgforbund mellem kandidatlisterne for følgende partier:

- I. Socialdemokratiet og SF – Socialistisk Folkeparti

II. Radikale Venstre og Alternativet

III. Det Konservative Folkeparti, Liberal Alliance og Venstre, Danmarks Liberale Parti

IV. Folkebevægelsen mod EU og Enhedslisten – De Rød- Grønne.

I henhold til § 36 i lov om valg til Europa-Parlamentet har økonomi- og indenrigsministeren den 19. juni 2019 frem- sendt:

1. Valgbogskopierne.

2. Beregningerne af mandaternes fordeling. Ministeren har i den forbindelse oplyst, at det 14. mandat, som tilfaldt Li- nea Søgaard-Lidell (V), først tiltræder, når Storbritannien udtræder af Den Europæiske Union.

3. Opgørelsen af, hvilke kandidater der har opnået valg.

4. Fortegnelserne over de kandidater, der ikke er valgt.

Endvidere medfulgte en redegørelse for gennemgangen af stemmesedlerne og valgbøgerne.

Ministeren har under henvisning til lovens § 36, stk. 2, op- lyst, at der til valget ikke var opstillet nogen kandidater, som er statsborgere i et af de øvrige medlemslande i Den Euro- pæiske Union. Endelig har ministeren oplyst, at Økonomi- og Indenrigsministeriet ikke har modtaget nogen underret- ning om, at nogen af kandidaterne også har været opstillet til valget i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, jf. lovens § 36, stk. 3.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har i overensstemmelse med lovens § 38 fremsendt 36 klager, hvoraf 35 er indsendt inden klagefristens udløb.

Udvalgsarbejdet

Udvalgets arbejde med det fremsendte materiale vedrører tre spørgsmål. For det første spørgsmålet om gyldigheden af valghandlingen, herunder valgets forberedelse, stemmeaf- givningen, optællingen af stemmesedlerne og vurderingen af disse samt valgbøgerne og disses førelse m.v. For det andet spørgsmålet om godkendelse af de af ministeren fremsendte

opgørelser og beregninger. For det tredje spørgsmålet om godkendelse af de kandidater, der har opnået valg.

Udvalget har i et møde gennemgået det modtagne materiale. Økonomi- og Indenrigsministeriet har afgivet nedenstående redegørelse vedrørende stemmesedlerne, valgboøgerne og de ugyldige stemmer:

Den gennemgang af stemmesedlerne og valgboøgerne, der er foretaget i forbindelse med den endelige opgørelse af valget, har givet Danmarks Statistik og Økonomi- og Indenrigsministeriet anledning til nedenstående bemærkninger om stemmesedlerne (1), valgboøgerne (2), de ugyldige stemmesedler (3) og brevstemmer, der ikke er taget i betragtning m.v. (4). Endvidere har ministeriet fundet det relevant at oplyse Folketinget om sammenblanding af brevstemmer til valget til Europa-Parlamentet og folketingsvalget (5) og om optagelse af herboende EU-borgere på valglisten (6).

Et bilag med en opgørelse af brevstemmer og ugyldige stemmer, jf. afsnit 3 og 4, og to bilag med eksempler på Økonomi- og Indenrigsministeriets underretningsbreve til herboende EU-borgere er omdelt til udvalget.

1. Stemmesedlerne

De nærmere regler om *stemmesedlernes indhold og udformning* er i henhold til § 24, stk. 4, i lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet (lovbekendtgørelse nr. 140 af 7. februar 2019) fastsat i Økonomi- og Indenrigsministeriets bekendtgørelse nr. 1122 af 15. oktober 2014 om stemmesedler til brug ved Europa-Parlamentsvalg.

Reglerne om stemmesedlerne er ændret en smule i forhold til de regler, der fandt anvendelse ved valget til Europa-Parlamentet den 25. maj 2014. Ændringen består navnlig i, at afkrydsningsrubrikken (☐) skal placeres til venstre for hvert partinavn og hvert kandidatnavn, hvor den ved valget i 2014 skulle placeres til højre herfor. Tilsvarende bestemmelser er indført for stemmesedlerne til kommunale og regionale valg og til folketingsvalg. Ministeriet orienterede Folketingets Udvalg til Valgs Prøvelse herom den 17. oktober 2014 forud for udstedelse af de nævnte bekendtgørelser.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har i lighed med ved de tidligere valg til Europa-Parlamentet ladet fremstille et forlæg til stemmesedlen til brug for valgbestyrelserne ved trykning af stemmesedlerne. Ministeriet fremsendte den 1. maj 2019 til valgbestyrelserne et forlæg til stemmesedlen i pdf- og InDesign-formater. Ministeriet fremsendte samtidig med nogle praktiske bemærkninger om udformningen af stemmesedlerne, herunder om mindstemålene for afkrydsningsrubrikkerne.

Som følge af nogle mindre opsætningsmæssige unøjagtigheder fremsendte Økonomi- og Indenrigsministeriet den 3. maj 2019 et nyt forlæg til stemmesedlen til valgbestyrelserne. Alle valgbestyrelser på nær valgbestyrelsen for Fyns Storkreds, 4. kreds, Assens, og Østjyllands Storkreds, 5. kreds, Djurs, har benyttet det reviderede stemmeseddelforlæg.

Stemmesedlerne er derfor af helt ensartet udformning bortset fra anførelsen af navnet på opstillingskredsen i øverste højre hjørne.

Stemmesedlerne for Bornholms Storkreds, 2. kreds, Aakirkeby, er udformet på baggrund af det reviderede forlæg, men er dog i venstre side skåret meget tæt på afkrydsningsrubrikkerne.

De nævnte fejl må efter ministeriets opfattelse imidlertid betegnes som ubetydelige fejl, der ikke kan have haft indvirkning på stemmeafgivningen.

Den 15. maj 2019 modtog Økonomi- og Indenrigsministeriet en henvendelse fra en medarbejder i Det Konservative Folkeparti, som var blevet kontaktet af et trykkeri, som fremstillede stemmesedler for valgbestyrelsen for Nordjyllands Storkreds, 6. kreds, Mariagerfjord. Trykkeriets henvendelse var vedlagt. Trykkeriet oplyste, at der i forbindelse med fremstillingen af stemmesedler til den pågældende kreds var sket en fejl, som bevirkede, at der måtte fremstilles nye stemmesedler. Fejlen bestod i, at der i stedet for bogstavet »ć« i navnet på kandidaten for Den Konservative Folkeparti Dino Selimović var en udfyldt afkrydsningsrubrik. Fejlen var opstået, som følge af at dette specialtegn ikke er tilgængeligt i alle fonte (skrifttyper).

Det blev oplyst, at fejlen ikke kunne ses i trykkeriets korrekturfil, som valgbestyrelsen godkendte, men alene på de trykte stemmesedler. Valgbestyrelsen fik ikke et prøvetryk af en stemmeseddel til godkendelse, men godkendte stemmesedlen ud fra korrekturfilen. Trykkeriet havde over for Det Konservative Folkeparti rejst bekymring om, hvorvidt denne fejl kunne være sket andre steder i landet.

Økonomi- og Indenrigsministeriet udsendte samme dag på baggrund af henvendelsen en meddelelse til alle valgbestyrelser om problemstillingen.

Ministeriet anførte bl.a., at ministeriet forventede, at valgbestyrelsen læser grundig korrektur på stemmesedlen og om nødvendigt får lavet et eller flere prøvetryk af stemmesedlen, inden den trykkes. Der var ikke tale om fejl i de fremsendte filer, men der skulle udvises særlig opmærksomhed ved eventuel ændring af fonten.

2. Valgboøgerne

Valgboøgerne er gennemgået af Danmarks Statistik for Økonomi- og Indenrigsministeriet. Ved gennemgangen af valgboøgerne er der i nogle få tilfælde konstateret forskellige sammentællingsfejl m.v., der alle har kunnet berigtiges efter telefonisk henvendelse til de pågældende valgbestyrelser.

2.1. Indhold, udformning og indsendelse

Alle valgbestyrelser benytter KMD A/S' valgopgørelses-system, hvorfra valgbestyrelsen kan udskrive sin valg bog med bilag.

Alle valgbestyrelser har således via KMD A/S' valgopgørelsessystem elektronisk overført de dele af selve valg bogen, der kan overføres elektronisk, til Danmarks Statistik sammen med bilaget med opgørelsen pr. afstemningsområde af personlige stemmer og partistemmer. Valgbestyrelserne har endvidere indsendt en papirudgave af selve valg bogen via sikker e-post til både Danmarks Statistik og Økonomi- og Indenrigsministeriet. Det nævnte bilag til valg bogen er alene indsendt elektronisk.

Ved kontrollen af, at indholdet af den elektroniske valg-bog er identisk med indholdet af papirvalg-bogen, er det i al-le tilfælde konstateret, at dette var tilfældet.

Det kan endelig tilføjes, at det af valgbøgerne fremgår, at antallet af afstemningsområder/afstemningssteder siden fol-ketingsvalget i 2015 er reduceret fra 1.389 til 1.384.

2.2. Fejl og mangler bortset fra fejl vedrørende kandida-ternes stemmetal

Ved gennemgangen af valgbøgerne blev der i fire valgbø-ger konstateret fejl på side 9 vedrørende ikke rettidigt mod-tagte brevstemmer. Tallene angivet i valgbøgerne så meget høje ud, og de ansvarlige valgbestyrelser meddelte efter te-lefonisk henvendelse, at der var tale om fejl. Der blev i alle tilfælde indsendt en ny korrekt udgave af side 9.

I mange tilfælde har der været et højt antal brevstemmer, der er rettidigt modtagne, men som ikke kunne komme i be-tragtning af andre grunde. Der var i alt 1.981 brevstemmer, der ikke kom i betragtning, mod 1.037 ved valget til Europa-Parlamentet i 2014. Det skal bemærkes, at der i samme peri-ode har været en stigning i antallet af brevstemmer, der blev taget i betragtning, fra 135.862 til 234.525. Andelen af brev-stemmer, der ikke er taget i betragtning, i forhold til antallet af brevstemmer, der blev taget i betragtning, er derfor kun steget noget fra 0,76 pct. i 2014 til 0,84 pct. i 2019. Vedrø-rende brevstemmer, der var rettidigt modtagne, men som ik-ke kunne komme i betragtning, har Danmarks Statistik ved opkald til kredsene fået forklaringer, der kan kategoriseres på samme måde, og som skyldes en kombination af en stør-re andel brevstemmer, og at det har været muligt at brev-stemme til både valget til Europa-Parlamentet og folketings-valget samtidig. De hyppigste årsager er, at den foreskrevne fremgangsmåde ved stemmeafgivning ikke har været fulgt, eller at der ikke har været anvendt det brevstemmemateriale, som økonomi- og indenrigsministeren har tilvejebragt. Det inkluderer, at der har manglet underskrift fra henholdsvis borger eller myndighed, og at stemmeseddel til folketings-valget har været udleveret i stedet for stemmeseddel til valg-et til Europa-Parlamentet. Derudover er de mest hyppige til-fælde, at borgeren ikke har været optaget på valglisten, eller at borgeren har afgivet mere end én brevstemme.

I en enkelt elektronisk valg-bog blev der konstateret fejl i stemmeseddelregnskabet. I Sjællands Storkreds, 12. kreds, Slagelse, afstemningsstedet Havrebjerg, var der indtastet et forkert tal i feltet »Udleverede stemmesedler ifølge valgli-ster«. Feltet findes ikke i papirvalg-bogen. Tallet er blevet korregeret i den elektroniske valg-bog, som er indsendt til Danmarks Statistik igen.

2.3. Fejl vedrørende kandidaternes stemmetal

Ved den talmæssige revision af valg-bogen kan det ikke kontrolleres, hvorvidt de personlige stemmetal, der er anført for de enkelte kandidater, er korrekte, herunder at der ikke er sket ombytning af personlige stemmetal el.lign. Som et supplement til den talmæssige revision foretager Danmarks Statistik derfor i et vist omfang en kritisk revision bestående i, at man sideløbende med den talmæssige revision gennem-går tallene for de personlige stemmer for at vurdere, om de

forekommer rigtige ud fra kandidaternes placering på stem-mesedlen i den pågældende opstillingskreds, kandidatens bopæl m.v. En sådan vurdering er i sagens natur af overord-net karakter og skal foretages inden for de snævre tidsram-mer, der gælder for valgopgørelsen.

Siden folketingsvalget i 2001 har der ved gennemgangen af valgbøgerne været anvendt et analyseværktøj, som kan afdække, om der er variationer i personlige stemmetal, der er atypiske, og som derfor eventuelt kan være udtryk for, at der er fejl vedrørende de personlige stemmer (stemmeandel-safvigelsesindikator).

Der var et enkelt tilfælde, hvor de nærmere undersøgelser medførte, at opstillingskredsen erkendte, at der var sket om-bytning af stemmetal. Det drejer sig om Østjyllands Stor-kreds, 11. kreds, Hedensted, afstemningsstedet Tørring, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandi-dater for V. Venstre – Danmarks Liberale Parti, idet Bergur Løkke Rasmussen havde fået mange stemmer, mens Søren Gade havde fået få, sammenlignet med stemmetallene i hele opstillingskredsen. I forbindelse med undersøgelsen er stem-merne for kandidater for V. Venstre – Danmarks Liberale Parti talt om, og der er konstateret fejl-optælling, der vedrø-rer fem kandidater. De personlige stemmetal er blevet rettet, således at de korrekte tal indgår i valgopgørelsen. Der er indsendt ny valg-bog, og rettelser er også blevet gennemført i de elektroniske valgbøger. I alt har fem kandidater fået korregeret deres stemmetal som følge af ombytninger af stemmetal, som blev opdaget i forbindelse med Danmarks Statistiks revision. For V. Venstre – Danmarks Liberale Par-ti fik Bergur Løkke Rasmussen, Charlotte Munch og Casper Pedersen nedjusteret deres stemmetal med henholdsvis 110, 2 og 2 stemmer, mens Asger Christensen og Søren Gade fik opjusteret deres stemmetal med henholdsvis 44 og 70 stem-mer. De fundne fejl har i intet tilfælde haft betydning for hverken kandidatudvælgelsen eller den rækkefølge, hvori kandidaterne er valgt. Heller ikke stedfortræderrækkefølgen er blevet påvirket for nogen af de involverede partier.

2.4. Berigtigelse vedrørende kandidaternes stemmetal

Efter godkendelse af Sjællands Storkreds, 1. kreds, Lol-land, har valgbestyrelsen indsendt en revideret valg-bog. Ret-telsen vedrører V. Venstre – Danmarks Liberale Parti, hvor 8 stemmer på afstemningsstedet Askø en fejl var påført som listestemmer i stedet for som personlige stemmer for Linea Søgaard-Lidell. Berigtigelsen har medført, at Linea Søg-aard-Lidell har fået opjusteret sit stemmetal med 8.

Berigtigelsen har ikke haft betydning for hverken kandi-datudvælgelsen eller den rækkefølge, hvori kandidaterne er valgt. Heller ikke stedfortræderrækkefølgen er blevet påvir-ket for det involverede parti.

2.5. Lodtrækninger

Der har ikke været nogen lodtrækninger i forbindelse med dette valg, da ingen kandidater for et parti med valgte kandi-dater har opnået helt samme stemmetal som en anden kandi-dat for samme parti.

2.6. Bemærkninger i valgbøgerne

2.6.1. Indledning

I 70 valgbøger er der gjort bemærkninger om valgets forberedelse, om afstemningens gennemførelse på valgdagen, om mere væsentlige stemmeforskydninger ved fintællingen i forhold til optællingen på valgaftenen, om mulige forklaringer på uoverensstemmelser i stemmeseddelregnskabet m.v. I 22 valgbøger var der ingen bemærkninger.

Blandt de tilførte bemærkninger til valgbøgerne skal særlig fremhæves følgende:

2.6.2. Oplysning om fødselsdato

I valgbøgerne for en række kredse (Østerbro, Næstved, Roskilde, Skive, Silkeborg Syd og Himmerland) er der bemærkninger om, at vælgere har kommenteret eller protesteret over at skulle oplyse deres fødselsdato til valglistefører. Nogle steder har vælgere af denne grund forladt afstemningsstedet uden at stemme.

Økonomi- og Indenrigsministeriet kan i den forbindelse oplyse, at det siden en lovændring, der trådte i kraft den 1. januar 2013 (lov nr. 1252 af 18. december 2012), har været et krav, at vælgeren skal oplyse sin fødselsdato. Kravet indførtes for at højne sikkerheden af identifikationen af vælgeren. Efter folketingsvalglovens § 47, 4. pkt., skal valglisteføreren således forlange, at vælgeren giver oplysning om sin fødselsdato.

Det bemærkes desuden, at antallet af kredse, hvor disse episoder har fundet sted (6), baseret på oplysningerne i valgbøgerne er lidt lavere end ved valget til Europa-Parlamentet i 2014 (10), folketingsvalget i 2015 (9) og det senere afholdte folketingsvalg den 5. juni 2019 (9).

2.6.3. Anvendelse af røde skriveredskaber

I valgbøgerne for nogle få kredse (Vordingborg, Næstved og Viborg Øst) er der bemærkninger om, at vælgere har kommenteret eller udtrykt utilfredshed med, at der blev stillet røde kuglepenne eller farveblyanter til rådighed til brug for udfyldelse af stemmesedlen i stemmerummet.

Økonomi- og Indenrigsministeriet skal i den forbindelse oplyse, at det fremgår af ministeriets vejledning om afholdelse af folketingsvalg, at stemmerum skal være indrettet sådan, at der er det nødvendige udstyr i hvert stemmerum, for at vælgerne kan afgive deres stemme (skriveplade og blyant eller andet egnet skriveredskab). Det fremlagte skriveredskab behøver ikke være en blyant eller sort eller blå kuglepen, men må godt have en mere synlig farve, f.eks. rød, hvis kommunalbestyrelsen f.eks. måtte vurdere, at det vil lette stemmeoptællingen, hvis afkrydsningens farve således er mere tydelig.

2.6.4. Bemærkninger om brevstemmer

I enkelte valgbøger er der bemærkninger om problemer med brevstemmer, herunder problemer som følge af sammenblanding af brevstemmemateriale til valget til Europa-Parlamentet og folketingsvalget. Herom henvises til afsnit 5.

2.6.5. Optagelse af EU-borgere på valglisten på baggrund af tro og love-erklæring

Valgbøgerne for alle ni opstillingskredse i Københavns Kommune (Københavns Storkreds, 1.-9. kreds) indeholder på side 4 bemærkninger om følgende: 1) EU-borgere hen-

vendte sig på valgstedet og oplyste, at de havde stemt ved valget til Europa-Parlamentet i 2014, og påstod, at de burde have været optaget på valglisten automatisk. 2) EU-borgere henvendte sig på valgstedet og oplyste, at de havde søgt om optagelse på valglisten, men ikke fremgik af valglisten. 3) Mange EU-borgere henvendte sig, fordi de ville stemme, men havde ikke søgt om optagelse på valglisten. Enkelte EU-borgere blev optaget på valglisten efter grundig undersøgelse og underskrift på tro og love-erklæring. Københavns Kommune påregner klager vedrørende punkt 1, 2 og 3.

Tilsvarende bemærkninger er gjort på side 5 i de fleste af valgbøgerne i disse kredse med nærmere angivelse af de afstemningssteder, hvor episoderne fandt sted.

Således fremgår det af valgbøgerne i fire af disse kredse (Indre By, Nørrebro, Brønshøj og Valby), at der i kredsen blev optaget EU-borgere på valglisten på baggrund af en tro og love-erklæring.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har anmodet valgbestyrelsen i kredsene beliggende i Københavns Kommune om en redegørelse, herunder om, hvilke undersøgelser der blev foretaget for at verificere, om borgeren havde valget, og hvor mange borgere der blev optaget på valglisten efter den beskrevne fremgangsmåde.

Københavns Kommune har bl.a. oplyst følgende i en redegørelse af 5. juni 2019:

»Københavns Kommunes redegørelse

Københavns Kommune fik i forbindelse med Europa-Parlamentsvalget den 26. maj 2019 mange henvendelser fra EU-borgere – både telefonisk og fysisk på valgstederne – der ønskede at blive optaget på valglisten.

Langt hovedparten af henvendelserne drejede sig om EU-borgere, der ikke havde ansøgt herom inden for fristens udløb den 23. april 2019, og som samtidig oplyste, at de ikke havde modtaget det orienteringsbrev, som Økonomi- og Indenrigsministeriet sendte ud til samtlige EU-borgere bosiddende i Danmark. Herudover var der en del henvendelser fra EU-borgere, der oplyste, at de tidligere havde stemt til Europa-Parlamentsvalget i 2014.

I langt hovedparten af disse henvendelser fandt Københavns Kommunes Folkeregister det ikke for godtgjort, at der var grundlag for at optage de pågældende personer på valglisten. Nogle få af disse personer valgte efterfølgende at klage til Økonomi- og Indenrigsministeriet, som har håndteret klagerne.

I 13 sager optog Folkeregisteret personerne på valglisten ved Europa-Parlamentsvalget, fordi der ved nærmere undersøgelse fandtes grundlag herfor.

To personer havde allerede valget, men var ved en fejl ikke blevet optaget på valglisten tidligere.

Otte personer oplyste, at de havde ansøgt om optagelse på valglisten inden fristens udløb den 23. april 2019. I disse sager undersøgte Københavns Kommunes Folkeregister, om personen havde haft ophold i Danmark (og København) på tidspunktet for forrige Europa-Parlamentsvalg i 2014 og anmodede om kvittering for fremsendelse af ansøgning om op-

tagelse, og bad borgeren om at udfylde en tro- og loveerklæring, se vedhæftede bilag.

Endelig var der tre personer, som havde haft bopæl i Danmark i mange år, som insisterede på, at de havde stemt ved sidste Europa-Parlamentsvalg. Ved nærmere undersøgelse kunne dette ikke udelukkes, hvorfor Københavns Kommunes Folkeregister efter grundig undersøgelse besluttede at optage disse tre personer på valglisten.«

Københavns Kommune har samtidig fremsendt et eksempel på en tro- og loveerklæring med følgende ordlyd:

»**Tro og love-erklæring**

Valgsted:

- Navn:
- CPR.nr:
- Adresse i Danmark:
- Postnummer:
- By:
- Seneste adresse i hjemlandet:
- Har du tidligere været optaget på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i dit hjemland:

Jeg erklærer herved på tro og love, at jeg har ansøgt om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalg den 26. maj 2019 inden ansøgningsfristens udløb den 23. april 2019.

Dato:

Underskrift:«

Økonomi- og Indenrigsministeriet bemærker, at optagelse af EU-borgere på valglisten på valgdagen på baggrund af en tro og love-erklæring ikke er i overensstemmelse med valglovgivningen. For en nærmere gennemgang af retsgrundlaget for optagelse af herboende EU-borgere på valglisten henvises til afsnit 6.

Således følger det af valglovgivningen, dels at de pågældende EU-borgere rettidigt skulle have ansøgt om optagelse på valglisten, dels at kommunen senest 15 dage før valgdagen skulle have truffet afgørelse om optagelse på valglisten. Ved dette valg var fristen for kommunens afgørelse 16 dage før valgdagen, dvs. fredag den 10. maj 2019, da 15.-dagen faldt på en lørdag.

Fristerne for henholdsvis ansøgning og afgørelse er fastsat således, at kommunen har passende tid til at træffe afgørelse, og at Økonomi- og Indenrigsministeriet har tid til at udveksle oplysninger med de respektive medlemsstater.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har derimod ingen bemærkninger til, at en EU-borger, der kan dokumentere, at vedkommende rettidigt har ansøgt om optagelse på valglisten, men hvor der som følge af administrative fejl hos kommunen enten ikke er truffet afgørelse rettidigt eller ikke er sket registrering af afgørelsen i CPR, manuelt optages på valglisten. Der vil i sådanne tilfælde være tale om fejl hos myndighederne, som ikke skal komme vælgeren til skade.

Der henvises i øvrigt til afsnit 6.

2.6.6. Bemærkninger i de enkelte valgboøger

Gennemgangen af valgboøgerne for alle kredse viser, at problemet med herboende EU-borgere, der ikke var optaget

på valglisten, navnlig var aktuelt i hovedstadsområdet, men også opstod enkelte andre steder. I alt 26 kredse har bemærkninger i valgboøgerne om EU-borgere.

Ud over bemærkninger vedrørende EU-borgere, der ønskede at stemme trods manglende optagelse på valglisten, er der bemærkninger om nedenstående forhold i valgboøgerne i Københavns Storkreds. For de øvrige kredse er også bemærkninger om EU-borgere medtaget i nedenstående opregning.

Valgbogen for Københavns Storkreds, 1. kreds, Østerbro, indeholder på side 5 en bemærkning om, at en vælger mødte op for at stemme, men havde brevstemt, hvilket blev forevist vælgeren, at en bom var nede og forhindrede en vælger med handicap i at køre helt op til valgstedets indgang i bil, at en førstegangsvælger ved en fejl ikke var optaget på valglisten og blev optaget, og at en vælger ikke ville oplyse fødselsdato og forlod valgstedet uden at have stemt. På side 27 er der en bemærkning om, at det ved fintællingen blev opdaget, at der i de indberettede stemmetal fra valgaftenen ikke var indregnet brevstemmer fra kredsen. De opgjorte tal på valgaftenen var derfor kun for antallet af fremmødte vælgere. Brevstemmer udgjorde 871 gyldige stemmer.

Valgbogen for Københavns Storkreds, 2. kreds, Sundbyvester, indeholder på side 5 en bemærkning om, at en dansk statsborger bosat i udlandet ville stemme, men ikke havde søgt om optagelse på valglisten, at flere vælgere havde brevstemt og også ville stemme på valgdagen, at vælgere mødte op på forkert valgsted på grund af ændring i afstemningsområde og blev henvist til korrekt valgsted, og at en mands adresseændring ikke var registreret og han ikke kunne stemme på valgstedet, som han selv mente, at han tilhørte.

Valgbogen for Københavns Storkreds, 3. kreds, Indre By, indeholder på side 5 en bemærkning om, at der på to valgsteder (formentlig) blev udleveret to stemmesedler ved en fejl, at to vælgere henvendte sig på forkert valgsted, at en vælger havde brevstemt, men også ville stemme på valgdagen, og at en islandsk statsborger blev optaget på valglisten.

Københavns Kommune har efterfølgende over for Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyst, at der, for så vidt angår den islandske statsborger, var tale om, at den pågældendes danske statsborgerskab ved en fejl ikke var registreret i CPR-registeret som dansk statsborger. Forholdet blev på valgdagen opklaret ved kontakt til Indfødsretskontoret i Udlændinge- og Integrationsministeriet.

Valgbogen for Københavns Storkreds, 4. kreds, Sundbyøster, indeholder på side 5 en bemærkning om, at en vælger ønskede at fortryde sin brevstemme, og at der på et valgsted blev begået hærværk i kælderen, hvorefter politiet blev tilkaldt. På side 83 er der en bemærkning om, at en vælger havde anført på stemmesedlen, at vælgeren var i fare. Politiet blev tilkaldt og fik overdraget stemmesedlen på fintællingsdagen.

Økonomi- og Indenrigsministeriet bemærker, at kommunens udlevering af stemmesedlen til politiet skete efter drøftelse med ministeriet.

Valgbogen for Københavns Storkreds, 5. kreds, Nørrebro, indeholder på side 5 en bemærkning om, at på to valgsteder blev to stemmesedler udleveret til en vælger ved en fejl, og at flere vælgere gik til forkert valgsted på grund af ændring i afstemningsområde og ikke havde medbragt valgkort, hvor valgstedet var anført.

Valgbogen for Københavns Storkreds, 6. kreds, Bispebjerg, indeholder på side 5 en bemærkning om, at der på et valgsted var 239 brevstemmekuverter, men 240 brevstemmer, hvilket først blev opdaget, da alle brevstemmer var åbnet, hvorefter kuverten med de to stemmesedler ikke efterfølgende kunne identificeres, at der var afgivet en brevstemme til folketingsvalget, og at en tilfornet vælger oplyste to vælgere om, at de ikke kunne ombytte en stemmeseddel, hvad der ikke er korrekt, hvilket blev indskærpet over for de tilfornede.

Valgbogen for Københavns Storkreds, 7. kreds, Brønshøj, indeholder på side 5 en bemærkning om, at en vælger havde stemt i Tyskland og tilbageleverede stemmesedlen, at flere vælgere, der havde brevstemt, mødte op for at stemme på valgdagen og blev afvist, at en vælger tilbageleverede sin stemmeseddel, fordi han alligevel ikke ville stemme, at der blev fundet en brevstemme til folketingsvalget, at en valgstyrrer forlod afstemningsstedet uden at underskrive valgbogen, og at nogle små flag fra Folkebevægelsen mod EU blev fundet ved indgangen til et valgsted og hurtigt fjernet.

Valgbogen for Københavns Storkreds, 8. kreds, Valby, indeholder på side 5 en bemærkning om, at en vælger mente at være dansk statsborger, men var det ikke og havde ikke søgt om optagelse på valglisten, at en vælger ikke fik afleveret sit valgkort ved stemmeseddeludleveringen, og at der ved en fejl er udleveret to stemmesedler til en vælger på et valgsted.

Valgbogen for Københavns Storkreds, 9. kreds, Vesterbro, indeholder på side 5 en bemærkning om, at en vælger gjorde opmærksom på, at hun havde stemt to gange – i udlandet og i Danmark, at vælgere ved et valgsted mødte op ved en anden indgang til skolen, hvorefter et skilt blev opsat, og at der i to tilfælde ved en fejl (muligvis) blev udleveret to stemmesedler til en vælger.

Valgbogen for Københavns Storkreds, 11. kreds, Slotskredsen, indeholder på side 5 en bemærkning om, at en vælger mødte på afstemningsstedet Skolen på Nylandsvej kl. 17 og ønskede at afgive stemme. Valglisten viste, at vælgeren allerede havde afgivet stemme, idet der var udskrevet erstatningsvalgkort kl. 11.59. Vælgeren afviste med bestemt-hed at have stemt tidligere på valgdagen. Vælgeren er den eneste på valglisten, der har den pågældende fødselsdato. Der var kun udskrevet få erstatningsvalgkort på afstemningsstedet, og valgpersonalet mente ikke at have set vælgeren før. Efter drøftelse med Valgkontoret på Rådhuset fik vælgeren lov til at stemme, da hendes forklaring om, at hun ikke havde stemt før, var troværdig.

Valgbogen for Københavns Storkreds, 12. kreds, Tårnby, indeholder på side 4 en bemærkning om, at KMD A/S havde kørt prøvevalg søndag den 5. maj 2019. Dette havde bevir-

ket en fejl i systemet for udskrivning af følgebrev til brevstemmeafgivning på denne dato. Biblioteket havde således modtaget 8 brevstemmer (heraf 3 til Københavns Kommune) søndag den 5. maj 2019, hvor der var fejl i følgebrevet. Fejlen bestod i, at datoen for EU-valget var angivet til den 6. maj 2019.

Valgbogen for Københavns Omegns Storkreds, 1. kreds, Gentofte, indeholder på side 5 en bemærkning om, at en vælger mødte kl. 16 og fik beskeden, at der var afgivet stemme kl. 9.19. Det var sket med erstatningsvalgkort, som kun udskrives mod forevisning af legitimation. Vælgeren påstod ikke at have stemt tidligere på dagen. Ministeriet blev konsulteret og var enige i beslutningen om, at vælgeren havde stemt kl. 9.19. Vælgeren ville indgive klage over forløbet.

Økonomi- og Indenrigsministeriet bemærker, at den pågældende vælger, Kasper Krabbe Barfoed, har indgivet en valgklage. Der henvises til ministeriets udtalelse herom.

I et tillæg til valgbogen er det anført, at en vælger mødte på valgstedet for at afgive stemme. Hun oplyste over for de tilfornede, at hendes mand var indlagt på Bispebjerg Hospital, og at han meget gerne ville stemme. Dette overhørte to valgstyrrere, som tilbød at køre ind på hospitalet med en stemmeseddel, og manden afgav stemme.

Økonomi- og Indenrigsministeriet bemærker, at det på valgdagen alene er muligt at stemme ved personligt fremmøde på valgstedet, jf. folketingsvalglovens § 47, som i medfør af § 25, stk. 1, i lov om valg til Europa-Parlamentet også gælder ved valg til Europa-Parlamentet. Hvis vælgeren på grund af manglende førlighed el.lign. ikke kan bevæge sig ind i stemmelokalet eller stemmerummet, kan der gives adgang til at foretage stemmeafgivningen umiddelbart uden for stemmelokalet (en såkaldt vognstemme), jf. folketingsvalglovens § 49, stk. 1, 1. og sidste punktum.

Valgbogen for Københavns Omegns Storkreds, 2. kreds, Lyngby, indeholder på side 4 en bemærkning om, at en difference i stemmeseddelregnskabet på et afstemningssted mest sandsynligt antages at kunne henføres til vælgere, der har taget stemmesedlen med uden at aflevere den. På et afstemningssted konstateredes, at en vælger havde et valgkort, der ved indscanning oplyste »Prøvevalg«. Data på kortet var i øvrigt korrekte, jf. kontrolopslag i digital valgliste ved hjælp af vælgernummeret. Vælgeren blev godkendt på dette grundlag. Det må formodes, at fejlplysningen er indlejret i strekkoden på det pågældende kort.

Valgbogen for Københavns Omegns Storkreds, 3. kreds, Gladsaxe, indeholder på side 4 en bemærkning om, at bunderne med stemmesedler med 500 stk. indeholdt varierende antal på alle valgsteder. Der blev korrigeret herfor i stemmeseddelregnskabet efter optælling på valgstederne. Valgbogen indeholder på side 5 en bemærkning om, at der på et valgsted blev oprettet en ekstra vælger på valglisten. Der var tale om en tysk statsborger bosat i Danmark. Vedkommende havde ansøgt rettidigt om optagelse på valgliste og fået bekræftelse fra folkeregisteret herpå, men fremgik dog ikke af

valglisten. Vælgeren blev oprettet manuelt efter samråd med folkeregisteret.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har som anført ovenfor i afsnit 2.6.5 ingen bemærkninger til, at en EU-borger, der kan dokumentere, at vedkommende rettidigt har ansøgt om optagelse på valglisten, men hvor der som følge af administrative fejl hos kommunen enten ikke er truffet afgørelse rettidigt eller ikke er sket registrering af afgørelsen i CPR, manuelt optages på valglisten. Der vil i sådanne tilfælde være tale om fejl hos myndighederne, som ikke skal komme vælgeren til skade.

Valgbogen for Københavns Omegns Storkreds, 4. kreds, Rødovre, indeholder på side 5 en bemærkning om, at der på et valgsted var et it-nedbrud ca. kl. 9.25-9.40, hvilket gav anledning til kø, men det foregik stille og roligt. Ét bord var i drift. På et valgsted mødte en mand med hustruens valgkort og fuldmagt til at stemme. Han blev afvist med henvisning til folketingsvalglovens § 47. Hustruen var ikke selv til stede. På et valgsted var en EU-borger ikke på valglisten og havde ikke anmodet om det. Vedkommende blev vred og ville klage og fik oplysning om klageinstans. På et valgsted ville en mor og datter udfylde stemmesedlen i samme boks, da datteren har social angst. De blev tilbudt, at en valgstyret gik med, men de afviste. Vælgerne blev vrede og returnerede stemmesedlen. På et valgsted blev det konstateret, at den digitale valgliste var påført forkert dato. Kommunen var i dialog med KMD A/S herom. På et valgsted blev en brevstemme, der ikke kunne tages i betragtning, fejlagtigt markeret i valglisten, hvilket resulterede i en difference på en vælger for meget i valglisten.

For så vidt angår episoden med vælgeren, der mødte op med hustruens valgkort og fuldmagt til at stemme, skal Økonomi- og Indenrigsministeriet bemærke, at valgret udøves ved personligt fremmøde, jf. folketingsvalglovens § 47, 1. pkt. Det er således ikke muligt at give fuldmagt til andre til at stemme.

For så vidt angår episoden med moderen og datteren, der ville udfylde stemmesedlen i samme boks, skal Økonomi- og Indenrigsministeriet bemærke, at en vælger alene kan stemme med bistand fra sin egen personlige hjælper uden valgstyrenes og de tilfornordnedes medvirken, såfremt vælgerens ønske er begrundet i en umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, jf. folketingsvalglovens § 49, stk. 2, 3. pkt. Valgstedets håndtering giver herefter ikke ministeriet anledning til bemærkninger.

Valgbogen for Københavns Omegns Storkreds, 5. kreds, Hvidovre, indeholder på side 4 en bemærkning om, at man ved åbning af brevstemmer konstaterede, at der var en tom kuvert, hvilket ville resultere i en difference på en (1 manglende stemme i forhold til antal vælgere). En synshandicappet vælger havde fået oplyst af Dansk Blindesamfund, at det var muligt at få stillet en elektronisk skærm til rådighed. Den pågældende var ikke informeret om, at den ikke var tilgængelig på hvert valgsted, og at der skulle søges om at stemme på et andet valgsted. Den pågældende fik hjælp af en valgstyret og standlup til rådighed. I valgbogen er der på

side 5 en bemærkning om, at der var udleveret en stemmeseddel for meget ved et valgsted, hvilket har medført en difference på en. Da valghandlingen startede, stod tiden på pc'erne på 25. maj 2019 kl. 23 på et valgsted. Klokkeren 10.00 viste urene 00.00, og det var ikke længere muligt at scanne valgkort. Valgstedet kontaktede it-afdelingen, som straks ankom og stillede dato og tid korrekt. Kl. 10.18 var det igen muligt at scanne valgkort. Stemmerne fra kl. 9.00 til 10.00 (i alt 235) blev registreret i valglisten som afgivet den 25. maj 2019 mellem kl. 23.00 og 00.00. De indgik ikke i systemets statistik på valgdagen og blev derfor tillagt manuelt.

Økonomi- og Indenrigsministeriet skal bemærke, at det efter bekendtgørelse nr. 1499 af 12. december 2018 om hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen, alene er et krav, at der i mindst ét stemmerum på mindst ét afstemningssted i hver opstillingskreds skal være et forstørrelsesapparat med skærm af typen CCTV (Closed Circuit Television). Baggrunden for, at dette hjælpemiddel kun skal stilles til rådighed på ét afstemningssted er, at vælgere med handicap eller nedsat førighed har mulighed for efter ansøgning at blive overført til et andet afstemningssted i deres bopælskommune, se § 25, stk. 2, i lov om valg til Europa-Parlamentet, jf. folketingsvalglovens § 47 a, stk. 2-4. Kommunalbestyrelsen skal i den forbindelse sørge for, at vælgerne bliver gjort bekendt med denne mulighed, og oplyse, hvor de hjælpemidler, der ikke stilles til rådighed på alle afstemningssteder, kan benyttes, jf. ministeriets vejledning nr. 9341 af 11. april 2019 om afholdelse af Europa-Parlamentsvalg den 26. maj 2019, afsnit 4.13.

Valgbogen for Københavns Omegns Storkreds, 6. kreds, Brøndby, indeholder på side 4 en bemærkning om, at otte vælgere, der den 15. maj henvendte sig for at brevstemme på et af Brøndby Kommunes brevstemmesteder, ved en fejl fik udleveret kandidatlisten fra valget til Europa-Parlamentet i 2014. Alle otte vælgere blev efterfølgende den 16. maj telefonisk kontaktet og underrettet herom og orienteret om muligheden for at brevstemme på ny. Valgbogen indeholder på side 5 en bemærkning om, at en borger gerne ville stemme, men ikke havde modtaget besked i e-boks om at blive oprettet i valglisten og derfor ikke kunne stemme. På et valgsted var der uoverensstemmelse mellem antal valgkort og antal vælgere, der havde stemt ved bord 1. Der var fysisk 42 valgkort, men 43 registrerede fremmødte vælgere. Der var således en vælger, der har fået sit valgkort med igen, efter at det var registreret. Der blev lavet et blankt erstatningsvalgkort (nr. 43). På et valgsted mødte en vælger for at stemme, men var noteret i valglisten for at have afgivet brevstemme. Brevstemmen blev fundet frem, men var til folketingsvalget. Brevstemmen blev derfor fjernet fra valglisten, og vælgeren stemte og blev orienteret om, at han igen skulle stemme til folketingsvalget. En vælger modtog en stemmeseddel, men ønskede ikke at stemme, idet den, som han var hjælper for, ikke kunne stemme. Der var formentlig tale om far og søn. I et tillæg til valgbogen er det anført, at en vælger ønskede at stemme, men hørte til et andet valgsted, hvortil han blev henvist. På et valgsted ville en vælger

ikke afgive stemme, da han ikke måtte tage sin 7-årige datter med i stemmeboksen. På et valgsted mødte en borger med ønske om at stemme, men var registreret med en brevstemme. Efter aftale med rådhuset lod valgstedet vælgeren stemme med eget medbragt valgkort. Man fandt hendes brevstemme, som blev annulleret.

Økonomi- og Indenrigsministeriet bemærker, at en vælger, der har brevstemt, ifølge folketingsvalglovens § 67 ikke kan stemme på valgdagen. Det fremgår ikke af valgbogen, om der var særlige omstændigheder i den konkrete sag, som gjorde, at brevstemmen efter nærmere undersøgelser ikke skulle tages i betragtning.

Valgbogen for Københavns Omegns Storkreds, 8. kreds, Ballerup, indeholder på side 5 og 6 en bemærkning om, at en vælger ved en fejl havde fået udleveret en stemmeseddel, selv om vedkommende havde brevstemt. Vælgeren stemte, og brevstemmen blev annulleret ifølge aftale med Økonomi- og Indenrigsministeriet. På et valgsted mødte en vælger for at stemme, men var noteret for at have brevstemt. Underskriften på følgebrevet var med et andet navn. Brevstemmen blev ikke taget i betragtning, og personen fik lov at stemme. På et valgsted så en borger, at der allerede var et kryds i valglisten på personen. Det blev konkluderet, at krydset var sat forkert, og der blev udleveret en stemmeseddel. På et valgsted var en vælger registreret som havende brevstemt. Det viste sig, at brevstemmen tilhørte Taastrup Kommune. Vælgeren kom derfor på valglisten igen. På to valgsteder blev valget i en kortere periode gennemført manuelt. På et valgsted blev der fundet to ekstra brevstemmer. Der har været to stemmesedler i to brevstemmekuverter, hvorfor der er en difference på to. På side 27 i valgbogen er det anført, at der på et valgsted var to færre stemmesedler nedlagt i stemmeurnen, og at vælgerne må have taget dem med. På en række valgsteder har en vælger fejlagtigt fået udleveret to stemmesedler. På side 83 i valgbogen har valgbestyrelsen gjort opmærksom på, at ved kommende valg skal skriveredskaberne, der bliver stillet til rådighed i stemmerummene, have samme farve, både filtpen og kuglepenne.

Økonomi- og Indenrigsministeriet bemærker, at en vælger, der har brevstemt, ifølge folketingsvalglovens § 67 ikke kan stemme på valgdagen. Hvis det sker, at en vælger, der har brevstemt, ved en fejl får udleveret en stemmeseddel og afgiver stemme, er det efter ministeriets opfattelse nødvendigt at tage brevstemmen fra i en sådan situation, således at det sikres, at vælgeren – hvis stemmeseddel er lagt i stemmekassen, hvorfra den ikke kan tages op – ikke afgiver to stemmer. Økonomi- og Indenrigsministeriet kan bekræfte at have vejledt Ballerup Kommune i overensstemmelse hermed på valgdagen.

Valgbogen for Nordsjællands Storkreds, 1. kreds, Helsingør, indeholder på side 5 en bemærkning om, at valglisten på et valgsted fejlagtigt viste syv vælgere som havende brevstemt. De fik lov at stemme. To brevstemmer indeholdt to inderkuverter hver. De blev taget fra i forbindelse med optællingen som ikke taget i betragtning. Flere udenlandske statsborgere mødte frem for at stemme. Ifølge borgerservice var de ikke registreret på valglisten og kunne derfor ikke

stemme. På et valgsted indeholdt bundterne med stemmesedler væsentligt flere end 100 i hvert. Antal stemmesedler på valgstedet blev registreret korrekt i forbindelse med opgørelse af stemmeseddelregnskabet. På et valgsted blev en gruppe af unge mænd henvist til et andet valgsted som rette valgsted. De bemærkede, at de ville have personalet på valgstedet dræbt og forlod valgstedet. Bemærkningen blev forstået som en mulig banderelateret konflikt.

Valgbogen for Nordsjællands Storkreds, 2. kreds, Freløse, indeholder på side 5 og i et tillæg til valgbogen en bemærkning om, at der ved valgets start var udfordringer med de digitale valglisten på to valgsteder. Det planlagte manuelle beredskab trådte straks i kraft, således at alle, der ønskede at stemme, kunne stemme, indtil problemerne blev løst. Udfordringen vurderes således ikke at have haft betydning for valghandlingen. Der er endvidere ikke modtaget klager. På to afstemningssteder er der på valgdagen tilføjet en person som stemmeberettiget på valglisten, da personen ved en administrativ fejl ikke var blevet oprettet. Tre EU-borgere mente, at de kunne stemme til valget. De var ikke optaget på valglisten, og dette blev kontrolleret i folkeregisteret, hvorfor de ikke var stemmeberettigede og derfor ikke stemte. Ved et valgsted var der mistanke om, at der måske var udleveret to stemmesedler i et tilfælde. På et valgsted blev der kort tid efter valgets åbning konstateret problemer med den digitale valgliste, som medførte, at enkelte vælgere fejlagtigt fremstod som havende stemt eller brevstemt. KMD A/S blev kontaktet, og problemet (gamle testdata på valgboards-pc'erne) blev løst. Alle berørte vælgere fik lejlighed til at afgive stemme på betryggende vis og blev korrekt registreret på valglisten. På et valgsted måtte valgpc'erne genstartes ved valgets start og data indlæses igen. Først kl. 9.29 var alt klart, og det var muligt at scanne valgkort. Flere borgere var utilfredse. En borger kom tilbage til valglokalet efter hjemme at have gennemlæst lovteksten omkring EU-valget. Borgeren var utilfreds med, at der ikke var udskrevet en fysisk valgliste, så valgafviklingen kunne starte kl. 9.00.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har anført følgende om problemstillingen i ministeriets vejledning om afholdelse af valg til Europa-Parlamentet den 26. maj 2019:

»Ved brug af elektronisk valgliste skal der til enhver tid være en papirudgave af valglisten tilgængelig på det enkelte afstemningssted på valgdagen (og ved gennemgangen af brevstemmer). Det er således ikke tilstrækkeligt, at der i tilfælde af systemnedbrud, strømsvigt eller lignende fremskaffes en papirudgave af valglisten ved at udskrive en sådan på afstemningsstedet eller et andet sted. En papirudgave af valglisten skal være til rådighed, så man med det samme kan påbegynde en manuel registrering af brevstemmer eller vælgere.«

Økonomi- og Indenrigsministeriet bemærker, at det vil bero på en konkret vurdering af problemets omfang og forventede tidsperspektiv, hvornår der eventuelt skal tages beslutning om – eventuelt midlertidigt – at overgå til den papirbaserede valgliste i tilfælde af problemer med den digitale valgliste.

Valgbogen for Nordsjællands Storkreds, 3. kreds, Hille-rød, indeholder på side 4 en bemærkning om, at man oplevede, at enkelte brevstemmer blev erklæret ugyldige, da der lå en stemmeseddel vedrørende folketingsvalg i den blå kuvert.

Valgbogen for Nordsjællands Storkreds, 4. kreds, Frederikssund, indeholder på side 4 en bemærkning om, at valgbestyrelsen er informeret om, at børnestemmesedlerne på valgstederne i Frederikssund ikke var gennemfarvet, men grønne på den ene side og hvide på den anden. Det kan være en kilde til fejl. Det overvejes, at der ikke fremover bruges børnestemmesedler. En vælger var mødt op på et valgsted og afgav sin stemme, men efterfølgende blev valgsekretariatet opmærksom på, at vælgeren hørte til et andet valgsted. Fejlen blev håndteret, ved at vælgeren blev flyttet til valglisten der, hvor han havde stemt, således at han ikke kunne stemme to gange. I valgbogen er der på side 27 en bemærkning om, at et valgsted havde beregnet antal vælgere og ikke antallet fra den digitale valgliste. Ved fintællingen blev den digitale valgliste kontrolleret, og det rigtige antal fremmødte vælgere indberettet. Hvor der under stemmeoptællingen er konstateret ubalance, er de pågældende afstemningssteder gennemtalte tre gange, ligesom der er kontrolvejret med digitalvægt.

Frederikssund Kommune har over for Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyst, at børnestemmesedler ser ud ligesom rigtige stemmesedler, men har en anden farve (typisk grøn), så de ikke forveksles med de rigtige stemmesedler. Kommunen har brugt dem ved kommunalvalgene i 2013 og 2017 og igen nu ved valget til Europa-Parlamentet og folketingsvalget i 2019.

Kommunen har endvidere oplyst, at baggrunden for børnestemmesedlerne er ønsket om at vække interessen for demokratiet hos de yngste borgere og give anledning for børn og forældre til at tale om valg og det at stemme. Det betyder også, at børnene i en tidlig alder kan blive fortrolige med, hvordan man sætter et kryds.

Økonomi- og Indenrigsministeriet skal hertil bemærke, at brug af børnestemmesedler ikke er i strid med valglovgivningen, så længe de to stemmesedler har afvigende farve og holdes adskilt under hele valgprocessen.

Valgbogen for Nordsjællands Storkreds, 5. kreds, Egedal, indeholder på side 5 en bemærkning om, at to franske statsborgere før valgdagen havde kontaktet borgerservice og fået oplyst, at de kunne møde op og stemme, men de var ikke opført på valglisten, hvilket blev kontrolleret i folkeregistret. De havde ikke ansøgt om optagelse på valglisten. Den ene var stærkt utilfreds og ville klage. På side 27 i valgbogen er der en bemærkning om, at der på et valgsted ved indtastningen af resultater på valgaftenen er sket en tastefejl med en difference på 30 i forhold til fintællingen.

Økonomi- og Indenrigsministeriet bemærker, at ministeriet ikke ses at have modtaget en valgklage fra den pågældende franske statsborger.

Valgbogen for Nordsjællands Storkreds, 6. kreds, Rudersdal, indeholder på side 4 en bemærkning om, at en handicappet vælger på Facebook klagede over en tilfældig.

Valgstyrrerformanden beklagede og påtalte hændelsen over for den tilfældige. Vælgeren kvitterede med et taknemmeligt opslag på Facebook. På et valgsted var en polsk statsborger ikke på valglisten. Vedkommende klagede efterfølgende til borgmesteren. Foreningen »Bedsteforældre for asyl« delte flyers ud ved udgangen af valglokalet og blev bedt om at forlade stedet. To tilfældige havde parkeret henholdsvis Kim Valentins og Mette Abildgaards kampagnebiler uden for indgangen til valgstedet og blev bedt om at få dem flyttet. Valgbogen indeholder på side 5 en bemærkning om, at et valgbord sandsynligvis er kommet til at udleveret to stemmesedler, som hang sammen.

Økonomi- og Indenrigsministeriet bemærker, at ministeriet har modtaget en valgklage fra den polske statsborger, der ikke var på valglisten, Izabela Christiansen. Der henvises til ministeriets udtalelse herom.

Valgbogen for Sjællands Storkreds, 1. kreds, Lolland, indeholder på side 5 en bemærkning om, at der til et valgsted var indkommet 96 brevstemmer, men ved optællingen var der 97 brevstemmer. Det formodes, at der har været 2 brevstemmer i samme blå kuvert, da vælgeren har stemt, uden at vælgeren har gjort opmærksom på det eller opdaget det. På et andet valgsted blev det under optællingen konstateret, at den stemmeseddel, der manglede under valghandlingen kl. 13.15, var endt i stemmekassen, og derfor havde man en stemmeseddel mere end de opgjorte afgivne stemmer efter valgkorttælling og valgliste.

Valgbogen for Sjællands Storkreds, 3. kreds, Vordingborg, indeholder på side 4 en bemærkning om, at valgbestyrelsen havde besluttet at anvende røde stemmeblyanter på alle valgsteder. På side 5 er det anført, at der på et valgsted var modtaget en brevstemme afgivet i Hillerød Kommune. Der var indtastet forkert cpr-nummer, så en Præstøborger var registreret som havende brevstemt. Fejlen blev rettet af KMD i den digitale valgliste ifølge aftale med Økonomi- og Indenrigsministeriet. På et andet valgsted var en borger særdeles utilfreds grundet farven på blyanterne og skabte en del postyr. Stemmeboksen på et valgsted var ustabil, hvilket medførte, at det var svært at skrive korrekt på stemmesedlen i naboboksen. På et valgsted fik en borger udleveret sin stemmeseddel og lagde den med det samme i en kuvert og skrev en masse ukvemsord på om Europa-Parlamentet. Borgere nægtede at putte stemmesedlen i stemmekassen og afleverede stemmesedlen til valgstyrreren. I dialog med valgsekretariatet vurderede man stemmesedlen som ugyldig.

Økonomi- og indenrigsministeriet skal hertil bemærke, at vælgeren, når stemmeafgivningen er foretaget, sammenfolder stemmesedlen, således at ingen kan se, hvordan der er stemt. Derefter lægger vælgeren stemmesedlen i stemmekassen i overværelse af en tilfældig vælger, jf. folketingsvalglovens § 48, stk. 3, som der henvises til i § 25, stk. 1, i lov om valg til Europa-Parlamentet. En vælger, der i stedet for at putte stemmesedlen i stemmekassen afleverer sin stemmeseddel til valgstyrreren, har således ikke afgivet sin stemme.

Valgbogen for Sjællands Storkreds, 4. kreds, Næstved, indeholder på side 4 en bemærkning om, at der på nogle valg-

steder var problemer med den digitale valgliste eller anden it i løbet af dagen, hvilket et sted forårsagede lidt kø. På et valgsted udtrykte vælgere undren over rød valgblyant. På et valgsted var en brevstemme fejlagtigt registreret. En EU-borger, der ikke havde søgt om at kunne stemme, blev afvist. En vælger blev vred over afstanden fra kø til valgbord. Vælgeren ville klage og komme igen til folketingsvalget og se, om det var ændret. En sensorstyret yderdør låste indimellem på et valgsted. En vælger nægtede at oplyse fødselsdag og forlod valgstedet uden at stemme. To brevstemmer med følgebrev vedrørende folketingsvalg blev medtaget i afstemningen.

Valgbogen for Sjællands Storkreds, 5. kreds, Faxe, indeholder på side 5 en bemærkning om, at der i forbindelse med en vælgers aflevering af valgkort ved valgbordet blev spurgt til vælgerens fødselsdato. Da vælgeren ikke svarede, kom de tilfornede fejlagtigt til at oplyse vælgerens data for bekræftelse. Vælgeren blev vred og forlod valgstedet uden at stemme. Episoden blev beklaget over for vælgeren, som dog fortsat ikke ønskede at stemme. På et valgsted blev en kandidat venligt vist udenfor. På to valgsteder passede den digitale valgliste ved de enkelte valgborde ikke med valglisten på den centrale pc. Fejlen blev rettet, men enkelte vælgere måtte vente med at stemme, til problemet var undersøgt. På et valgsted manglede markering af en vælgers brevstemme i den digitale valgliste. Det blev opdaget inden valgets åbning. Alle markeringer blev herefter kontrolleret.

Valgbogen for Sjællands Storkreds, 6. kreds, Køge, indeholder på side 5 en bemærkning om, at en vælger havde parkeret sin bil påklæbet valgagitation på en parkeringsplads ved afstemningsstedet. Da vælgeren havde parkeret på offentlig parkering, blev der efter drøftelse med Økonomi- og Indenrigsministeriet ikke foretaget noget. På et valgsted blev afstemningen igangsat manuelt kl. 9.00 på grund af tekniske problemer med digitale valglisten. Problemet med løst kl. 9.10, og valgkort fra den manuelle start blev scannet ind. En vælger mødte op kl. 18.50 med valgkort, men i systemet var vælgeren registreret som havende stemt kl. 13.39 med erstatningsvalgkort. Vælgeren blev afvist med klagevejledning.

Økonomi- og Indenrigsministeriet bemærker, at den pågældende vælger, Rune Elleskov, har indgivet en valgklage. Der henvises til ministeriets udtalelse herom.

Valgbogen for Sjællands Storkreds, 7. kreds, Greve, indeholder på side 5 en bemærkning om, at en vælger faldt ned ad trappen på et valgsted, men ikke kom til skade. Et medlem af Venstre blev bedt om at flytte sin bil, da der var valgagitation på bagruden. En borger fik udleveret en stemmeseddel, men smed efterfølgende stemmesedlen på gulvet og forlod afstemningsstedet. En borger kom med ægtefællens valgkort, som fejlagtigt blev scannet ind. Valgsekretæren rettede markeringen i den digitale valgliste. På et andet valgsted var man ved et valgbord ikke opmærksom på, at en mand brugte sin hustrus valgkort, og der blev afgivet stemme. Fejlen blev opdaget, da hustruen mødte frem en halv time senere for at stemme. På side 27 i valgbogen er der en bemærkning om, at man ved optællingen af brevstemmer på

et valgsted fandt en stemmeseddel til folketingsvalg i en kuvert markeret »Europa-Parlamentsvalg«. Denne blev efterfølgende erklæret ugyldig.

Valgbogen for Sjællands Storkreds, 8. kreds, Roskilde, indeholder på side 5 en bemærkning om, at en borger ikke ville oplyse fødselsdato og oplyste, at han ville klage over det. En vælger klagede over, at man ikke skulle vise id for at få udleveret stemmeseddel. Vælgeren havde sit valgkort med.

Økonomi- og Indenrigsministeriet bemærker, at ministeriet ikke ses at have modtaget valgklager fra de vælgere, der oplyste at ville klage.

Valgbogen for Sjællands Storkreds, 10. kreds, Kalundborg, indeholder på side 4 en bemærkning om, at en opstillet kandidat (i brevstemmeperioden) ankom til borgerservice i Kalundborg med sin valgbus med borgere, der skulle brevstemme, og parkerede valgbussen på borgerservices matrikel, hvilket han havde fået at vide ikke er tilladt. Hændelsen er drøftet med Økonomi- og Indenrigsministeriet.

Økonomi- og Indenrigsministeriet skal hertil bemærke, at valgstyrene påser, at vælgerne ikke udsættes for valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning i valglokalerne eller andre steder i umiddelbar tilknytning hertil, jf. folketingsvalglovens § 50, 3. pkt., som der henvises til i § 25, stk. 1, i lov om valg til Europa-Parlamentet. Forbuddet mod valgagitation gælder således også borgerservices matrikel.

Valgbogen for Sjællands Storkreds, 11. kreds, Ringsted, indeholder på side 4 en bemærkning om, at valgbestyrelsen besluttede, at brevstemmer, hvor der manglede underskrift fra administrationen på følgebrevet, skulle medregnes. Derfor blev der taget flere brevstemmer i betragtning på følgende fire afstemningssteder. Lørdag den 25. maj 2019 fandt man i postkassen på Ringsted Rådhus seks brevstemmer fra Ringsted Arrest. Ingen af de afgivne brevstemmer var fra borgere i Ringsted Kommune. Kommunen kunne ikke nå at sende dem med PostNord til de kommuner, de vedrørte. Kommunen vil senere kontakte arresten for at undgå dette fremover. Efter fintælling vurderes det, at fem vælgere må være gået uden at aflevere stemmesedlen i stemmekassen.

Økonomi- og Indenrigsministeriet skal hertil bemærke, at en brevstemme ikke kan komme i betragtning, hvis den foreskrevne fremgangsmåde ikke har været fulgt, jf. folketingsvalglovens § 65, stk. 2, nr. 5, som der henvises til i § 26, stk. 1 og 6, i lov om valg til Europa-Parlamentet. En brevstemme kan således som anført i ministeriets vejledning nr. 9341 af 11. april 2019 om afholdelse af Europa-Parlamentsvalg den 26. maj 2019, afsnit 8.7.3, ikke tages i betragtning, hvis følgebrevet både mangler myndighedens stempel og stemmemodtagerens underskrift, dvs. hele attestationen.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har noteret sig, at kommunen vil kontakte Ringsted Arrest med henblik på at undgå situationer som den beskrevne i fremtiden.

På side 5 i valgbogen for denne kreds er der en bemærkning om, at der på et valgsted er modtaget en brevstemme, som skulle have været til et andet valgsted. Brevstemmen

blev talt med på det ene valgsted, mens registreringen i valglisten på det andet valgsted blev opretholdt. På side 6 er der en bemærkning om, at en difference mellem antal vælgere, der har stemt, og antal afgivne stemmer skyldtes manglende scanning af et valgkort, hvilket blev opklaret ved fintællingen.

Valgbogen for Sjællands Storkreds, 12. kreds, Slagelse, indeholder på side 4, 5 og 27 bemærkninger om, at en vælger, der forsøgte at stemme mere end én gang, blev afvist, at mindre differencer mellem registrerede stemmer og afgivne stemmer på enkelte valgsteder blev fundet ved fintællingen, og at 200 brevstemmer på et valgsted var fejlagtigt opgjort, men blev afstemt ved fintællingen.

Valgbogen for Fyns Storkreds, 1. kreds, Odense Øst, indeholder på side 5 en bemærkning om, at det som følge af nedbrud i den digitale valgliste først var muligt for vælgerne at afgive stemme kl. 9.10. Det var tilsvarende ikke muligt at udprinte erstatningsvalgkort. Dette blev i stedet håndteret manuelt.

Valgbogen for Fyns Storkreds, 2. kreds, Odense Vest, indeholder på side 5 en bemærkning om, at en blind vælger fejlagtigt blev oplyst om, at vælgeren foruden en personligt udpeget hjælper tillige skulle have en tilforordnet med i stemmerummet. Valgstedet blev af valgsekretariatet oplyst om fejlen. På side 27 og 83 er der bemærkninger om, at der for et valgsted på valgaftenen blev indberettet tal fra et andet valgsted. Det betød, at antal afgivne stemmer var 89 højere end først indberettet. Differencen fordelte sig over alle partier.

Valgbogen for Fyns Storkreds, 3. kreds, Odense Syd, indeholder på side 5 en bemærkning om, at de digitale valglisten to gange kortvarigt var nede på et valgsted. På side 27 er der en bemærkning om, at der er flyttet 50 stemmer fra Socialdemokratiet til Radikale Venstre og 20 brevstemmer fra Folkebevægelsen mod EU til Dansk Folkeparti.

Valgbogen for Fyns Storkreds, 4. kreds, Assens, indeholder på side 4 en bemærkning om, at man i kommunen modtog henvendelser fra enkelte vælgere om, at åbningstiderne på bibliotekerne let kunne misforstås. På bibliotekerne oplystes om henholdsvis selvbetjeningsåbningstid og betjent åbningstid, og man modtog kun brevstemmer i betjent åbningstid. Det misforstod enkelte vælgere, der mødte op på bibliotekerne i selvbetjeningsåbningstiden, hvor de ikke kunne brevstemme. På side 6 er der en bemærkning om, at Tommerup Bibliotek løb tør for brevstemmemateriale torsdag den 23. maj kl. 15.35, dvs. 25 minutter før sidste frist for at brevstemme. Vælgerne blev anvist alternative muligheder for at brevstemme på nærliggende bibliotek samt på Assens Rådhus. Rådhuset havde åbent til kl. 17 den 23. maj.

Valgbogen for Fyns Storkreds, 7. kreds, Svendborg, indeholder på side 5 en bemærkning om, at der var en hændelse uden for et af afstemningslokalerne, hvor en ældre herre faldt. En anden ville hjælpe, men blev overfaldet af den ældre herre. De blev delt og tog efterfølgende hver til sit. På et valgsted mødte en vælger op med en fuldmagt skrevet på valgkortet. Vælgeren på valgkortet havde uden held bedt

hjemmehjælperen om hjælp til at brevstemme. Vælgeren, der mødte op med fuldmagten, blev afvist, hvilket vælgeren var meget utilfreds med. Vælgeren ville fremsende klage.

Økonomi- og Indenrigsministeriet bemærker hertil, at valgret udøves ved personligt fremmøde, jf. folketingsvalglovens § 47, 1. pkt. Det er således ikke muligt at give fuldmagt til andre til at stemme.

Økonomi- og Indenrigsministeriet ses ikke at have modtaget en valgklage vedrørende den manglende mulighed for at brevstemme.

Det er videre anført i valgbogen, at et ægtepar mødte op på et andet valgsted med generalfuldmagt til hustruen, da manden har Alzheimers. Hustruen ville stemme på vegne af manden. Tilforordnede vælgere vurderede, at manden ikke selv kunne tilkendegive ønske om at stemme, hvorfor hustruens ønske om at stemme alene med manden ikke kunne imødekommes. Hustruen indvilgede i at stemme med manden sammen med en tilforordnet, men ombestemte sig og leverede stemmesedlen retur.

Økonomi- og Indenrigsministeriet skal hertil bemærke, at en vælger alene kan stemme med bistand fra sin egen personlige hjælper uden valgstyernes og de tilforordnedes medvirken, såfremt vælgerens ønske er begrundet i en umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse og vælgeren over for en valgstyret eller tilforordnet vælger udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegiver et ønske herom, jf. folketingsvalglovens § 49, stk. 2, 3. pkt. Valgstedets håndtering giver herefter ikke ministeriet anledning til bemærkninger.

Valgbogen for Sydjyllands Storkreds, 1. kreds, Sønderborg, indeholder på side 5 en bemærkning om, at en vælger lavede opkald fra stemmeboksen. Vedkommende blev bedt om at lægge på og forlod stedet i protest. En ombyttet stemmeseddel blev revet itu af en vælger. En EU-borger var oprevet over manglende mulighed for at stemme. En vælger havde fået udleveret to stemmesedler. En tvilling sagde, at søsteren havde brevstemt på hendes cpr-nummer. Kl. 14.00 konstateredes det, at der manglede et valgkort i forhold til antal afgivne stemmer på et valgsted. Der blev observeret en vælger, der så ud til at lægge noget i stemmeurnen uden at have været forbi valgbord. Der blev ikke fundet noget mærkeligt i stemmeurnerne. Man nåede ikke at kontakte vælgeren. Fire EU-borgere måtte afvises på et valgsted, da de ikke var på valglisten. På et andet valgsted mente flere EU-borgere, der ikke var optaget på valglisten, ikke, at de havde fået et besked om, at de skulle ansøge om dette. På side 27 i valgbogen er der en bemærkning om, at der på fire valgsteder er uoverensstemmelser i stemmeseddelregnskabet (+/- 1-3) og uoverensstemmelser mellem antal afgivne stemmer og afgivne stemmer ifølge valgliste (+/- 1-2).

Valgbogen for Sydjyllands Storkreds, 2. kreds, Aabenraa, indeholder på side 5 en bemærkning om, at flere EU-borgere med bopæl i Danmark ikke følte sig tilstrækkeligt informeret om valgproceduren.

Valgbogen for Sydjyllands Storkreds, 3. kreds, Tønder, indeholder på side 5 og 27 en bemærkning om, at der på

trods af gentagne kontroloptællinger stadig er en difference i forhold til i alt afgivne stemmer på flere valgsteder. En vælger mødte op, efter valgstedet var lukket, og blev afvist af formanden. Vælgeren var utilfreds hermed. En borger blev afvist, da hun ifølge valglisten havde brevstemt. Borgeren afviste dette og oplyste, at hun kun har stemt til folketingsvalg. Borgeren fik forevist eget følgebrev med brevstemme til valget til Europa-Parlamentet, som borgeren afviste at have afgivet, og sagde at underskriften på følgebrevet ikke var hendes.

Økonomi- og Indenrigsministeriet bemærker, at i et tilfælde, hvor en vælger på valgdagen møder op for at stemme og bestemt nægter at have brevstemt, uanset at der i vælgerens navn er afgivet en brevstemme, der er taget i betragtning, vil det efter ministeriets opfattelse ikke være i strid med valglovgivningen, hvis valgstyrene ud fra en konkret vurdering om, at der kan være begået en administrativ fejl el.lign., lader vælgeren stemme på valgdagen. Dette vil især gøre sig gældende i de tilfælde, hvor det umiddelbart fremgår, at underskriften på følgebrevet ikke tilhører vælgeren, samt i de tilfælde, hvor der kan være tvivl om, at underskriften tilhører vælgeren. Det kan desuden være relevant i den situation, hvor der afholdes to valghandlinger tæt på hinanden og der dermed er en risiko for sammenblanding af brevstemmer ved de to valg.

Valgbogen for Sydjyllands Storkreds, 4. kreds, Esbjerg By, indeholder på side 4 en bemærkning om, at Esbjerg Kommune under valget fik besked på, at to vælgere med valgkort til Esbjerg Rådhus havde stemt i Hedensted Kommune. Hedensted havde søgt vejledning hos Økonomi- og Indenrigsministeriet. Ud fra denne instruks blev disse vælgere fjernet fra valglisten i Esbjerg. De havde ikke afgivet stemme i Esbjerg.

Økonomi- og Indenrigsministeriet bemærker, at ministeriet blev kontaktet af Hedenstedkredsen, som havde ladet to vælgere med bopæl i Esbjerg By-kredsen stemme. Ministeriet anmodede Hedenstedkredsen om – under de givne omstændigheder, hvor vælgerne uretmæssigt havde fået adgang til at stemme i Hedenstedkredsen – at kontakte Esbjerg By-kredsen, således at vælgerne kunne fjernes fra valglisten der og derved ikke have mulighed for at stemme to gange.

I valgbogen for denne kreds samt for 5. kreds, Esbjerg Omegn, er der på side 5 en bemærkning om, at der på et valgsted var et kort nedbrud af pc'en. Man overgik et sted kortvarigt til manuel valgliste. Systemet var hurtigt oppe at køre igen. På flere andre valgsteder var der også problemer med it. Det skabte utryghed blandt personalet på valgstedet, men påvirkede ikke valghandlingen. Alle valgsteder fik nye usb-stik, og alle data er ført over korrekt hertil. Ingen ønskede at stemme i mellemtiden.

Valgbogen for Sydjyllands Storkreds, 5. kreds, Esbjerg Omegn, indeholder på side 5 desuden en bemærkning om, at en borger smed sin stemmeseddel i skraldespanden, da han ikke fik lov til at foretage et opkald i stemmelokalet. En tysk statsborger oplyste at være vejledt til blot at møde op på valgstedet og bede om valgkort. Vedkommende havde ikke

søgt om at komme på valglisten og fik ikke lov til at stemme.

Valgbogen for Sydjyllands Storkreds, 6. kreds, Varde, indeholder på side 4 en bemærkning om, at en borger, der ikke var optaget på valglisten, ønskede at stemme på et valgsted. Da borgeren ikke har fast adresse, blev han henvist til at stemme på et andet afstemningssted. På side 27 indeholder valgbogen en bemærkning om nogle mindre differencer, som følge af at en blå inderkuvert manglede brevstemmen, og at en vælger formodes ikke at have nedlagt sin stemmeseddel i stemmekassen.

Valgbogen for Sydjyllands Storkreds, 8. kreds, Vejle Nord, indeholder på side 4 en bemærkning om, at to tyske statsborgere gerne ville stemme, men ikke havde valgkort og ikke stod på valglisten. Ved kontakt til borgerservice blev oplyst, at de ikke havde ret til at stemme. Borgerne blev henvist til efterfølgende at kontakte borgerservice for fremadrettet at komme på valglisten. En mand henvendte sig med konens valgkort. Manden oplyste, at konen havde stemt med hans valgkort 4 timer tidligere. Efter kontakt med juridisk support bekræftes det, at manden ikke kan stemme med konens valgkort. Manden accepterede beslutningen og tog hjem med sin kones valgkort. I valgbogen er der på side 5 en bemærkning om, at et valgkort var bortkommet efter indscanning. Antallet af stemmebokse på et valgsted var lige i underkanten. En borger forlod et valgsted uden at lægge stemmeseddel i stemmekassen. Valgstyreformanden løb efter ham, stoppede ham på gaden og bad om, at han afleverede stemmesedlen. Borgeren sagde, at han havde smidt den i skraldespanden. Man fandt ikke stemmesedlen i nogen af skraldespandene omkring lokale og udgang. To vælgere mødte kl. 8.15. De havde tjekket hjemmesiden og var af opfattelsen, at valgstedet åbnede kl. 8.00. På vejle.dk var folketingsvalg omtalt med åbningstid 8-20, mens valget til Europa-Parlamentet ikke var nævnt specifikt, hvorfor vælgerne har nemt ved at tage fejl. I alle tre stemmerum på et valgsted var der skiltet med afstemning JA/NEJ, hvilket gav anledning til forvirring hos et antal vælgere. På side 27 indeholder valgbogen en bemærkning om, at der på et valgsted var difference mellem antal udleverede stemmesedler og antal valgkort.

Valgbogen for Sydjyllands Storkreds, 9. kreds, Vejle Syd, indeholder på side 4 en bemærkning om, at det ved fintælling besluttes, at der skal ske omtælling af stemmerne for et afstemningsområde. Valgbogen indeholder på side 5 en bemærkning om, at et valgkort var forsvundet, efter det var scannet ind og stemmeseddel var udleveret. Der kom en mand kl. 18.30 og ville stemme. Ifølge systemet havde han stemt. Man tjekkede hans kone, og hun havde ifølge systemet ikke stemt. Manden vidste, hun havde været der. Der kan have været begået en tjekefejl. Det er påtalt over for bordene at være opmærksomme herpå. Han blev sendt hjem uden at stemme, uden sure miner. På side 83 har der været en bemærkning om, at der generelt har været mange fejl, hvad angår antallet af stemmesedler i stemmeseddelbundterne.

For så vidt angår episoderne i de to ovennævnte kredse med vælgeren, hvis hustru muligvis havde stemt med vælgerens valgkort, skal Økonomi- og Indenrigsministeriet bemærke, at valglisteføreren, hvis vælgeren er afmærket på valglisten som en vælger, der tidligere har stemt, må undersøge, om vælgerens valgkort er afleveret. Kan det ved nærmere undersøgelse sandsynliggøres, at en vælger ved en fejl har fået adgang til at stemme med en anden vælgers valgkort, kan valgstyreformanden, når omstændighederne taler for det, give den pågældende vælger uden valgkort adgang til at stemme alligevel. Det beror således på en konkret vurdering, om en vælger i denne situation skal gives adgang til at stemme alligevel. Se ministeriets vejledning nr. 9341 af 11. april 2019 om afholdelse af Europa-Parlamentsvalg den 26. maj 2019, afsnit 7.2, sidste afsnit.

Valgbogen for Sydjyllands Storkreds, 11. kreds, Kolding Nord, indeholder på side 4 en bemærkning om, at husnummer for et afstemningssted på valgkortene var angivet som nr. 7 i stedet for nr. 9. Der blev efterfølgende annonceret på Facebook om fejlen og opsat vejvisningsskilte til afstemningsstedet.

På side 83 i valgbogen for denne kreds samt for Sydjyllands Storkreds, 12. kreds, Kolding Syd, er der en bemærkning om, at EU-statsborgere fremmødte for at afgive deres stemme, men blev afvist, da de ikke havde søgt om optagelse på valglisten. En borger gjorde opmærksom på, at der på kommunens hjemmeside fejlagtigt var oplyst åbningstider for brevstemmeafgivning den 24. maj fra kl. 10-18. Det bemærkes, at der har været korrekt annonceret åbningstider i lokale medier, på sociale medier samt andetsteds på kommunens hjemmeside.

Valgbogen for Sydjyllands Storkreds, 13. kreds, Haderslev, indeholder på side 4 en bemærkning om, at en vælger afleverede valgkort til folketingsvalg, men kom og byttede det senere. Det var et generelt problem, at der ikke var 100 stk. stemmesedler i pakkerne fra trykkeriet. Flere udenlandske statsborgere, der ikke er optaget på valglisten, mødte op og blev vejledt om at søge i borgerservice til næste valg. Der var udfordringer med den digitale valgliste på et valgsted. Det kom først op at køre til middag. På side 6 i valgbogen er der en bemærkning om, at et valgsted manglede skiltning, hvilket blev håndteret med det samme.

Valgbogen for Østjyllands Storkreds, 5. kreds, Djurs, indeholder på side 83 en bemærkning om, at fem af de ugyldige brevstemmer skyldes, at vælgeren har skrevet A som bogstavbetegnelse og Alternativet som listebetegnelse. Disse stemmer er anført under §§ 23 og 24 som ugyldighedsgrund (om modstridende oplysninger).

Valgbøgerne for Østjyllands Storkreds, 6. kreds, Randers Nord, og 7. kreds, Randers Syd, indeholder på side 83 en bemærkning om, at det ved brevstemmegennemgangen konstateredes, at der på flere valgsteder var blå konvolutter, der ikke var lukkede. Det vedrørte særlig brevstemmer afgivet på et af kommunens to brevstemmesteder. Det vurderedes som en administrativ fejl, at det ikke var påpeget over for vælgeren, at konvolutten skal lukkes. Hertil kommer, at der i cirka en tredjedel af tilfældene var anvendt materiale fra tid-

ligere valg til Europa-Parlamentet, hvilket kan have haft virkning på klisterevnen. På den baggrund blev brevstemmerne lukket med limstift.

Økonomi- og Indenrigsministeriet bemærker, at ministeriet blev kontaktet telefonisk af Randers Kommune i forbindelse med gennemgangen af brevstemmer forud for valget, hvor kommunen havde konstateret, at en større mængde af de blå konvolutter med stemmesedler ikke var lukkede. Det kunne ikke umiddelbart konstateres, om konvolutterne aldrig havde været tilklæbet, eller om limen på konvolutten havde sluppet, så konvolutten var gået op. Disse forklaringer ville eventuelt kunne tilskrives henholdsvis mangelfuld vejledning fra stemmemodtageren, dårlig kvalitet af limen eller uhensigtsmæssig opbevaring af kuverterne, dvs. forhold, der ikke kan lægges vælgeren til last. På den baggrund rådede Økonomi- og Indenrigsministeriet Randers Kommune til at tilklæbe de blå konvolutter, således at stemmehemmeligheden for vælgeren blev sikret.

Valgbogen for Østjyllands Storkreds, 8. kreds, Favrskov, indeholder på side 4 en bemærkning om, at de syv afstemningssteder havde udfordringer med de digitale valglisten, men at alle kørte tilfredsstillende kl. 11.20. Seks EU-borgere blev afvist, da de ikke stod på valglisten. Man henviste dem til, at de skulle have søgt. Valgsekretariatet var i kontakt med Økonomi- og Indenrigsministeriets hotline herom. Et valgsted havde pres på parkeringspladser på grund af uden-dørs fodboldstævne. Kommunal p-vagt blev indsat med henblik på at friholde p-pladser til vælgerne. På et afstemningssted gjorde en vælger opmærksom på, at den sorte pen smittede af. Vælgeren fik ombyttet sin stemmeseddel.

Valgbogen for Østjyllands Storkreds, 9. kreds, Skanderborg, indeholder i et bilag til side 5 en bemærkning om, at en vælger fejlagtigt var registreret for at have brevstemt. Det konstateredes ved gennemgang af brevstemmerne på valgstedet, at fejlen var opstået, ved at en anden vælger, der havde afgivet brevstemme, havde samme fødselsdato som vælgeren, der var registreret for stemmen. Endvidere konstateredes det, at den faktiske afsender af brevstemmen ikke var optaget på valglisten. På den baggrund fjernedes den oprindelige registrering af brevstemmen i valglisten, og den fremmødte vælger fik lov at afgive stemme. Den indleverede brevstemme blev efterfølgende overført til det korrekte afstemningssted. Her registreredes brevstemmen som en stemme, der ikke kan tages i betragtning, idet vælgeren ikke var optaget på valglisten. En difference på en mellem afgivne stemmesedler og registreringer i valglisten på et valgsted kan ikke afstemmes ved fintællingen. En vælger, der var optaget på valglisten i Aarhus Kommune, mødte op med valgkort fra Aarhus Kommune og mente sig berettiget til at stemme på Samsø. Dette blev afslået, hvilket vælgeren var utilfreds med.

Valgbogen for Østjyllands Storkreds, 10. kreds, Horsens, indeholder på side 4 en bemærkning om, at et valgsted først åbnede for vælgerfremmøde kl. 9.10 på grund af pc-nedbrud. På side 27 er der en bemærkning om, at to valgsteder havde en mindre difference på henholdsvis 1 og 2 afgivne stemmer i forhold til valglisten.

Valgbogen for Vestjyllands Storkreds, 1. kreds, Struer, indeholder på side 83 en bemærkning om, at der på to valgsteder var en difference i stemmeseddelregnskabet på en stemme. Det ene sted var der to blanke stemmesedler, der hang sammen.

Valgbogen for Vestjyllands Storkreds, 2. kreds, Skive, indeholder på side 5 en bemærkning om, at et valgbord midlertidigt blev lukket, da der manglede en stemmeseddel i forhold til antal krydser i valglisten. Efter åbning af urnen ved valgets afslutning fandt to valgstyrelser to stemmesedler, som var sammenhængende og i samme fold. Den bageste var blank og blev taget fra og indgik ikke i optællingen. Et valgbord på et andet valgsted blev lukket en halv time på grund af uoverensstemmelser mellem antal krydser og antal valgkort. Et valgkort manglede. Det formodes, at vælgeren har taget det med igen. En person nægtede at oplyse fødselsdag og gik hurtigt uden at stemme.

Valgbøgerne for Vestjyllands Storkreds, 3. kreds, Viborg Vest, og 4. kreds, Viborg Øst, indeholder på side 5 en bemærkning om, at på nogle valgsteder mødte flere vælgere op for at stemme i tidsrummet mellem kl. 8.00 og 9.00. På et par valgsteder blev der nedtaget valgplakater på matriklen, som var opsat i nærheden af indgangen til afstemningslokalet. På side 83 indeholder valgbøgerne en bemærkning om, at det i forbindelse med bedømmelse af, hvorvidt brevstemmer kan tages i betragtning, i en del tilfælde volder vanskeligheder at konstatere, hvorvidt der er tale om en autoriseret brevstemmemodtager på danske militære repræsentationer, jf. brev fra Økonomi- og Indenrigsministeriet af 22. maj 2019 med bilag. I flere tilfælde anvendes ikke stempel og alene en svært identificerbar underskrift.

Økonomi- og Indenrigsministeriet bemærker hertil, at ministeriet sammen med Forsvarsministeriets Personalestyrelse har planlagt efter sommerferien at evaluere forsvarets rolle under valgene. Ministeriet vil inddrage bemærkningerne fra de to kredse i den forbindelse.

Valgbogen for Vestjyllands Storkreds, 4. kreds, Viborg Øst, indeholder desuden på side 5 en bemærkning om, at en vælger var utilfreds med, at hans barn i skolealderen ikke måtte komme med ind i stemmeboksen, og på forespørgsel blev vejledt om klageadgang. Nogle vælgere gav udtryk for utilfredshed med, at stemmerum var udstyret med røde kuglepennene. En vælger var utilfreds med, at der ikke var sorte filtpenne tilgængelige i alle stemmerum, men blev orienteret om reglerne for hjælpemidler til handicappede, herunder at en sort pen kunne udleveres på anmodning.

Valgbogen for Vestjyllands Storkreds, 5. kreds, Silkeborg Nord, indeholder på side 4 en bemærkning om, at valgbestyrelsen den 7. maj 2019 havde truffet beslutning om ikke at foretage en fornyet gennemgang af de brevstemmer, som ved gennemgangen inden valgdagen ikke blev taget i betragtning. På side 5 indeholder valgbogen en bemærkning om, at der på fire afstemningssteder blev fjernet valgplakater. På et afstemningssted var en digital reklamestander med valgplakater ikke slukket som aftalt. Et afstemningssted oplevede strømsvigt to gange på den digitale valgliste, hvilket medførte kortvarig kø. Et afstemningssted afviste to indsam-

linger, som ikke havde fået tilladelse til indsamling. Et afstemningssted fik først kl. 9.55 låst den transportable stemmekasse. Der var ingen stemmesedler i kassen. Et afstemningssted oplevede, at en vælger selv aflæste sit valgkort, uden at valglisteføreren havde godkendt den forrige vælger. Vælgeren fik udleveret en stemmeseddel. Et afstemningssted oplevede, at elevatoren sad fast i ca. 5 minutter med en borger i. Et afstemningssted oplevede to gange, at scanning af valgkort viste forkerte oplysninger. Ved ny scanning var det o.k.

Valgbogen for Vestjyllands Storkreds, 6. kreds, Silkeborg Syd, indeholder på side 4 en bemærkning om, at valgbestyrelsen den 7. maj 2019 havde truffet beslutning om ikke at foretage en fornyet gennemgang af de brevstemmer, som ved gennemgangen inden valgdagen ikke blev taget i betragtning. På side 5 indeholder valgbogen en bemærkning om, at fire afstemningssteder fjernede valgplakater – både til valget til Europa-Parlamentet og folketingsvalget. En vælger forlod et afstemningssted i protest over at skulle oplyse fødselsdato. På et afstemningssted faldt en vælger med rollator over et dørtrin. Årsagen til faldet blev forsøgt udbedret med en dørmatte. Et afstemningssted (en skole) opdagede, at der på pulten i en valgboks var skrevet: »Rasmus Paludan kæmper for det danske folk«. I en anden boks var skrevet: »Rasmus«. Disse påtegninger blev opdaget kl. 9.10 og slettet. En vælger var sur over, at han ikke kunne stemme et andet sted end det, der stod på valgkortet. To vælgere kom kl. 20.14 for at stemme, da de troede, at afstemningen sluttede kl. 21 (den var afsluttet kl. 20.02). En vælger, der mødte før kl. 9 og ville stemme (kunne ikke nå det senere), blev afvist. En polsk statsborger ville stemme, men havde glemt at ansøge herom. To borgere ville stemme, men var flyttet den 15. maj. Der var et problem med scanning af enkelte valgkort (fejlmelding om tidligere afgivet stemme til FV18). Problemet blev afhjulpet ved registrering direkte på sekretærpc'en.

For så vidt angår spørgsmålet angivet i de to kredse ovenfor om fornyet gennemgang af de brevstemmer, som ved gennemgangen inden valgdagen ikke blev taget i betragtning, skal Økonomi- og Indenrigsministeriet bemærke, at der ikke i valglovene stilles krav om en sådan fornyet gennemgang, idet der ved valgstyrelsernes lovpligtige gennemgang af brevstemmer en til to dage forud for valgdagen er gjort op med dette spørgsmål, jf. folketingsvalglovens § 65, som der henvises til i § 26, stk. 1 og 6, i lov om valg til Europa-Parlamentet.

Valgbogen for Vestjyllands Storkreds, 7. kreds, Ikast, indeholder på side 5 en bemærkning om, at en vælger ønskede at afgive stemme efter folketingsvalglovens § 49, stk. 2, 3. pkt., om personlig bistand alene af én personlig hjælper. Vælgeren oplyste, at han er ordblind. Vælgeren fik oplyst, at ordblindhed ikke er en konstaterbar funktionsnedsættelse. Vælgeren fik oplyst, at han kan få personlig bistand af én myndighedsperson og én personlig hjælper eller af to myndighedspersoner. Vælgeren forlod afstemningsstedet i vrede. En vælger mødte op og ville have lov til at stemme på sin søns valgkort. Vælgeren afvistes af to grunde: Han kan ikke

benytte en andens valgkort, og han er selv statsborger i Storbritannien og har ikke søgt om optagelse på valglisten.

Hvad angår episoden med den ordblind vælger, skal Økonomi- og Indenrigsministeriet bemærke, at alene personer med umiddelbart konstaterbar eller dokumentarbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse kan stemme alene med bistand fra en personligt udpeget hjælper og uden en eller flere valgstyrelser eller tilfornede vælgeres medvirken, jf. folketingsvalglovens § 49, stk. 2, 3. pkt. Med udtrykket »konstaterbar ... fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse« sigtes til vælgere med en funktionsnedsættelse, der umiddelbart kan ses eller konstateres, f.eks. i form af et eller flere brækkede lemmer m.v., brug af kørestol eller krykkestokke eller brug af mobilitystok eller førerhund og lign., jf. folketingsåret 2016-17, L 9, betænkningen. Om en ordblind har ret til at stemme alene med bistand fra en personligt udpeget hjælper, beror således på en konkret vurdering fra valgstyrelserne eller de tilfornede vælgeres side.

Valgbogen for Vestjyllands Storkreds, 10. kreds, Holstebro, indeholder på side 4 en bemærkning om, at brandalarmer i et valglokale gik i gang cirka kl. 11.00. Der skulle tilkaldes elektriker og hentes stige fra Holstebro Kaserne, så der gik en god time, inden alarmer blev afbrudt. Der blev i denne periode ikke observeret nogen vælgere, som forlod valgstedet uden at stemme. En vælger henvendte sig med valgkort og fuldmagt fra sin kone med henblik på at stemme på hendes vegne. Vælgeren blev afvist og fik valgkortet med retur. En vælger henvendte sig med sin kones valgkort for at stemme, men vælgeren var registreret til at have stemt tidligere på dagen. Vælgeren var af den opfattelse, at det var hans ægtefælle, der havde stemt med hans valgkort, men vælgeren blev afvist.

Økonomi- og Indenrigsministeriet bemærker til episoden med en fuldmagt, at valgret udøves ved personligt fremmøde, jf. folketingsvalglovens § 47, 1. pkt. Det er således ikke muligt at give fuldmagt til andre til at stemme.

For så vidt angår episoden med vælgeren, der henvendte sig med sin hustrus valgkort for at stemme, skal Økonomi- og Indenrigsministeriet bemærke, at valglisteføreren, hvis vælgeren er afmærket på valglisten som en vælger, der tidligere har stemt, må undersøge, om vælgerens valgkort er afleveret. Kan det ved nærmere undersøgelse sandsynliggøres, at en vælger ved en fejl har fået adgang til at stemme med en anden vælgers valgkort, kan valgstyrelserformanden, når omstændighederne taler for det, give den pågældende vælger uden valgkort adgang til at stemme alligevel. Det beror således på en konkret vurdering, om en vælger i denne situation skal gives adgang til at stemme alligevel. Se ministeriets vejledning nr. 9341 af 11. april 2019 om afholdelse af Europa-Parlamentsvalg den 26. maj 2019, afsnit 7.2, sidste afsnit.

Valgbogen for Vestjyllands Storkreds, 11. kreds, Ringkøbing, indeholder på side 5 en bemærkning om, at en vælger blev flyttet fra et afstemningssted til et andet. En brevstemme blev ikke taget i betragtning, da den kom for sent frem.

Valgbogen for Nordjyllands Storkreds, 2. kreds, Hjørring, indeholder på side 5 en bemærkning om, at der i et stemmelokale blev fundet en stemmeseddel, som blev lagt i stemmeurnen. På et valgsted manglede én stemmeseddel, og der måtte være udleveret to stemmesedler i stedet for en. På et valgsted var der uoverensstemmelse mellem krydser i valglisten og antal afgivne stemmer. Ved fintælling er den manglende stemmeseddel ikke fundet, hvorfor man konkluderer, at en vælger har taget en stemmeseddel med sig ud af stemmelokalet.

Valgbogen for Nordjyllands Storkreds, 3. kreds, Brønderslev, indeholder på side 5 en bemærkning om, at en valgtilfornet nedtog opslag inden valgets afslutning. Han blev stoppet. En vælger tog sin stemmeseddel med ud og kom tilbage og stemte. En borger nægtede at hente legitimation i bilen og gik uden at stemme. En borger mødte op med valgkort, men var registreret som havende brevstemt. Følgrebrev var underskrevet af borgeren. Ved opkald til borgerservice oplystes, at borgeren ikke havde brevstemt til folketingsvalg. På et valgsted blev der klaget over, at der manglede LED-lampe i boksen for svagtseende. Den blev opsat kl. 10.42. På flere valgsteder blev udenlandske borgere afvist, da de ikke var optaget på valglisten og ikke havde ansøgt om det.

Valgbogen for Nordjyllands Storkreds, 4. kreds, Thisted, indeholder på side 4 en bemærkning om, at der var fejl i opslaget med vejledning i stemmeafgivning. Til venstre, hvor der skulle have været en firkant med kryds i, var der en sort dråbe. Til højre, hvor der skulle have været en sort firkant, var der en sort cirkel. Fejlen blev rettet på alle 26 afstemningssteder inden kl. 10.00 på valgdagen. På side 5 i valgbogen er der en bemærkning om, at en vælger, der henvendte sig for at stemme, oplyste, at han var indlagt på Thisted Sygehus. Pågældende har bopæl i Vestervig og var dermed ikke berettiget til at stemme på det pågældende valgsted. Afslaget blev afstemt med Thisted Kommunes Folkeregister. Vælgeren var meget utilfreds med afgørelsen og påtænker at klage.

Økonomi- og Indenrigsministeriet bemærker, at ministeriet har modtaget en valgklage fra den pågældende vælger, Peter Johanson. Der henvises til ministeriets udtalelse herom.

Valgbogen for Nordjyllands Storkreds, 5. kreds, Himmerland, indeholder på side 5 en bemærkning om, at en borger ikke ville oplyse sin fødselsdato som bevis på identitet og heller ikke fremvise sundhedskort. Borgeren blev afvist.

Valgbogen for Nordjyllands Storkreds, 6. kreds, Mariaerfjord, indeholder på side 5 en bemærkning om, at der formentlig er udleveret en stemmeseddel for meget til to vælgere. En brevstemme blev slettet fra valglisten, da vælgeren ikke havde stemt. Det var en andens underskrift.

3. De ugyldige stemmer

Ved gennemgangen af valgboerne er optalt i alt 41.174 ugyldige stemmesedler, heraf 32.516 blanke stemmesedler og 8.658 andre ugyldige stemmesedler.

Ugyldighedsprocenten – ugyldige stemmesedler i procent af i alt afgivne stemmesedler (2.800.029) – blev 1,47. Ved valget til Europa-Parlamentet i 2014 var ugyldighedsprocenten 2,38.

Ugyldighedsprocenten for blanke stemmesedler (32.516) blev 1,16 mod 2,04 ved valget i 2014. Ugyldighedsprocenten for andre ugyldige stemmesedler (8.658) blev 0,31 mod 0,34 ved valget i 2014. Faldet i andelen af ugyldige stemmesedler skyldes altså hovedsagelig et fald i antallet af blanke stemmesedler.

Af de i alt 41.174 ugyldige stemmesedler var 36.115 afgivet på afstemningsstedet (30.485 blanke, 5.630 andre ugyldige), mens 5.059 var ugyldige brevstemmesedler (2.031 blanke, 3.028 andre ugyldige). Målt i forhold til antal gyldige stemmesedler afgivet på afstemningsstedet (2.565.504) var ugyldighedsprocenten for stemmesedler afgivet på afstemningsstedet 1,41. Målt i forhold til antal brevstemmer taget i betragtning (234.525) var ugyldighedsprocenten for brevstemmesedler 2,16.

4. Brevstemmer, der ikke er taget i betragtning

Ved gennemgangen af valgboøgerne er optalt i alt 1.981 rettidigt modtagne brevstemmer, der ikke er taget i betragtning. Ved valget til Europa-Parlamentet i 2014 udgjorde antallet af ikke i betragtning tagne brevstemmer 1.037. Særlig kan nævnes, at der er en stigning i antallet af brevstemmer, der ikke kom i betragtning, som følge af at afsenderen ikke var opført på valglisten. Dem var der denne gang 578 af mod 438 ved valget i 2014. Der er også flere brevstemmer, der ikke kom i betragtning ved dette valg, som følge af at den foreskrevne fremgangsmåde ikke har været fulgt (udfyldning, attestation, underskrift m.v.), eller at der ikke har været anvendt det brevstemmemateriale, som økonomi- og indenrigsministeren har tilvejebragt (f.eks. sammenblanding af stemmemateriale til folketingsvalg og valg til Europa-Parlamentet), dvs. typisk fejl, der ikke kan tilskrives den pågældende vælger, men må tilskrives stemmemodtageren. Antallet er steget fra 447 i 2014 til 712 i 2019, for så vidt angår manglende iagttagelse af den foreskrevne fremgangsmåde, og fra 15 i 2014 til 224 i 2019, for så vidt angår anvendelse af forkert brevstemmemateriale. Derudover er antallet af brevstemmer, der ikke kom i betragtning, fordi vælgeren havde afgivet mere end én brevstemme, steget fra 97 i 2014 til 377 i 2019.

Brevstemmer, der ikke er taget i betragtning, indgår ikke i opgørelsen af antal afgivne stemmer og dermed heller ikke i opgørelsen af stemmeprocenten.

Ud over de rettidigt modtagne brevstemmer, der ikke blev taget i betragtning, var der ifølge valgboøgerne i alt 38 brevstemmer, der blev modtaget på afstemningsstederne fra afstemningens begyndelse og indtil dens slutning. Disse brevstemmer blev uåbnede henlagt som ikke rettidigt modtagne og kom ikke i betragtning. Ved sidste valg til Europa-Parlamentet var dette tal 5, hvilket var en kraftig reduktion fra 2009, hvor antallet var 96.

5. Sammenblanding af brevstemmer til valg til Europa-Parlamentet og folketingsvalg og øvrige spørgsmål om brevstemmer

5.1. Indledning

Ved valget til Europa-Parlamentet den 26. maj 2019 kunne man brevstemme i kommunerne fra den 14. april til den 23. maj 2019. Fra den 5. maj 2019 kunne man tillige brevstemme på plejehjem, på hospitaler, i fængsler m.v.

Ved folketingsvalget den 5. juni 2019 kunne man brevstemme i Danmark (såvel i kommunerne som på plejehjem, på hospitaler, i fængsler m.v.) fra den 15. maj til den 1. juni 2019.

Som følge af at de to valg blev afholdt med 10 dages mellemrum, var der en periode (fra den 15. til den 23. maj 2019), hvor man i Danmark kunne brevstemme til begge valg.

5.2. Brevstemmeafgivning til valget til Europa-Parlamentet og folketingsvalget

Økonomi- og Indenrigsministeriet udsendte den 9. maj 2019 et brev til samtlige kommuner om de særlige forhold, som kommunalbestyrelserne særlig skulle være opmærksomme på, som følge af at perioden for brevstemmeafgivning til de to valg tidsmæssigt ville overlappe hinanden.

Den største praktiske udfordring vedrørte det forhold, at brevstemmematerialet til de to valgtypen er næsten identisk. På konvolutterne til stemmesedler, på stemmesedlerne og på følgebrevene er det anført, hvilket valg dokumentet vedrører, men i udformning og farve ligner de to sæt brevstemmemateriale hinanden meget.

Hertil kommer, at kommunerne i mange tilfælde benytter hvide eller brune standardyderkuverter, hvorpå der blot er anført »Stemmeseddel«, dvs. ikke de henholdsvis brune og grønne yderkuverter, som er indeholdt i det brevstemmemateriale, som Økonomi- og Indenrigsministeriet har tilvejebragt. Fremgangsmåden er fuldt lovlig, men gør det endnu sværere at se forskel på brevstemmerne.

På den baggrund henstillede Økonomi- og Indenrigsministeriet, at kommunerne af hensyn til den efterfølgende registrering af de indkomne brevstemmer for hvert af de to valg manuelt på disse yderkuverter efter »Stemmeseddel« påførte henholdsvis »til folketingsvalg« og »til Europa-Parlamentsvalg«.

Økonomi- og Indenrigsministeriet henstillede endvidere, at kommunerne instruerede stemmemodtagerne herom samt om, at de skulle gøre vælgerne opmærksomme på vigtigheden af at holde brevstemmematerialet til folketingsvalget og brevstemmematerialet til valget til Europa-Parlamentet adskilt, således at hver brevstemmeseddel kommer i den rigtige kuvert og hver kuvert kommer med det rigtige følgebrev i den rigtige yderkuvert.

Ministeriet anførte desuden, at det eventuelt kunne være hensigtsmæssigt i perioden fra den 15. maj 2019 til og med den 23. maj 2019, hvor der kunne brevstemmes til begge valg, at lade vælgeren afslutte brevstemmeafgivningen til

det ene valg, før brevstemmeafgivningen til det andet valg påbegyndtes.

Ministeriet pegede endelig på vigtigheden af, at fortegnelsen over de opstillingsberettigede partier til folketingsvalget kun blev benyttet ved brevstemmeafgivning til dette valg, og at fortegnelsen over de partier, der opstillede til valget til Europa-Parlamentet, kun blev benyttet ved brevstemmeafgivning til dette valg, således at vælgerne ikke risikerede at stemme på partier, der ikke stillede op til det pågældende valg. Det samme gjorde sig gældende for fortegnelserne over de kandidater, der opstillede til valgene.

5.3. Gennemgang og bedømmelse af brevstemmer til valg til Europa-Parlamentet og folketingsvalg

Økonomi- og Indenrigsministeriet udsendte den 21. maj 2019 til alle kommuner en meddelelse om bl.a. gennemgang og bedømmelse af brevstemmer.

Ministeriet beskrev i brevet, hvordan valgstyrene skulle håndtere brevstemmer, hvor der var sket sammenblanding af brevstemmemateriale til de to valgtyper, når det forud for valgdagen skulle afgøres, om brevstemmerne kunne tages i betragtning. Ved denne gennemgang ses der på, om der er anvendt det rette materiale og den rette fremgangsmåde ved afgivelsen af brevstemmen.

Derudover beskrev ministeriet i brevet, hvordan valgbestyrelsen skulle bedømme brevstemmer, hvis det efter valgets afslutning ved åbning af kuerten med stemmesedlen viste sig, at stemmesedlen ikke vedrørte det aktuelle valg.

Formålet med brevet var at sikre, at der blev foretaget ensartede bedømmelser af de fejl, som måtte være opstået trods kommunernes bestræbelser på at undgå fejl ved brevstemmeafgivningen.

Økonomi- og Indenrigsministeriet modtog relativt få henvendelser fra kommunerne om håndtering af brevstemmer som følge af fejl ved sammenblanding af brevstemmematerialet ved gennemgangen af, om de modtagne brevstemmer kunne tages i betragtning, og om gyldigheden af de brevstemmer, der var taget i betragtning.

Det bemærkes, at der som anført ovenfor i afsnit 4 ved dette valg sammenlignet med valget til Europa-Parlamentet i 2014 er sket en stor stigning i antallet af brevstemmer, der ikke blev taget i betragtning – både brevstemmer som helhed (fra 1.037 i 2014 til 1.981 i 2019), og når der ses isoleret på brevstemmer, der ikke kom i betragtning, som følge af at den foreskrevne fremgangsmåde ikke har været fulgt (fra 447 i 2014 til 712 i 2019), eller at der ikke har været anvendt det rette brevstemmemateriale (fra 15 i 2014 til 224 i 2019).

Antallet af ugyldige stemmer, herunder ugyldige brevstemmer, er som anført ovenfor i afsnit 3 faldet ved dette valg sammenlignet med valget til Europa-Parlamentet i 2014. Når der alene ses på »andre ugyldige stemmer«, dvs. ugyldige stemmer fraregnet de blanke stemmer, var der imidlertid tale om en stigning målt i absolutte tal (fra 7.929 i 2014 til 8.658 i 2019 for alle stemmer og fra 1.892 i 2014 til 3.028 i 2019 for brevstemmer). Ugyldighedsprocenten (fraregnet de blanke stemmer) var dog faldet både samlet set

(fra 0,34 i 2014 til 0,31 i 2019) og for brevstemmer (fra 1,39 i 2014 til 1,29 i 2019).

Det bemærkes, at tallene for brevstemmer omfatter såvel brevstemmer afgivet i kommunerne som brevstemmer afgivet på sygehuse, i fængsler, i udlandet m.v.

5.4. Udformning af brevstemmemateriale

Økonomi- og Indenrigsministeriet lagerfører en større mængde brevstemmemateriale til folketingsvalg, således at der til enhver tid er materiale tilgængeligt til brug ved udskrivelse af folketingsvalg. På samme måde skal kommunerne altid ligge inde med brevstemmemateriale til folketingsvalg, således at der (afhængigt af tidspunktet for valgudskrivelsen) kan afgives brevstemmer i kommunerne umiddelbart efter valgudskrivelsen.

På samme måde lagerfører ministeriet brevstemmemateriale til de øvrige valgtyper, således at de relevante myndigheder kan forsyne sig med den nødvendige mængde brevstemmemateriale i passende tid inden afholdelse af andre typer valg og folkeafstemninger.

Økonomi- og Indenrigsministeriet vil i forbindelse med fremtidig fremstilling af brevstemmemateriale inddrage hensynet til at undgå forveksling af brevstemmemateriale til forskellige valgtyper i forbindelse med ministeriets overvejelser om udformningen af brevstemmematerialet.

5.5. Tvivlstilfælde vedrørende en vælgers afgivelse af brevstemme

Som det fremgår overfor af afsnit 2.5.4 om bemærkningerne i valgboøgerne, har der flere steder været situationer, hvor der er opstået tvivl om vælgers afgivelse af brevstemme.

Økonomi- og Indenrigsministeriet bemærker, at en vælger, der har brevstemt, ifølge folketingsvalglovens § 67 ikke kan stemme på valgdagen. Hvis det sker, at en vælger, der har brevstemt, ved en fejl får udleveret en stemmeseddel og afgiver stemme, er det efter ministeriets opfattelse nødvendigt at tage brevstemmen fra i en sådan situation, således at det sikres, at vælgeren – hvis stemmeseddel er lagt i stemmekassen, hvorfra den ikke kan tages op – ikke afgiver to stemmer. Der skal i givet fald gøres en bemærkning herom i valgbogen.

For det tilfælde, at en vælger på valgdagen møder op for at stemme og bestemt nægter at have brevstemt, uanset at der i vælgers navn er afgivet en brevstemme, der er taget i betragtning, vil det efter Økonomi- og Indenrigsministeriets opfattelse ikke være i strid med valglovgivningen, hvis valgstyrene ud fra en konkret vurdering om, at der kan være begået en administrativ fejl el.lign., lader vælgeren stemme på valgdagen. Dette vil især gøre sig gældende i de tilfælde, hvor det umiddelbart fremgår, at underskriften på følgebrevet ikke tilhører vælgeren, samt i de tilfælde, hvor der kan være tvivl om, at underskriften tilhører vælgeren. Det kan desuden være relevant i den situation, hvor der afholdes to valghandlinger tæt på hinanden og der dermed er en risiko for sammenblanding af brevstemmer ved de to valg.

Hvis valgstyrene lader vælgeren stemme på valgdagen, skal brevstemmen fjernes, og der skal gøres en bemærkning herom i valgbogen.

6. Optagelse af herboende EU-borgere på valglisten til valget til Europa-Parlamentet i Danmark

Økonomi- og Indenrigsministeriet modtog på valgdagen den 26. maj 2019 mange henvendelser pr. e-mail og telefon både fra herboende EU-borgere, der var utilfredse med at være blevet afvist fra valgsteder, som følge af at de ikke var på valglisten, og fra kommuner, som var i tvivl om, hvordan sådanne situationer skulle håndteres på valgstederne. De pågældende EU-borgere var uforstående over for, at de ikke var optaget på valglisten, idet en række af dem mente, at de havde stemt til valget til Europa-Parlamentet i Danmark i 2014.

6.1. Retsgrundlaget for optagelse på valgliste af herboende EU-borgere

Økonomi- og Indenrigsministeriet kan oplyse følgende om proceduren for optagelse på valglisten af EU-borgere bosat i Danmark:

Følgende fremgår af § 3, stk. 1, nr. 3, § 4, § 14 a, stk. 1, 1. pkt., § 14 a, stk. 2, § 14 a, stk. 4, 1. pkt., og § 15, stk. 1, 1. pkt., i lov om valg til Europa-Parlamentet (lovbekendtgørelse nr. 140 af 7. februar 2019):

»§ 3. Valgret til Europa-Parlamentet har enhver, der på valgdagen

[...]

3) er statsborger i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, har opnået alderen for valgret til Folketinget og har fast bopæl i Danmark eller er registreret i Udenrigsministeriets protokol, jf. dog stk. 3 og 4, [...]

§ 4. Ingen kan udøve valgret uden at være optaget på valglisten.

§ 14 a. Personer, der har valgret efter § 3, stk. 1, nr. 3, jf. dog § 3, stk. 3 og 4, optages efter anmodning, jf. dog stk. 2, på valglisten i den kommune, hvor de er bopælsregistreret i Det Centrale Personregister (CPR). [...]

Stk. 2. Personer, der har valgret efter § 3, stk. 1, nr. 3, jf. dog § 3, stk. 3 og 4, optages på valglisten efter tilsvarende regler som dem, der gælder for personer, der har valgret efter § 3, stk. 1, nr. 1, og som er bopælsregistreret i Det Centrale Personregister (CPR), såfremt de pågældende

1) var optaget på valglisten i Danmark til det sidst afholdte valg til Europa-Parlamentet,

2) siden da uafbrudt har haft fast bopæl i Danmark eller siden da uafbrudt har været registreret i Udenrigsministeriets protokol og

3) ikke har anmodet om at blive slettet af valglisten.

[...]

Stk. 4. Økonomi- og indenrigsministeren fastsætter nærmere regler om optagelse på valglisten af personer, der har valgret efter § 3, stk. 1, nr. 3, jf. dog § 3, stk. 3 og 4, samt om afgivelse af meddelelse efter stk. 3. [...]

§ 15. Kommunalbestyrelsen udsender forud for afstemningen valgkort til de vælgere, der er optaget på valglisten og registreret i Det Centrale Personregister (CPR) med bopæl eller fast opholdssted i kommunen eller registreret i Udenrigsministeriets protokol. [...]

Følgende fremgår af § 1, stk. 1, § 15, § 20, stk. 1 og 2, og § 21, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 127 af 1. februar 2019 om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der er bopælsregistreret i CPR, der er udstedt med hjemmel i § 14 a, stk. 4, 1. pkt., i lov om valg til Europa-Parlamentet:

»§ 1. Statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der har valgret til Europa-Parlamentsvalg i Danmark efter lovens § 3, stk. 1, nr. 3, og som ikke optages automatisk på valglisten i medfør af lovens § 14 a, stk. 2, optages efter ansøgning på valglisten til det førstkomende valg til Europa-Parlamentet, hvis

- 1) de senest 5 uger før valgdagen opfylder valgets betingelserne efter lovens § 3, stk. 1, nr. 3, bortset fra aldersbetingelsen,
- 2) de indgiver ansøgning om optagelse på valglisten efter reglerne i §§ 2-8, og
- 3) afgørelse om optagelse på valglisten er truffet senest 15.-dagen før valgdagen.

§ 15. Kommunalbestyrelsen skal indberette afgørelser om optagelse på valglisten af personer, der har valgret efter lovens § 3, stk. 1, nr. 3, til CPR i overensstemmelse med de nærmere fastsatte regler herfor.

§ 20. Forud for hvert valg til Europa-Parlamentet sender Økonomi- og Indenrigsministeriet 3 måneder før valgdagen eller snarest muligt derefter underretning, jf. stk. 2, til statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, som

- 1) 3 måneder før valgdagen er registreret i CPR med bopæl eller fast opholdssted i en kommune i Danmark,
- 2) vil være fyldt 18 år senest på valgdagen,
- 3) ikke opfylder betingelserne for at blive optaget automatisk på valglisten i medfør af lovens § 14 a, stk. 2, og
- 4) ikke efter ansøgning efter det seneste valg til Europa-Parlamentet er blevet optaget på valglisten.

Stk. 2. Underretningen oplyser om de betingelser og bestemmelser, der gælder for udøvelse af retten til at stemme og opstille til valg i Danmark, samt henviser til nærmere information på Økonomi- og Indenrigsministeriets valghjemmeside, hvor også det relevante ansøgningsskema, jf. § 6, stk. 1, samt en vejledning hertil vil være til rådighed i forskellige sprogversioner. Underretningen indeholder endvidere relevant kontaktinformation til Økonomi- og Indenrigsministeriet.

§ 21. Økonomi- og Indenrigsministeriet sender til de personer, der 3 måneder før valgdagen opfylder betingelserne for at blive optaget på valglisten i medfør af lovens § 14 a, stk. 2, eller som efter ansøgning efter det seneste valg til Europa-Parlamentet er blevet optaget på valglisten, underretning om, at de automatisk vil blive optaget på valglisten i

Danmark, medmindre de anmoder om at blive slettet af valglisten, jf. § 19, stk. 2. Derudover henviser underretningen til ministeriets valghjemmeside for nærmere oplysning om betingelserne for at opstille til valg i Danmark. Underretningen indeholder endvidere relevant kontaktinformation til Økonomi- og Indenrigsministeriet. Underretning sendes til de pågældende personer 3 måneder før valgdagen eller snarest muligt derefter.«

6.2. Underretning fra Økonomi- og Indenrigsministeriet til de herboende EU-borgere

I overensstemmelse med den nævnte bekendtgørelses § 20, stk. 1, udsendte Økonomi- og Indenrigsministeriet i slutningen af februar 2019 underretning til den i bekendtgørelsens § 20, stk. 1, nævnte personkreds (herboende EU-borgere, der ikke var registreret i CPR med valget til valget til Europa-Parlamentet i 2014, og som derfor ikke automatisk blev optaget på valglisten til valget til Europa-Parlamentet i 2019).

I overensstemmelse med den nævnte bekendtgørelses § 20, stk. 2, oplyste Økonomi- og Indenrigsministeriet i underretningen de pågældende om, hvor de kunne hente et ansøgningsskema til brug for ansøgning om optagelse på valglisten. Desuden blev der i underretningen oplyst om fristen for indgivelse af ansøgning. Underretningen var udformet på dansk og engelsk og indeholdt derudover korte henvisninger på fransk, tysk og polsk. Underretningen blev sendt individuelt til de nævnte EU-borgeres e-Boks eller – hvis de pågældende var fritaget for Digital Post – pr. almindeligt brev.

Dette brev blev sendt til ca. 183.000 EU-borgere, som pr. 26. februar 2019 havde bopæl i Danmark (og var bopælsregistreret i CPR), og som ikke allerede var optaget på valglisten.

Herboende EU-borgere, der 3 måneder før valgdagen var optaget på valglisten til valg til Europa-Parlamentet i Danmark, f.eks. fordi de ved et tidligere valg til Europa-Parlamentet efter anmodning var blevet optaget på valglisten på baggrund af registreringen i CPR og registreringen i CPR ikke efterfølgende var blevet slettet, modtog en anden underretning fra Økonomi- og Indenrigsministeriet om, at de automatisk ville blive optaget på valglisten til valget til Europa-Parlamentet i Danmark den 26. maj 2019, medmindre de anmodede om sletning, jf. § 21 i den nævnte bekendtgørelse.

Dette brev blev sendt til de ca. 13.000 EU-borgere, som pr. 26. februar 2019 allerede var optaget på valglisten.

Økonomi- og Indenrigsministeriet sendte således forskellige underretninger, afhængigt af om den herboende EU-borger allerede var optaget på valglisten og derfor automatisk blev optaget på valglisten ved det aktuelle valg, eller om den herboende EU-borger først skulle søge om optagelse på valglisten. De to typer underretninger vedlægges som bilag 2 og 3.

PostNord Strålfors A/S (herefter Strålfors) har på vegne af Økonomi- og Indenrigsministeriet stået for forsendelsen af de ovennævnte underretninger om valget og valgbarhed til

de næsten 200.000 herboende EU-borgere i slutningen af februar 2019.

Ca. 187.000 breve blev sendt via e-Boks (Offentlig Digital Post), mens ca. 9.000 blev sendt som almindelige breve.

I alt 223 breve kunne ikke afsendes, som følge af at modtageren ikke var tilmeldt digital post. Disse breve var alle til personer registreret uden adresse i CPR, og til hvem man derfor ikke i stedet kunne sende fysiske breve.

E-Boks har over for Strålfors oplyst, at alle ca. 187.000 afsendte digitale breve er blevet afleveret til modtagerens e-Boks.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har modtaget 318 fysiske breve retur fra Strålfors med oplysning om, at adressaten er ubekendt på adressen.

6.3. Økonomi- og Indenrigsministeriets undersøgelse af konkrete henvendelser

Økonomi- og Indenrigsministeriet modtog som nævnt på valgdagen den 26. maj 2019 mange henvendelser pr. e-mail og telefon både fra herboende EU-borgere, der var utilfredse med at være blevet afvist fra valgsteder, som følge af at de ikke var på valglisten, og fra kommuner, som var i tvivl om, hvordan sådanne situationer skulle håndteres på valgstederne.

På baggrund af de henvendelser, Økonomi- og Indenrigsministeriet modtog på valgdagen, undersøgte ministeriet, om de pågældende personer i CPR var registreret med oplysninger om valget.

Økonomi- og Indenrigsministeriet undersøgte ved opslag i CPR, om der aktuelt var registreret oplysninger om valget for den pågældende EU-borger. Ministeriet undersøgte desuden, om der i hændelseskataloget i CPR var oplysninger om tidligere registreringer om valget. Hændelseskataloget går tilbage til marts 2001 og indeholder bl.a. oplysninger om indberetning og sletning af valgets oplysninger.

Når en herboende EU-borger efter anmodning optages på valglisten i Danmark af den pågældendes bopælskommune, skal dette registreres i CPR. Denne registrering vil – hvis den stadig er gældende – i CPR fremgå under »valgets oplysninger«, som er en selvstændig fane, hvor den aktuelle persons eventuelle valgets oplysninger vil fremgå.

Hvis der er sket en manuel sletning af den pågældendes valget efter anmodning fra den pågældende, vil denne sletning fremgå af CPR's hændelseskatalog.

Sletning af valgets oplysninger kan også ske som følge af CPR's maskinelle regelsæt. Således slettes valgets oplysninger om en herboende EU-borger – i overensstemmelse med reglerne i lov om valg til Europa-Parlamentet og den nævnte bekendtgørelse om optagelse af herboende EU-borgere på valglisten – automatisk, hvis den pågældende f.eks. udrejser af Danmark. I disse tilfælde vil den sletning af valgets oplysningen, som er en refleks af andre forhold, ikke fremgå som en selvstændig hændelse, men vil fremgå som en afledt ændring.

De undersøgelser, som Økonomi- og Indenrigsministeriet foretog på valgdagen og i de følgende dage som følge af

henvendelser fra EU-borgere, som mod deres forventning ikke var på valglisten, viste ikke i nogen tilfælde, at den pågældende burde have været optaget på valglisten, eller at den pågældende kunne have været på valglisten til valget til Europa-Parlamentet i 2014 på grundlag af CPR's valgudtræk.

Økonomi- og Indenrigsministeriet undersøgte i en række tilfælde tillige, om de pågældende personers cpr-numre indgik i det udtræk fra CPR, som dannede grundlag for ministeriets udsendelse af digitale breve i slutningen af februar 2019, dvs. om ministeriet havde skrevet til de pågældende personer, og i givet fald, hvilket af de to breve fra ministeriet der var sendt til de pågældende. I alle tilfælde viste undersøgelsen, at de pågældende personer havde modtaget det brev fra ministeriet, som vedrørte herboende EU-borgere, der ikke allerede var på valglisten.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har endvidere i forbindelse med en efterfølgende undersøgelse af mulige fejl ved udsendelsen af underretninger fra e-Boks A/S fået oplyst, at et antal af de herboende EU-borgere, som henvendte sig til ministeriet, aktuelt har den omhandlede underretning i deres e-Boks. Hvis nogle af modtagerne af underretningen aktuelt ikke har denne i deres e-Boks, kan dette ifølge e-Boks A/S skyldes, at de pågældende har slettet underretningen.

6.4. De EU-retlige regler

Flere personer har over for Økonomi- og Indenrigsministeriet udtrykt undren over den tilsyneladende forskelsbehandling af herboende EU-borgere, der ligger i, at EU-borgerne skal søge om optagelse på valglisten til valg til Europa-Parlamentet, mens personer med dansk indfødsret (og bopæl i Danmark) automatisk optages på valglisten. Begge persongrupper optages desuden automatisk på valglisten til kommunale og regionale valg i Danmark.

Økonomi- og Indenrigsministeriet kan oplyse, at herboende EU-borgere, der var optaget på valglisten i Danmark til det sidst afholdte valg til Europa-Parlamentet, som siden da uafbrudt har haft fast bopæl i Danmark, og som ikke har anmodet om at blive slettet af valglisten, automatisk optages på valglisten til Europa-Parlamentet, jf. § 14 a, stk. 2, i lov om valg til Europa-Parlamentet. Den gruppe af EU-borgere, der kun efter anmodning optages på valglisten til valget til Europa-Parlamentet i Danmark, omfatter EU-borgere, der ikke var optaget på valglisten til valget til Europa-Parlamentet den 25. maj 2014, som siden da har været registreret som udrejst til udlandet og siden på ny indrejst, eller som siden da har anmodet om at blive slettet af valglisten.

Økonomi- og Indenrigsministeriet kan endvidere oplyse, at de særlige regler om ansøgning om optagelse på valglisten, for så vidt angår valg til Europa-Parlamentet, skyldes det forhold, at EU-borgere, der bor i en anden medlemsstat end der, hvor de er statsborgere, selv kan vælge, om de vil stemme til valget til Europa-Parlamentet i deres hjemland eller deres bopælsland. Formålet med reglerne er at forhindre, at EU-borgere afgiver mere end én stemme. Reglerne er fælles EU-regler, som følger af artikel 4, 8 og 9 i Rådets direktiv 93/109/EF af 6. december 1993 om fastsættelse af de

nærmere regler for valgret og valgbarhed ved valg til Europa-Parlamentet for unionsborgere, der har bopæl i en medlemsstat, hvor de ikke er statsborgere, som ændret ved Rådets direktiv 2013/1/EU af 20. december 2012 om ændring af direktiv 93/109/EF for så vidt angår nærmere regler for valgbarhed ved valg til Europa-Parlamentet for unionsborgere, der har bopæl i en medlemsstat, hvor de ikke er statsborgere.

Økonomi- og Indenrigsministeriet udveksler inden valget i henhold til artikel 13 i det nævnte direktiv oplysninger med de relevante myndigheder i vedkommende medlemsstat om, hvilke af medlemsstatens borgere der er optaget på valglisten til valget til Europa-Parlamentet i Danmark, således at de pågældende medlemsstater kan træffe de nødvendige foranstaltninger til at hindre, at dets statsborgere afgiver stemme to gange.

Den gældende procedure i Danmark – herunder den tilsyneladende forskelsbehandling af EU-borgere – følger således af EU-retten.

6.5. Sammenfatning om Økonomi- og Indenrigsministeriets undersøgelser

I ingen af de tilfælde, som Økonomi- og Indenrigsministeriet undersøgte, var der oplysninger i CPR-registeret, som kunne sandsynliggøre, at de pågældende personer havde været på valglisten i Danmark til valget til Europa-Parlamentet i 2014. Ministeriets undersøgelser viste desuden, at de pågældende personer havde modtaget underretning fra ministeriet om, at de skulle søge optagelse på valglisten i Danmark, hvis de ønskede at stemme ved valget til Europa-Parlamentet i Danmark.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har således ikke kunnet konstatere fejl i nogen af de tilfælde, ministeriet har undersøgt.

Når en række herboende EU-borgere kan være af den opfattelse, at de tidligere har stemt til valg til Europa-Parlamentet i Danmark og derfor ikke skulle behøve at søge om optagelse på valglisten på ny, kan det efter Økonomi- og Indenrigsministeriets opfattelse skyldes flere ting.

Der kan være tale om, at vælgeren forveksler valg til Europa-Parlamentet og kommunal- og regionalvalg. Ved kommunal- og regionalvalg optages alle herboende EU-borgere som nævnt automatisk på valglisten. Der kan derfor være tale om, at de pågældende har stemt til kommunal- og regionalvalget i 2017.

Der kan også være tale om, at de pågældende har brevstemt til valget til Europa-Parlamentet i 2014. Ved brevstemmeafgivning skal vælgeren legitimere sig, men det er ikke en betingelse, at vælgeren allerede på det tidspunkt, hvor vedkommende brevstemmer, er optaget på valglisten. Undersøgelsen af, om en vælger, der har brevstemt, er optaget på valglisten, sker således først 1-2 dage før valgdagen. Hvis det viser sig, at en person, der har brevstemt, ikke er optaget på valglisten, tages den pågældende brevstemme ikke i betragtning, jf. folketingsvalglovens § 65, stk. 2, nr. 1, som § 26, stk. 1 og 6, i lov om valg til Europa-Parlamentet henviser til.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har ikke grundlag for at udtale sig om, i hvilken udstrækning de ovennævnte mulige forklaringer er tilfældet i de enkelte sager.

7. Underretning af valgbestyrelserne

Alle valgbestyrelser får tilsendt et eksemplar af denne redegørelse tillige med oplysning om, at betænkning og indstilling fra Udvalget til Valgs Prøvelse kan ses på Folketingets hjemmeside, når valget er godkendt.

Valgklager

1) Mikkel Kjartan Torup Ildvedsen, Helsingborg i Sverige, har klaget over, at han på vegne af sin far har ansøgt Hillerød Kommune om at brevstemme i hjemmet til europaparlamentsvalget den 26. maj 2019 og folketingsvalget den 5. juni 2019, uden at kommunen reagerede herpå.

Mikkel Kjartan Torup Ildvedsen har oplyst, at han den 14. maj 2019 kl. 5.10 personligt afleverede ansøgninger på vegne af sin far i postkassen på rådhuset i Hillerød. Mikkel Kjartan Torup Ildvedsen har bl.a. oplyst, at da hjemmeplejen fortalte, at de havde været andre steder, hvor borgere stemte i deres hjem, undrede både Mikkel Kjartan Torup Ildvedsen og hans far sig. De besluttede imidlertid at give det en chance og ringede derfor først til kommunen på valgdagen. Den person, Mikkel Kjartan Torup Ildvedsens far skulle tale med, var ikke at træffe, og det blev derfor meddelt, at personen ville ringe tilbage til faderen. Da personen ringede tilbage, var beskeden til faderen, at han kunne tage en taxa til rådhuset for at stemme. Mikkel Kjartan Torup Ildvedsen har givet udtryk for utilfredshed med denne forelåede løsning.

Hillerød Kommune har i anledning af klagen over for Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyst, at Mikkel Kjartan Torup Ildvedsen har oplyst, at han den 14. maj 2019 afleverede en ansøgning i kommunens postkasse fra sin far om at brevstemme i hjemmet ved både europaparlamentsvalget og folketingsvalget. Kommunen kan imidlertid ikke se at have modtaget ansøgningen, og derfor er den ikke blevet registreret i afdelingen, som står for brevstemmer i hjemmet. Dette har medført, at Mikkel Kjartan Torup Ildvedsens far ikke fik mulighed for at brevstemme, hverken ved europaparlamentsvalget eller folketingsvalget. Kommunen blev først opmærksom på fejlen, da Mikkel Kjartan Torup Ildvedsens far ringede til kommunen på valgdagen til folketingsvalget, den 5. juni 2019, og undrede sig over, at han ikke havde fået mulighed for at brevstemme i hjemmet til europaparlamentsvalget og folketingsvalget. Medarbejderen, der modtog telefonopkaldet fra Mikkel Kjartan Torup Ildvedsens far, beskæftigede sig ikke med brevstemmer, og det blev derfor oplyst til Mikkel Kjartan Torup Ildvedsens far, at han ville blive ringet op af en anden medarbejder. Medarbejderen, der ringede Mikkel Kjartan Torup Ildvedsens far op, oplyste, at muligheden for at afgive brevstemme til folketingsvalget sluttede lørdag den 1. juni kl. 16.00, og at det derfor ikke var muligt, at kommunen tog ud til ham for at modtage en brevstemme på selve valgdagen. Medarbejderen beklagede for-

løbet over for Mikkel Kjartan Torup Ildvedsens far og tilbød ham en taxi til valgstedet, hvor han ville kunne afgive en »vognstemme«, det vil sige, at han ville kunne afgive sin stemme i taxien og derved ikke skulle ud af taxien.

Hillerød Kommune har bemærket, at kommunen er helt klar over, at denne løsning ikke var optimal, men at det var den bedst mulige løsning, som kommunen havde lovmæssig mulighed for at tilbyde på valgdagen.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har i sine bemærkninger til klagen henvist til europaparlamentsvalglovens § 26, stk. 1, 2 og 6, jf. folketingsvalglovens § 54, stk. 4, og § 56, stk. 1 og 2, om muligheden for at brevstemme i hjemmet. Endvidere har ministeriet henvist til de nærmere regler for modtagelse og behandling af ansøgninger herom i §§ 5 og 7 i bekendtgørelse om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem. Endelig har ministeriet henvist til ministeriets vejledning om afholdelse af folketingsvalg, punkt 8.4.1.2, hvor regler m.v. for brevstemmeafgivning i hjemmet er nærmere beskrevet, bl.a. med hensyn til frister, underretning om tidspunkt for brevstemmeafgivning og afslag på ansøgninger.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at fristen for at ansøge om at brevstemme i eget hjem til europaparlamentsvalget den 26. maj 2019 var tirsdag den 14. maj 2019 kl. 18.00, mens fristen for at ansøge om at brevstemme i eget hjem til folketingsvalget den 5. juni 2019 var fredag den 24. maj 2019 kl. 18.00. Kommunalbestyrelsen havde dog ved begge valg mulighed for at fastsætte en senere frist, dog senest ved begge valg tredjesidste søgndag før valgdagen, dvs. ved folketingsvalget senest lørdag den 1. juni 2019.

Sidste frist for at brevstemme ved folketingsvalget var lørdag den 1. juni 2019, på hvilken dag kommunerne alene var forpligtede til at holde åbent kl. 10-16.

Med hensyn til klagen har Økonomi- og Indenrigsministeriet noteret sig Hillerød Kommunes oplysninger i brevet af 13. juni 2019 om, at kommunen ikke kan se, at ansøgningen er modtaget i kommunen, hvorfor ansøgningen ikke er registreret i afdelingen, der står for brevstemmer i hjemmet, og at dette er baggrunden for, at Mikkel Kjartan Torup Ildvedsens far ikke fik mulighed for at brevstemme i eget hjem til europaparlamentsvalget den 26. maj 2019 og folketingsvalget den 5. juni 2019. Ministeriet har bekræftet, at Hillerød Kommune lørdag den 1. juni 2019 – svarende til, hvad kommunen oplyste Mikkel Kjartan Torup Ildvedsen om – alene var forpligtet til at holde åbent for brevstemmeafgivning til kl. 16. Ministeriet har desuden noteret sig, at kommunen har beklaget forløbet og tilbudt Mikkel Kjartan Torup Ildvedsens far en løsning, der efter kommunens eget udsagn ikke var optimal, men som var den bedst mulige løsning, som kommunen havde mulighed for at tilbyde på valgdagen.

Hillerød Kommunes udtalelse har herefter ikke givet ministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Hillerød Kommune og Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning. Udvalget note-

rer sig i lighed med ministeriet, at Hillerød Kommune har beklaget forløbet.

2) Andreas Mailand Christensen, Frederiksberg, har klaget over Frederiksberg Kommune i forbindelse med afholdelse af europaparlamentsvalget den 26. maj 2019 og folketingsvalget den 5. juni 2019, idet han, selv om han er stærkt svagsynet, ikke fik lov til at få hjælp alene af sin kæreste ved stemmeafgivningen.

Andreas Mailand Christensen har bl.a. oplyst, at han er stærkt svagsynet, hvilket han kan dokumentere med sit medlemskab af Dansk Blindesamfund, og at han ønskede bistand til stemmeafgivelse fra sin kæreste og kun sin kæreste. De to valgtilforordnede, han var i kontakt med i forbindelse med europaparlamentsvalget på sit valgsted på Søndermarkskolen på Frederiksberg, nægtede dog, at dette var lovligt, og ville ikke acceptere, at Andreas Mailand Christensens kæreste hjalp ham, medmindre en af de to kom med ind i stemmeboksen. Andreas Mailand Christensen var på forhånd af den overbevisning, at han havde ret til at vælge kun at have én selvvalgt person med i stemmeboksen, men de valgtilforordnede fik ham desværre overbevist om, at han havde taget fejl.

Andreas Mailand Christensen har endvidere oplyst, at han var ude for det samme, da han dagen efter brevstemte til folketingsvalget sammen med sin kæreste på Frederiksberg Hovedbibliotek, idet den ansatte, der skulle modtage parrets stemmesedler, krævede, at hun skulle med ind i stemmeboksen.

Frederiksberg Kommune har i anledning af klagen over for Økonomi- og Indenrigsministeriet henvist til, at Andreas Mailand Christensen angiveligt opfylder bestemmelsen i folketingsvalglovens § 49, stk. 2 om, at en vælger, der tilkendegiver ønske herom, kan få personlig bistand af en person, der er udpeget af vælgeren selv.

Videre har kommunen oplyst, at kommunens valgkontor har drøftet episoden på Søndermarkskolen med den valgstyrrer, som deltog i stemmeafgivningen. Denne har bekræftet sagens forløb, idet han ikke var bekendt med ovennævnte bestemmelse, men troede, at personlig bistand altid skulle ydes af to personer. Valgstedets valgsekretær havde ellers om morgenen – inden valget åbnede – orienteret alle valgstyrrere og tilforordnede om bestemmelsen.

Valgstyreren og Frederiksberg Kommune har derfor beklaget, at Andreas Mailand Christensens ønske om kun at få bistand fra kæresten ikke blev imødekommet.

For så vidt angår stemmeafgivningen på Frederiksberg Hovedbibliotek, har kommunen oplyst, at det ikke har været muligt at finde den medarbejder, der har deltaget i brevstemmeafgivningen. Hvis forløbet er som beskrevet af Andreas Mailand Christensen, har Frederiksberg Kommune også her beklaget, at stemmemodtagerens håndtering af ønsket om personlig bistand ikke er i overensstemmelse med valglovens § 61, stk. 4.

Frederiksberg Kommune har endelig oplyst, at kommunen på valgmorgenen inden folketingsvalget den 5. juni 2019 igen indskærpede reglerne over for valgstedernes valgsekretærer og valgstyrrere, og at kommunen forventer, at tilsvarende ønsker fra vælgere fremover vil blive håndteret korrekt.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har i sine bemærkninger til klagen henvist til europaparlamentsvalglovens § 25, stk. 1, og folketingsvalglovens § 49, stk. 1 og 2, om hjælp til stemmeafgivning til personer, der på grund af manglende førlighed, svagelighed el.lign. ikke kan bevæge sig ind i stemmelokalet eller stemmerummet eller i øvrigt foretage stemmeafgivningen på den foreskrevne måde. Endvidere har ministeriet henvist til folketingsvalglovens § 61, stk. 4, om hjælp til vælgere, der ikke er i stand til at udfylde stemmesedlen eller udfylde og underskrive følgebrevet ved brevstemmeafgivning.

Endvidere har Økonomi- og Indenrigsministeriet henvist til ministeriets vejledning om afholdelse af folketingsvalg, punkt 7.3, hvor reglerne om personlig bistand alene af én personlig hjælper er beskrevet. Her fremgår bl.a., at vælgere fremover som følge af lovændringer pr. 1. juli 2017 i visse tilfælde kan forlange, at personlig bistand ydes alene af én person, som vælgeren selv har udpeget, det vil sige, uden at der tillige skal medvirke en valgstyrrer eller tilforordnet vælger. To betingelser skal være opfyldt, for at den personlige bistand kan ydes alene af én person, som vælgeren selv har udpeget. Vælgeren skal således for det første udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegive et ønske herom, og for det andet skal ønsket være begrundet i en umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse. Med hensyn til den første betingelse om en udtrykkelig og utvetydig tilkendegivelse fremgår det, at for at personlig bistand kan ydes alene af én person, som vælgeren selv har udpeget, skal vælgeren over for en valgstyrrer eller tilforordnet vælger udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegive et ønske herom. Vælgerens ønske om alene at få hjælp af en personlig udpeget hjælper skal dermed være udtrykkeligt og utvetydigt og må ikke kunne misforstås. Med hensyn til den anden betingelse fremgår det, at ønsket om at få hjælp alene af én person, som vælgeren selv har udpeget, skal være begrundet i en umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse. En »umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse« er en funktionsnedsættelse, som valgstyrrerne eller de tilforordnede vælgere kan se eller konstatere, f.eks. i form af brækkede lemmer m.v. eller brug af kørestol, krykkestokke, mobilitystok eller førerhund og lign. Det omfatter også funktionsnedsættelser, som ikke umiddelbart er synlige, men som vælgeren kan dokumentere, f.eks. i form af ledsagekort eller parkeringskort for personer med handicap udstedt af Danske Handicaporganisationer eller en lægeerklæring eller en erklæring/attest udstedt af en offentlig myndighed.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at Andreas Mailand Christensen efter ministeriets opfattelse – som sag-

en foreligger oplyst – er omfattet af den persongruppe, der efter valglovgivningen har ret til at få hjælp til stemmeafgivningen alene af én personlig hjælper.

Med hensyn til klagen har Økonomi- og Indenrigsministeriet noteret sig, at Frederiksberg Kommune har beklaget episoderne og anført, at Andreas Mailand Christensen angiveligt opfylder betingelsen for at få hjælp alene af én personlig hjælper. Ministeriet har derudover noteret sig kommunens oplysning om, at valgstedets sekretær, inden valget startede, havde orienteret alle valgstyrelser og tilfornede vælgere om bestemmelsen. Ministeriet har endvidere noteret sig, at kommunen på valgmorgen inden folketingsvalget den 5. juni 2019 igen over for valgstedernes valgsekretærer og valgstyrelser indskærpede reglerne, og at det er kommunens forventning, at tilsvarende ønsker fra vælgere fremover vil blive håndteret korrekt.

Frederiksberg Kommunes udtalelse har herefter – henset til, at Frederiksberg Kommune har beklaget episoderne, og at kommunen forud for folketingsvalget igen over for valgstedernes valgsekretærer og valgstyrelser indskærpede reglerne, og at det er kommunens forventning, at tilsvarende ønsker fra vælgere fremover vil blive håndteret korrekt – ikke givet ministeriet anledning til yderligere bemærkninger.

Udvalget tager det af Frederiksberg Kommune og Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning. Udvalget tilslutter sig Frederiksberg Kommunes beklagelse af, at Andreas Mailand Christensen ikke – således som han efter det oplyste havde ret til – fik mulighed for at få hjælp til stemmeafgivning alene af én personlig hjælper, som han selv havde udpeget. Udvalget finder det særlig uheldigt, at samme vælger efter det oplyste har været udsat for denne fejl fra kommunens side ved begge valg. Udvalget noterer sig i lighed med Økonomi- og Indenrigsministeriet det af kommunen oplyste om orientering af valgstyrelser og tilfornede vælgere om de relevante regler i forbindelse med europaparlamentsvalget og om indskærpelse af reglerne over for valgsekretærer og valgstyrelser i forbindelse med folketingsvalget, men opfordrer ikke desto mindre kommunen til at være særlig opmærksom på forholdet ved kommende valg. Klagen giver yderligere udvalget anledning til at opfordre til, at der vises særlig opmærksomhed på at sikre stemmehemmelighed i tilfælde, hvor der ydes hjælp til en vælger under stemmeafgivelsen.

3) Karen Henderson, Køge, har klaget over Køge Kommune i forbindelse med afholdelse af europaparlamentsvalget den 26. maj 2019, idet hun, selv om hun er blind, på valgstedet på Hastrupskolen i Køge blev nægtet at få lov til at få hjælp af sin ægtefælle ved stemmeafgivningen.

Karen Henderson har bl.a. oplyst, at hun havde aftalt med sin ægtefælle, at hun gerne ville have hans hjælp til at sætte sit kryds, og også, hvor det skulle sættes. Hun har oplyst, at hun har 0,5 pct. syn på venstre øje og 0 pct. syn på højre øje, og at hun derfor umuligt selv kunne sætte et kryds. Hun havde, mens ægtefællen satte sit kryds, stået ude foran boksen med sin blindestok, uden at nogen havde henvendt sig til

hende og spurgt, om hun havde brug for hjælp, til trods for at der ikke var mange vælgere til stede på dette tidspunkt. Da ægtefællen gik med hende ind i boksen og ville trække for, kom en kvindelig valgtillforordnet farende og sagde, at han ikke måtte gå med hende ind. Den valgtillforordnede havde meget travlt med at få ægtefællen væk, alt imens han sagde til den valgtillforordnede, at han var klagerens ægtefælle og godt måtte hjælpe klageren, fordi hun var blind. Karen Henderson sagde til den valgtillforordnede »Han må altså godt hjælpe mig, for jeg må selv vælge, hvem der skal med ind. Reglerne er blevet lavet om.« Den valgtillforordnede blev ved med at holde på, at hun havde ret i, at der skulle to valgtillforordnede med ind, hvis klageren havde brug for hjælp. Klageren sagde derfor, at den valgtillforordnede burde tjekke op på det, og at oplysningerne bl.a. kunne findes på Dansk Blindesamfunds hjemmeside. Karen Henderson har oplyst, at hun på dette tidspunkt stod mast inde i den lille boks med den kvindelige valgtillforordnede og en mandlig valgtillforordnet.

Karen Henderson har i sin klage bemærket, at hun var så frustreret, at hun ville være gået, hvis det ikke havde været noget så vigtigt som at afgive sin stemme. Hun sagde til den kvindelige valgtillforordnede »Så sæt det kryds for mig«, hvorefter de trådte helt ind og trak gardinet for, mens den mandlige valgtillforordnede to gange sagde, at han ikke vidste, hvordan reglerne var. Klageren havde derefter to gange måtte sige højt, hvad hun ville stemme. Herefter var hun blevet spurgt, om hun ville stemme på en specifik person eller på partiet, der i den forbindelse blev nævnt for tredje gang. Karen Henderson har oplyst, at hun ikke tror, at der var nogen til stede i lokalet på Hastrupskolen, der var det mindste i tvivl om, hvad hun stemte.

[...]

Karen Henderson har endvidere oplyst, at hun også tidligere har oplevet, at der på valgstedet har været manglende kendskab til reglerne.

Karen Henderson har yderligere oplyst, at hun har sendt sin beskrivelse af forløbet til Køge Kommunes borgmester, Marie Stærke, der i sit svar har beklaget forløbet.

Køge Kommune har i anledning af klagen over for Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyst, at der, som klageren har fremlagt oplevelsen, ingen tvivl er om, at vælgeren burde have haft mulighed for at lade sig bistå kun af egen hjælper, jf. folketingsvalglovens § 49 vedrørende personlig bistand, i forbindelse med stemmeafgivningen.

Kommunen har endvidere oplyst, at der på valgdagen blev taget kontakt til valgstedet vedrørende episoden, som valgsekretæren for det pågældende valgsted desværre ikke selv havde overværet. Der blev herefter ført en bemærkning til valgbogen til brug for valgbestyrelsesmødet den 27. maj 2019.

Kommunen har endelig oplyst, at der med henblik på at undgå en lignende beklagelig episode er rundsendt en e-mail til alle valgsekretærer og til borgerservice, hvor både regler-

ne for bistand ved stemmeafgivelsen og reglerne for imødekomme af stemmehemmelighed indskræpes, at afsnittet i Køge Kommunes vejledning til det administrative personale, der handler om bistand til stemmeafgivelse, er blevet fremhævet, og at episoden har været drøftet med det valgsted, hvor klageren beklageligvis ikke fik mulighed for at blive bistået alene af egen hjælper.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at det følger af europaparlamentsvalglovens § 25, stk. 1, at afstemning på valgdagen og forberedelsen hertil finder sted efter reglerne i § 44 og kapitel 7 i lov om valg til Folketinget med de afvigelser, der følger af, at der ikke kan opstilles kandidater uden for partierne, jf. dog europaparlamentsvalglovens § 25, stk. 2 og 3.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har henvist til folketingsvalglovens § 49, stk. 1, 2 og 4, om hjælp til stemmeafgivning til personer, der på grund af manglende førlighed, svagelighed el.lign. ikke kan bevæge sig ind i stemmelokalet eller stemmerummet eller i øvrigt foretage stemmeafgivningen på den foreskrevne måde.

Endvidere har Økonomi- og Indenrigsministeriet henvist til ministeriets vejledning om afholdelse af europaparlamentsvalg søndag den 26. maj 2019, punkt 7.1.2, hvor reglerne om personlig bistand alene af én personlig hjælper er beskrevet. Her fremgår bl.a., at der på hvert afstemningssted (i hvert stemmelokale) skal være indrettet et stemmerum, hvor der er plads til, at tre personer kan opholde sig samtidig. Stemmeafgivningen i selve stemmerummet må tilrettelægges således, at eventuel personlig bistand til stemmeafgivningen vanskeligt kan høres af andre end vælgeren, de medvirkende valgstyrelere, tilfornordnede vælgere og/eller en eventuel hjælper, som vælgeren selv har udpeget. Det fremgår endvidere, at vælgere fremover som følge af lovændringer pr. 1. juli 2017 i visse tilfælde kan forlange, at personlig bistand ydes alene af én person, som vælgeren selv har udpeget, det vil sige, uden at der tillige skal medvirke en valgstyrelere eller tilfornordnet vælger. To betingelser skal være opfyldt, for at den personlige bistand kan ydes alene af én person, som vælgeren selv har udpeget. Vælgeren skal således for det første udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegive et ønske herom, og for det andet skal ønsket være begrundet i en umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse. Med hensyn til den første betingelse om en udtrykkelig og utvetydig tilkendegivelse fremgår det, at for at personlig bistand kan ydes alene af én person, som vælgeren selv har udpeget, skal vælgeren over for en valgstyrelere eller tilfornordnet vælger udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegive et ønske herom. Vælgerens ønske om alene at få hjælp af én personlig udpeget hjælper skal dermed være udtrykkeligt og utvetydigt og må ikke kunne misforstås. Med hensyn til den anden betingelse fremgår det bl.a., at ønsket om at få hjælp alene af én person, som vælgeren selv har udpeget, skal være begrundet i en umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse. En »umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse« er

en funktionsnedsættelse, som valgstyrelere eller de tilfornordnede vælgere kan se eller konstatere, f.eks. i form af brækkede lemmer m.v. eller brug af kørestol, krykkestokke, mobilitetstok eller førerhund og lign.

Med hensyn til klagen har Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyst, at Karen Henderson efter ministeriets opfattelse – som sagen foreligger oplyst – er omfattet af den persongruppe, der efter valglovgivningen har ret til at få hjælp til stemmeafgivningen alene af én personlig udpeget hjælper, jf. folketingsvalglovens § 49, stk. 1 og 2.

Ministeriet har bemærket, at konsekvensen af, at Karen Henderson – som anført uretmæssigt – blev nægtet ret til at få hjælp alene af én personlig udpeget hjælper, burde have været, at Karen Henderson var blevet tilbudt at få hjælp af én personlig udpeget hjælper og én valgstyrelere eller tilfornordnet vælger, og dermed ikke – som i det konkrete tilfælde – to valgstyrelere eller tilfornordnede vælgere, jf. den nævnte vejlednings punkt 7.1.2.

Ministeriet har noteret sig, at Køge Kommune over for Karen Henderson har beklaget episoden, og at kommunen har anført, at der efter det af klageren oplyste ikke er tvivl om, at klageren burde have haft mulighed for at få hjælp alene af én personlig udpeget hjælper. Ministeriet har desuden noteret sig, at kommunen for at forhindre en lignende beklagelig episode har rundsendt en e-mail til alle valgsekretærer og til borgerservice, hvor både reglerne om hjælp til stemmeafgivningen og reglerne om imødekomme af stemmehemmeligheden indskræpes, og at kommunen har fremhævet det afsnit, der handler om hjælp til stemmeafgivningen i kommunens vejledning til det administrative personale. Endelig har ministeriet noteret sig, at kommunen har drøftet episoden direkte med det valgsted, hvor klageren beklageligvis ikke fik mulighed for at få hjælp alene af én personlig udpeget hjælper.

Køge Kommunes udtalelse giver herefter – henset til, at Køge Kommune har beklaget episoden, og til de tiltag, som kommunen har iværksat for at forhindre en lignende beklagelig episode – ikke Økonomi- og Indenrigsministeriet anledning til yderligere bemærkninger.

Udvalget tager det af Køge Kommune og Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning. Udvalget tilslutter sig Køge Kommunes beklagelse af, at Karen Henderson ikke – således som hun efter det oplyste havde ret til – fik mulighed for at få hjælp til stemmeafgivning alene af én personlig hjælper, som hun selv havde udpeget. Udvalget finder det endvidere uheldigt, at vælgeren i stedet fik hjælp af to valgtilfornordnede og ikke af én valgtilfornordnet og sin personlige hjælper. Udvalget noterer sig i lighed med Økonomi- og Indenrigsministeriet det af kommunen oplyste om de tiltag, kommunen har iværksat for at forhindre en lignende beklagelig episode, men opfordrer ikke desto mindre kommunen til at være særlig opmærksom på forholdet ved kommende valg.

4) Peter Kirkegaard Johanson, Thisted, har klaget over det hændelsesforløb i forbindelse med afholdelsen af europapar-

lamentsvalget den 26. maj 2019, der er beskrevet i artiklen »Afvist på valgstedet. Peter måtte ikke stemme efter indlæg-gelse« i Ekstra Bladet den 28. maj 2019.

Af artiklen fremgår bl.a., at Peter Kirkegaard Johanson blev indlagt på Thisted Sygehus, og da dagen kom for at stemme, følte han sig frisk nok til at gå ned og sætte sit kryds. Problemet var bare, at nordjyden var over 30 km hjemmefra. Derfor fik han lov til at tage hen til nærmeste valgsted nogle hundrede meter fra hospitalet. »Jeg havde ikke mit valgkort med, men jeg havde andet billeddokumentation med, så de kunne se, at jeg ikke havde stemt andre steder, og det godkendte de«, fortæller Peter Kirkegaard Johanson. Men lige meget hjalp det. På valgstedet kunne de godt se, han ikke havde stemt, men da det af valgkortet fremgik, at han skulle stemme i Vestervig, blev han alligevel afvist. »Jeg synes simpelthen, at det er for dårligt, at man får frataget sin ret til at stemme, bare fordi man er indlagt og man ikke kan komme hen til det specifikke valgsted, man er sat til«, mener han.

Thisted Kommune har i anledning af klagen oplyst, at Peter Kirkegaard Johanson på valgdagen for europaparlamentsvalget den 26. maj 2019 henvendte sig kl. 19.10 på afstemningsstedet 01 Thisted By (Munkehallen) for at afgive sin stemme. Peter Kirkegaard Johanson havde ikke medbragt sit valgkort, men havde sygesikringsbevis med. Personalet på afstemningsstedet konstaterede at Peter Kirkegaard Johanson ikke var opført på valglisten til afstemningssted 01 Thisted By (Munkehallen), men i stedet var opført på valglisten tilhørende afstemningssted 26 Vestervig.

Kommunen har oplyst, at Peter Kirkegaard Johanson blev oplyst om, at han kunne stemme på afstemningsstedet i Vestervig og at han ikke havde mulighed for at stemme på et andet afstemningssted, idet man på valgdagen skal stemme på det afstemningssted, hvor man er opført på valglisten. Ifølge kommunens oplysning, hævdede Peter Kirkegaard Johanson, at han kunne stemme på et vilkårligt afstemningssted i Thisted Kommune.

Personalet på afstemningsstedet ringede kl. 19.16 til Thisted Kommunes folkeregister, for at få bekræftet, at vælgeren var opført på valglisten tilhørende afstemningsstedet 26 Vestervig, og at vælgeren skulle henvises til at afgive sin stemme der. Folkeregisteret bekræftede dette, og vælgeren meddeltes afslag på at afgive stemme på afstemningsstedet Thisted By (Munkehallen) og henvistes til afstemningsstedet i Vestervig. Vælgeren oplyste, at han ikke ønskede at tage til Vestervig for at afgive sin stemme, da han var indlagt på Thisted Sygehus, og vælgeren forlod herefter afstemningsstedet.

Thisted Kommune har desuden oplyst, at Peter Kirkegaard Johanson kl. 19.30 vendte tilbage til samme afstemningssted og hævdede, at han havde ret til at stemme, hvor han ville i kommunen, men blev igen afvist. Det oplyses også, at Peter Kirkegaard Johanson efterfølgende på forespørgsel har fået tilsendt en klagevejledning fra kommunen.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har i sine bemærkninger til klagen henvist til europaparlamentsvalglovens § 3, stk. 1, nr. 1 og 4, § 14, stk. 1 og 2, og § 25, stk. 1, om udarbejdelse af valglisten og afstemning m.v. til europaparlamentsvalg. Endvidere har ministeriet henvist til folketingsvalglovens § 15, § 18, stk. 1, § 20, 1. og 3. pkt., § 45, stk. 1, og § 47. Af bestemmelsen i folketingsvalglovens § 47 følger, at valgret udøves ved personligt fremmøde på afstemningsstedet. Vælgeren skal inden stemmeafgivningen aflevere sit valgkort til valglisteføreren. Har en vælger ikke medbragt valgkort, udskrives et valgkort. Valglisteføreren skal forlange, at vælgeren giver oplysning om sin fødselsdato. Vælgeren skal i øvrigt på forespørgsel give oplysning om sit navn og sin bopæl. Hvis der er tvivl om en vælgers identitet, skal denne fastslås, om fornødent ved fremlæggelse af dokumentation herfor. Derefter, og når valglisteføreren har afmærket vælgerens navn på valglisten, udleveres en stemmeseddel til vælgeren.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har udtalt, at det efter ministeriets opfattelse følger af de nævnte bestemmelser i valglovgivningen, at man som vælger på valgdagen kun kan stemme på det afstemningssted, som man er tilknyttet i henhold til valglisten.

Med hensyn til klagen har Økonomi- og Indenrigsministeriet noteret sig, at Thisted Kommune har oplyst klageren om, at han var opført på valglisten på et andet afstemningssted i kommunen, og at klageren med denne begrundelse blev afvist fra at stemme på det valgsted, hvor klageren var mødt op. Ministeriet har derudover noteret sig, at klageren blev oplyst om, på hvilket afstemningssted klageren kunne stemme på valgdagen.

Thisted Kommunes udtalelse har herefter givet ikke Økonomi og Indenrigsministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Thisted Kommune og Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning.

5) Eberhard Franz August Bechtle (herefter Eberhard Bechtle), Frederiksberg, har klaget over, at han blev nægtet sin ret til at deltage i europaparlamentsvalget den 26. maj 2019 med den begrundelse, at han ikke var optaget på valglisten i Frederiksberg Kommune.

Eberhard Bechtle har i den forbindelse bl.a. oplyst, at han har boet uafbrudt på samme adresse på Frederiksberg siden marts 2013. Han har derudover oplyst, at han blev optaget på valglisten og deltog i det sidste europaparlamentsvalg den 25. maj 2014 på samme afstemningssted, hvor han i forbindelse med europaparlamentsvalget den 26. maj 2019 blev oplyst om ikke at være optaget på valglisten. Eberhard Bechtle har herudover bl.a. henvist til, at det af Økonomi- og Indenrigsministeriets oplysninger om herboende EU-borgers valgret fremgik, at hvis man tidligere var blevet optaget på valglisten, var man automatisk optaget på valglisten i Danmark, og at man derfor ikke skulle foretage sig noget, hvis man ønskede at stemme til europaparlamentsvalget i Danmark den 26. maj 2019.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at det fremgår af oplysninger i Det Centrale Personregister (CPR), at Eberhard Bechtle er tysk statsborger.

Frederiksberg Kommune har i anledning af klagen over for Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyst, at det fremgår af CPR, at Eberhard Bechtle ikke er registreret med valgret til europaparlamentsvalg, og at han ikke havde valgret til europaparlamentsvalget i 2014. Kommunen har endvidere bl.a. oplyst, at der ikke ses at være modtaget en ansøgning fra Eberhard Bechtle forud for valget i 2014, og at kommunen heller ikke havde modtaget en ansøgning fra Eberhard Bechtle om valgret forud for europaparlamentsvalget den 26. maj 2019.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har henvist til § 3, stk. 1, nr. 3, § 4, § 14 a, stk. 1, 1. pkt., § 14 a, stk. 2, § 14 a, stk. 4, 1. pkt., og § 15, stk. 1, 1. pkt., i europaparlamentsvalgloven, der bl.a. omhandler optagelse på valglisten til europaparlamentsvalg.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har endvidere henvist til § 1, stk. 1, § 15 og § 20, stk. 1 og 2, i bekendtgørelse om optagelse på valglisten til europaparlamentsvalg i Danmark af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der er bopælsregistreret i CPR.

Ministeriet har oplyst, at ministeriet ved opslag i CPR har konstateret, at der ikke aktuelt er registreret oplysninger om valgret for Eberhard Bechtle. Af hændeskataloget i CPR fremgår det, at valgetsoplysninger for Eberhard Bechtle blev slettet i 2012, hvor Eberhard Bechtle blev registreret som udrejst i CPR. Valgetsoplysningen i CPR slettes ved udrejse, idet det gælder, at såfremt en EU-statsborger skal optages automatisk på valglisten, skal vedkommende uafbrudt have haft fast bopæl i Danmark siden det sidst afholdte valg til Europa-Parlamentet, hvor vedkommende var optaget på valglisten. Eberhard Bechtle blev derfor ikke optaget på valglisten til europaparlamentsvalget i 2014 på grundlag af CPR's valgudtræk og er derfor rettelig ikke blevet automatisk optaget på valglisten til europaparlamentsvalget den 26. maj 2019.

I overensstemmelse med den nævnte bekendtgørelses § 20, stk. 1, udsendte ministeriet i slutningen af februar 2019 underretning til den i bekendtgørelsens § 20, stk. 1, nævnte personkreds (herboende EU-borgere, der ikke var på valglisten ved europaparlamentsvalget i 2014, og som derfor ikke automatisk blev optaget på valglisten).

I overensstemmelse med den nævnte bekendtgørelses § 20, stk. 2, oplyste ministeriet i underretningen de pågældende om, hvor de kunne hente et ansøgningsskema til brug for ansøgning om optagelse på valglisten. Desuden blev der i underretningen oplyst om fristen for indgivelse af ansøgning. Underretningen var udformet på dansk og engelsk og indeholdt derudover korte henvisninger på fransk, tysk og polsk. Underretningen blev sendt individuelt til de nævnte EU-borgeres e-Boks eller – hvis de pågældende var fritaget for Digital Post – pr. almindeligt brev.

Herboende EU-borgere, der 3 måneder før valgdagen var optaget på valglisten til europaparlamentsvalg i Danmark, f.eks. fordi de ved et tidligere europaparlamentsvalg efter anmodning var blevet optaget på valglisten og ikke efterfølgende var blevet slettet herfra, modtog en anden underretning fra ministeriet om, at de automatisk ville blive optaget på valglisten til europaparlamentsvalget i Danmark den 26. maj 2019, medmindre de anmodede om sletning, jf. § 21 i den nævnte bekendtgørelse.

Ministeriet har endelig oplyst, at ministeriet således sendte forskellige underretninger, afhængigt af om den herboende EU-borger allerede var optaget på valglisten og derfor automatisk blev optaget på valglisten ved det aktuelle valg eller først skulle søge om optagelse på valglisten.

PostNord Strålfors A/S (herefter Strålfors) har på vegne af ministeriet stået for forsendelsen af de ovennævnte underretninger om valgret og valgbarhed til de næsten 200.000 herboende EU-borgere i slutningen af februar 2019.

Ministeriet har anført, at det fremgår af oplysninger fra Strålfors, at Eberhard Bechtle i slutningen af februar 2019 via e-Boks har modtaget en underretning fra ministeriet om, at han skulle søge om at blive optaget på valglisten til europaparlamentsvalget den 26. maj 2019.

Frederiksberg Kommunes udtalelse har herefter ikke givet ministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Frederiksberg Kommune og Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning.

6) Ibone Aboitiz, Aalborg, har klaget over, at hun ikke fik lov at stemme til europaparlamentsvalget den 26. maj 2019.

Ibone Aboitiz har oplyst, at hun er spansk statsborger og har boet i Danmark siden 2012. Ibone Aboitiz har videre anført, at hun mener, at hun stemte til europaparlamentsvalget i 2014, og at hun derfor ikke ansøgte om at stemme, da hun skulle være automatisk optaget på valglisten. Ibone Aboitiz har oplyst, at da hun ikke modtog sit valgkort inden tirsdag (den 21. maj 2019), ringede hun til Borgerservice i Aalborg Kommune, som på baggrund af oplysningen om hendes cpr-nummer oplyste hende om, at hun skulle stemme på Sønderbroskolen. Ibone Aboitiz har desuden oplyst, at Aalborg Kommune adspurgt om, hvorvidt hun var på valglisten, orienterende hende om, at hvis hun ikke var på valglisten, skulle det fremgå.

Aalborg Kommune har i anledning af klagen over for Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyst, at kommunens valgsekretariat har drøftet klagen med Folkeregisteret, og at det ifølge CPR-registeret ikke fremgår, at Ibone Aboitiz har været optaget på valglisten ved europaparlamentsvalget den 25. maj 2014.

Kommunen har yderligere oplyst, at de hverken ved dette eller tidligere valg har modtaget en ansøgning om optagelse på valglisten fra Ibone Aboitiz.

Kommunen beklager, at Ibone Aboitiz ved telefonisk henvendelse har fået oplyst, at hun skulle stemme på Sønderbroskolen, når hun ikke er optaget på valglisten.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har henvist til § 3, stk. 1, nr. 3, § 4, § 14 a, stk. 1, 1. pkt., § 14 a, stk. 2, § 14 a, stk. 4, 1. pkt., og § 15, stk. 1, 1. pkt., i europaparlamentsvalgloven, der bl.a. omhandler optagelse på valglisten til europaparlamentsvalget.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har desuden henvist til § 1, stk. 1, § 15 og § 20, stk. 1 og 2, i bekendtgørelse om optagelse på valglisten til europaparlamentsvalg i Danmark af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der er bopælsregistreret i CPR.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at det ved opslag i CPR er konstateret, at der ikke aktuelt er registreret oplysninger om valget for Ibone Aboitiz. Endvidere er der for Ibone Aboitiz ikke i hændelseskataloget i CPR oplysninger om tidligere registreringer om valget. Hændelseskataloget i CPR går tilbage til marts 2001. Der er således ikke foretaget registrering i CPR af valgets oplysninger for Ibone Aboitiz efter registreringen af hende som indrejst i Danmark i 2012. Ibone Aboitiz blev derfor ikke optaget på valglisten til europaparlamentsvalget i 2014 på grundlag af CPR's valgudtræk og er derfor rettelig ikke blevet automatisk optaget på valglisten til europaparlamentsvalget den 26. maj 2019.

I overensstemmelse med den nævnte bekendtgørelses § 20, stk. 1, udsendte Økonomi- og Indenrigsministeriet i slutningen af februar 2019 underretning til den i bekendtgørelsens § 20, stk. 1, nævnte personkreds (herboende EU-borgere, der ikke var på valglisten ved europaparlamentsvalget i 2014, og som derfor ikke automatisk blev optaget på valglisten).

I overensstemmelse med den nævnte bekendtgørelses § 20, stk. 2, oplyste Økonomi- og Indenrigsministeriet i underretningen de pågældende om, hvor de kunne hente et ansøgningsskema til brug for ansøgning om optagelse på valglisten. Desuden blev der i underretningen oplyst om fristen for indgivelse af ansøgning. Underretningen var udformet på dansk og engelsk og indeholdt derudover korte henvisninger på fransk, tysk og polsk. Underretningen blev sendt individuelt til de nævnte EU-borgeres e-Boks eller – hvis de pågældende var fritaget for Digital Post – pr. almindeligt brev.

Herboende EU-borgere, der 3 måneder før valgdagen var optaget på valglisten til europaparlamentsvalg i Danmark, f.eks. fordi de ved et tidligere europaparlamentsvalg efter anmodning var blevet optaget på valglisten og ikke efterfølgende var blevet slettet herfra, modtog en anden underretning fra Økonomi- og Indenrigsministeriet om, at de automatisk ville blive optaget på valglisten til europaparlamentsvalget i Danmark den 26. maj 2019, medmindre de anmode om sletning, jf. § 21 i den nævnte bekendtgørelse.

Økonomi- og Indenrigsministeriet sendte således forskellige underretninger, afhængigt af om den herboende EU-borger allerede var optaget på valglisten og derfor automa-

tisk blev optaget på valglisten ved det aktuelle valg eller først skulle søge om optagelse på valglisten.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har derudover oplyst, at PostNord Strålfors A/S (herefter Strålfors) på vegne af Økonomi- og Indenrigsministeriet har stået for forsendelsen af de ovennævnte underretninger om valget og valgbarhed til de næsten 200.000 herboende EU-borgere i slutningen af februar 2019. Det fremgår af oplysninger fra Strålfors, at Ibone Aboitiz i slutningen af februar 2019 via e-Boks har modtaget en underretning fra Økonomi- og Indenrigsministeriet om, at hun skulle søge om at blive optaget på valglisten til europaparlamentsvalget den 26. maj 2019.

Aalborg Kommunes udtalelse har herefter ikke givet Økonomi- og Indenrigsministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Aalborg Kommune og Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning. Udvalget har noteret sig Aalborg Kommunes beklagelse af, Ibone Aboitiz ved telefonisk henvendelse er blevet oplyst om, hvor hun skulle stemme, når hun ikke var optaget på valglisten.

7) Izabela K. Christensen, Rudersdal, har klaget over, at hun af Rudersdal Kommune var blevet oplyst om, at hun var optaget på valglisten til europaparlamentsvalget den 26. maj 2019, og at der ikke var noget til hinder for, at hun kunne stemme, selvom hun ikke havde modtaget et valgkort, men at hun blot skulle medbringe legitimation på valgdagen. Izabela K. Christensen har oplyst, at hun i modsætning hertil på afstemningsstedet på valgdagen blev oplyst om, at hun ikke var optaget på valglisten, og at hun derfor ikke kunne stemme til europaparlamentsvalget.

Izabela K. Christensen har desuden oplyst, at hun er polsk statsborger, og at hun har boet i Danmark siden 2005 bortset fra 2½ år i Tyskland, hvorfra hun vendte tilbage i februar 2019. Izabela K. Christensen har endelig oplyst, at hun af Rudersdal Kommune var blevet oplyst om, at hun skulle have modtaget en besked med instrukser i sin e-Boks den 22. februar 2019, der beskrev reglerne, hvilket hun kontrollerede og kunne afvise under telefonsamtalen.

Rudersdal Kommune har i anledning af klagen oplyst, at Izabela K. Christensen den 18. februar 2019 tilmeldte sig folkeregisteret i Rudersdal Kommune med virkning fra den 15. februar 2019. Kommunen har henvist til Økonomi- og Indenrigsministeriets brev af 26. februar 2019, punkt 11, hvoraf det fremgår, at alle EU-borgere, der tirsdag den 26. februar var registreret i CPR med bopæl i Danmark, har modtaget meddelelse om, at de efter ansøgning kan optages på valglisten.

På valgdagen oplyste kommunen telefonisk Izabela K. Christensens mand om, at brevet skulle være modtaget umiddelbart efter den 22. februar 2019, da de orienteringsbreve kommunen modtog fra Økonomi- og Indenrigsministeriet, var dateret den 22. februar 2019.

Rudersdal Kommune har desuden anført, at kommunen hverken kan bekræfte eller afvise den besked, der er givet i borgerservice, men oplyser, at der i ugen op til valgdagen

var adskillige borgere, som henvendte sig om valgkort, som (endnu) ikke var modtaget.

Rudersdal kommune har endelig oplyst, at kommunen ikke har modtaget en ansøgning om optagelse på valglisten fra Izabela K. Christensen efter hendes indrejse i Danmark den 15. februar 2019.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har henvist til § 3, stk. 1, nr. 3, § 4, § 14 a, stk. 1, 1. pkt., § 14 a, stk. 2, § 14 a, stk. 4, 1. pkt., og § 15, stk. 1, 1. pkt., i europaparlamentsvalgloven, der bl.a. omhandler optagelse på valglisten til europaparlamentsvalg.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har endvidere henvist til § 1, stk. 1, § 15 og § 20, stk. 1 og 2, i bekendtgørelse om optagelse på valglisten til europaparlamentsvalg i Danmark af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der er bopælsregistreret i CPR.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at der ved opslag i CPR konstateret, ikke aktuelt er registreret oplysninger om valgret for Izabela K. Christiansen. Endvidere er der for Izabela K. Christiansen ikke i hændeskataloget i CPR oplysninger om tidligere registreringer om valgret. Hændeskataloget går tilbage til marts 2001. Der er således ikke foretaget registrering i CPR af valgretsoplysninger for Izabela K. Christiansen (hverken indberetning eller sletning) efter den første registrering af Izabela K. Christiansen som indrejst i Danmark i 2005. Izabela K. Christiansen blev derfor ikke optaget på valglisten til europaparlamentsvalget i 2014 på grundlag af CPR's valgudtræk. Izabela K. Christiansen er således rettelig ikke blevet automatisk optaget på valglisten til europaparlamentsvalget den 26. maj 2019. Oplysninger om valgret ville – såfremt disse tidligere havde fremgået af CPR – desuden være blevet slettet i forbindelse med Izabela K. Christiansens udrejse til Tyskland i 2016. Ej heller hvis Izabela K. Christiansen havde været optaget på valglisten i Danmark til europaparlamentsvalget i 2014, ville hun således være blevet automatisk optaget på valglisten til europaparlamentsvalget den 26. maj 2019.

I overensstemmelse med den nævnte bekendtgørelses § 20, stk. 1, udsendte Økonomi- og Indenrigsministeriet i slutningen af februar 2019 underretning til den i bekendtgørelsens § 20, stk. 1, nævnte personkreds (herboende EU-borgere, der ikke var på valglisten ved europaparlamentsvalget i 2014, og som derfor ikke automatisk blev optaget på valglisten).

I overensstemmelse med den nævnte bekendtgørelses § 20, stk. 2, oplyste Økonomi- og Indenrigsministeriet i underretningen de pågældende om, hvor de kunne hente et ansøgningsskema til brug for ansøgning om optagelse på valglisten. Desuden blev der i underretningen oplyst om fristen for indgivelse af ansøgning. Underretningen var udformet på dansk og engelsk og indeholdt derudover korte henvisninger på fransk, tysk og polsk. Underretningen blev sendt individuelt til de nævnte EU-borgeres e-Boks eller – hvis de pågældende var fritaget for Digital Post – pr. almindeligt brev.

Herboende EU-borgere, der 3 måneder før valgdagen var optaget på valglisten til europaparlamentsvalg i Danmark, f.eks. fordi de ved et tidligere europaparlamentsvalg efter anmodning var blevet optaget på valglisten og ikke efterfølgende var blevet slettet herfra, modtog en anden underretning fra Økonomi- og Indenrigsministeriet om, at de automatisk ville blive optaget på valglisten til europaparlamentsvalget i Danmark den 26. maj 2019, medmindre de anmode om sletning, jf. § 21 i den nævnte bekendtgørelse.

Økonomi- og Indenrigsministeriet sendte således forskellige underretninger, afhængig af om den herboende EU-borger allerede var optaget på valglisten og derfor automatisk blev optaget på valglisten ved det aktuelle valg eller først skulle søge om optagelse på valglisten.

PostNord Strålfors A/S (herefter Strålfors) har på vegne af Økonomi- og Indenrigsministeriet stået for forsendelsen af de ovennævnte underretninger om valgret og valgbarhed til de næsten 200.000 herboende EU-borgere i slutningen af februar 2019.

Det fremgår af oplysninger fra Strålfors, at Izabela K. Christiansen i slutningen af februar 2019 via e-Boks har modtaget en underretning fra Økonomi- og Indenrigsministeriet om, at hun skulle søge om at blive optaget på valglisten til europaparlamentsvalget den 26. maj 2019.

Økonomi- og Indenrigsministeriet finder det beklageligt, at klageren af Rudersdal Kommunes Borgerservice angiveligt har fået oplyst, at hun kunne stemme til europaparlamentsvalget.

Rudersdals Kommunes udtalelse har herefter ikke givet Økonomi- og Indenrigsministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Rudersdal Kommune og Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning.

8) Andrzej Stanislaw Ferber, København, har klaget over, at han ikke har fået information om, hvordan man som udenlandsk statsborger bosat i Danmark skal forholde sig for at kunne stemme til europaparlamentsvalget. Han har desuden klaget over, at han er blevet fejlinformeret af Folkeregistret i Københavns Kommune om, at han – som følge af at han ikke havde modtaget valgkort – blot skulle møde op på valgdagen med personligt id.

Andrzej Stanislaw Ferber har oplyst, at han er svensk statsborger, og da han mødte op til valghandlingen, fik han besked om, at han ikke kunne stemme, da han som udenlandsk statsborger skulle have registreret sig på valglisten på forhånd.

Andrzej Stanislaw Ferber har efterfølgende bl.a. oplyst, at han muligvis ikke har været opmærksom på, at han ikke søgte om at blive optaget på valglisten til europaparlamentsvalg, hvilket han heller ikke gjorde til kommunalvalget, hvor han fik et valgkort. Han har derudover oplyst, at han givetvis gik ud fra, at han som optaget i folkeregistret i Danmark blev automatisk optaget på valglisten. Endvidere har

Andrzej Stanislaw Ferber oplyst, at han på valgdagen underskrev et papir og derefter stemte til europaparlamentsvalget.

Københavns Kommune har i anledning af klagen over for Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyst, at kommunen forud for valgdagen den 26. maj 2019 på sin hjemmeside har oplyst om reglerne for optagelse på valglisten for EU-borgere bosat i Danmark, herunder om ansøgningsfrist og -skema. Herudover har kommunen i svaret henvist til de breve, som Økonomi- og Indenrigsministeriet har udsendt til EU-borgere i Danmark, og informationen på ministeriets valghjemmeside.

Københavns Kommune har yderligere oplyst, at Andrzej Stanislaw Ferber mødte op på valgstedet for at afgive sin stemme, hvor han i første omgang blev afvist, fordi han var udenlandsk statsborger og ikke optaget på valglisten, og at han i den forbindelse oplyste, at han havde ansøgt om optagelse på valglisten inden for fristen. Kommunen har oplyst, at Folkeregistret endnu ikke har modtaget ansøgningen.

Kommunen har endvidere oplyst, at Andrzej Stanislaw Ferber på valgdagen indgav en klage, der blev behandlet samme dag, og at han herefter blev kontaktet af Valgsekretariatet, der oplyste ham om, at han kunne møde op på valgstedet igen for at afgive sin stemme.

Kommunen har i forlængelse heraf oplyst, at Andrzej Stanislaw Ferber mødte op på valgstedet og blev optaget på valglisten efter en underskrift på en tro og love-erklæring om, at han havde stemt ved det seneste europaparlamentsvalg, og at han herefter afgav sin stemme.

Kommunen har herudover oplyst, at Andrzej Stanislaw Ferber er tilflyttet Danmark i 2012, og at det ikke ses i CPR's hændelseskatalog, at der tidligere er indberettet valgretsoplysninger, hvilket betyder, at han ikke har været optaget på valglisten tidligere. Det er muligt, at Andrzej Stanislaw Ferber har brevstemt ved valget i 2014, men i givet fald er stemmen ikke blevet taget i betragtning, da han ikke havde valgret i 2014.

Endvidere har kommunen oplyst, at det således var en fejl, at han blev optaget på valglisten.

Københavns Kommune har derudover supplerende oplyst, at Folkeregisteret ingen information har om, at Andrzej Stanislaw Ferber skulle have fået den vejledning, som han har hævdet. Kommunen har oplyst, at instruksen og den almindelige procedure i Folkeregisteret er, at der altid foretages opslag i CPR med henblik på at tjekke, om borgeren er stemmeberettiget.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har henvist til reglerne i europaparlamentsvalgloven om valgret til Europa-Parlamentet og om optagelse på valglisten. Ministeriet har desuden henvist til bekendtgørelsen om optagelse på valglisten til europaparlamentsvalg i Danmark af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der er bopælsregistreret i CPR.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har endvidere oplyst, at ministeriet ved opslag i CPR har konstateret, at der ikke ak-

tuelt er registreret oplysninger om valgret for Andrzej Stanislaw Ferber, og at der for hans hændelseskatalog i CPR ikke er oplysninger om tidligere registreringer om valgret. Hændelseskataloget i CPR går tilbage til marts 2001. Der har således ikke været foretaget registrering i CPR af valgretsoplysninger for Andrzej Stanislaw Ferber efter registreringen af ham som indrejst i Danmark i 2012. Ministeriet har oplyst, at Andrzej Stanislaw Ferber derfor ikke blev optaget på valglisten til europaparlamentsvalget i 2014 på grundlag af CPR's valgudtræk, og at han derfor rettelig ikke blev automatisk optaget på valglisten til europaparlamentsvalget den 26. maj 2019.

Herudover har ministeriet oplyst, at ministeriet i overensstemmelse med den nævnte bekendtgørelse i slutningen af februar 2019 udsendte underretning til de herboende EU-borgere, der ikke var på valglisten ved europaparlamentsvalget i 2014, og som derfor ikke automatisk blev optaget på valglisten. Ministeriet har i underretningen af de pågældende oplyst om, hvor de kunne hente et ansøgningsskema til brug for ansøgning om optagelse på valglisten, og om fristen for indgivelse af ansøgning. Underretningen var udformet på dansk og engelsk og indeholdt derudover korte henvisninger på fransk, tysk og polsk og blev sendt individuelt til de nævnte EU-borgeres e-Boks eller – hvis de pågældende var fritaget for Digital Post – pr. almindeligt brev.

Økonomi- og indenrigsministeriet har endvidere oplyst, at herboende EU-borgere, der 3 måneder før valgdagen var optaget på valglisten til europaparlamentsvalg i Danmark, f.eks. fordi de ved et tidligere europaparlamentsvalg efter anmodning var blevet optaget på valglisten og ikke efterfølgende var blevet slettet herfra, modtog en anden underretning fra ministeriet om, at de automatisk ville blive optaget på valglisten til europaparlamentsvalget i Danmark den 26. maj 2019, medmindre de anmodede om sletning.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har således sendt forskellige underretninger, afhængigt af om den herboende EU-borger allerede var optaget på valglisten og derfor automatisk blev optaget på valglisten ved det aktuelle valg eller først skulle søge om optagelse på valglisten.

Ministeriet har i øvrigt oplyst, at Andrzej Stanislaw Ferber i slutningen af februar 2019 via e-Boks har modtaget en underretning fra ministeriet om, at han skulle søge om at blive optaget på valglisten til europaparlamentsvalget den 26. maj 2019.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har i anledning af Københavns Kommunes oplysninger om Andrzej Stanislaw Ferbers optagelse på valglisten på valgdagen på baggrund af en tro og love-erklæring bemærket, at det ikke er i overensstemmelse med valglovgivningen. Ministeriet har henvist til den redegørelse for gennemgangen af stemmesedlerne og valgboøgerne, som ministeriet har oversendt til Folketinget sammen med valgboøgerne og det øvrige valgmateriale, der er nævnt i europaparlamentsvalglovens § 36. Ministeriet har i den forbindelse særligt henvist til det afsnit i redegørelsen, hvori optagelse af EU-borgere på valglisten på baggrund af tro og love-erklæring er behandlet (afsnit 2.6.5.).

Københavns Kommunes udtalelse har herefter ikke givet Økonomi- og Indenrigsministeriet anledning til yderligere bemærkninger.

Udvalget tager det at Københavns Kommune og Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning.

9) Kelwin Kostecki, Vejle, har klaget over, at han ikke modtog valgkort og dermed ikke kunne stemme til europaparlamentsvalget.

Kelwin Kostecki har i den forbindelse oplyst, at han ikke – som ved sidste europaparlamentsvalg – fik et valgkort med posten, og at han ikke vidste, at man skulle ansøge om at blive optaget på valglisten, idet han ikke havde modtaget information herom.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at det fremgår af oplysninger i Det Centrale Personregister (CPR), at Kelwin Kostecki er polsk statsborger.

Vejle Kommune har i anledning af klagen over for Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyst, at der hos kommunen ikke er indgået nogen ansøgning fra Kelwin Kostecki om at blive optaget på valglisten til europaparlamentsvalget i 2019. Vejle Kommune har endvidere oplyst, at klageren heller ikke ses at have søgt om optagelse på valglisten til europaparlamentsvalget i 2014.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har i sine bemærkninger til klagen henvist til bestemmelserne i europaparlamentsvalglovens § 3, stk. 1, nr. 3, § 4, § 14 a, stk. 1, 1. pkt., stk. 2 og stk. 4, 1. pkt., og § 15, stk. 1, 1. pkt., om valgret til europaparlamentsvalg og optagelse på valglisten, herunder for statsborgere i de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union. Endvidere har ministeriet henvist til bestemmelserne i § 1, stk. 1, § 15 og § 20, stk. 1 og 2, i bekendtgørelse om optagelse på valglisten til europaparlamentsvalg i Danmark af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der er bopælsregistreret i CPR. De nævnte bestemmelser indeholder regler om optagelse af EU-statsborgere på valglisten på grundlag af optagelse på valglisten i Danmark til det sidst afholdte europaparlamentsvalg eller efter anmodning. I de nævnte bestemmelser i bekendtgørelsens § 20 er der endvidere fastsat regler om underretning fra Økonomi- og Indenrigsministeriet til relevante herboende EU-statsborgere om europaparlamentsvalg og betingelser og bestemmelser for optagelse på valglisten m.v.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at ministeriet ved opslag i CPR har konstateret, at der ikke aktuelt er registreret oplysninger om valgret for Kelwin Kostecki. Endvidere er der for Kelwin Kostecki ikke i hændeskataloget i CPR oplysninger om tidligere registreringer om valgret. Hændeskataloget går tilbage til marts 2001. Der er således ikke efter marts 2001 foretaget registrering i CPR af valgretningsoplysninger for Kelwin Kostecki (hverken indberetning eller sletning). Kelwin Kostecki blev derfor ikke optaget på valglisten til europaparlamentsvalget i 2014 på grundlag af CPR's valgudtræk og er derfor retteligt ikke blevet au-

tomatisk optaget på valglisten til europaparlamentsvalget den 26. maj 2019.

Endvidere har Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyst, at ministeriet i overensstemmelse med den nævnte bekendtgørelses § 20, stk. 1, i slutningen af februar 2019 udsendte underretning til den i bestemmelsen nævnte personkreds (herboende EU-borgere, der ikke var på valglisten ved europaparlamentsvalget i 2014, og som derfor ikke automatisk blev optaget på valglisten). I overensstemmelse med bekendtgørelsens § 20, stk. 2, oplyste Økonomi- og Indenrigsministeriet i underretningen de pågældende om, hvor de kunne hente et ansøgningsskema til brug for ansøgning om optagelse på valglisten. Desuden blev der i underretningen oplyst om fristen for indgivelse af ansøgning. Underretningen var udformet på dansk og engelsk og indeholdt derudover korte anvisninger på fransk, tysk og polsk. Underretningen blev sendt individuelt til de nævnte EU-borgeres e-Boks eller – hvis de pågældende var fritaget for Digital Post – pr. almindeligt brev. Herboende EU-borgere, der 3 måneder før valgdagen var optaget på valglisten til europaparlamentsvalg i Danmark, f.eks. fordi de ved et tidligere europaparlamentsvalg efter anmodning var blevet optaget på valglisten og ikke efterfølgende var blevet slettet herfra, modtog en anden underretning fra Økonomi- og Indenrigsministeriet om, at de automatisk ville blive optaget på valglisten til europaparlamentsvalget i Danmark den 26. maj 2019, medmindre de anmodede om sletning, jf. bekendtgørelsens § 21.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at ministeriet således sendte forskellige underretninger, afhængigt af om den herboende EU-borger allerede var optaget på valglisten og derfor automatisk blev optaget på valglisten ved det aktuelle valg eller først skulle søge om optagelse på valglisten. PostNord Strålfors A/S har på vegne af Økonomi- og Indenrigsministeriet stået for forsendelsen af de nævnte underretninger om valgret og valgbarhed til de næsten 200.000 herboende EU-borgere i slutningen af februar 2019.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har endelig oplyst, at det fremgår af oplysninger fra PostNord Strålfors A/S, at Kelwin Kostecki i slutningen af februar 2019 via e-Boks har modtaget en underretning fra Økonomi- og Indenrigsministeriet om, at han skulle søge om at blive optaget på valglisten til europaparlamentsvalget den 26. maj 2019.

Vejle Kommunes udtalelse har herefter ikke givet Økonomi- og Indenrigsministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Vejle Kommune og Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning.

10) Ana María Munar Charcártegui, København Ø, har klaget over, at hun som spansk statsborger skal søge om optagelse på valglisten.

Ana María Munar Charcártegui har anført, at hun ikke kendte til denne procedure og ikke har fulgt den, og at kravet om ansøgning om optagelse på valglisten udgør diskrimination i forhold til danske statsborgere, som automatisk optages på valglisten. Hun har endvidere oplyst, at hun har

boet i Danmark i over 12 år, og at hun tidligere har stemt ved de tidligere europaparlamentsvalg, senest for 5 år siden. Herudover har hun anført, at Københavns Kommune har oplyst hende om, at hun skulle være blevet slettet af valglisten, hvilket hun ikke er blevet orienteret om, og at dette er en fejl, når hun har boet permanent i Danmark gennem alle årene. Hun har desuden bl.a. oplyst, at Københavns Kommune har oplyst hende om, at hun skal have modtaget et brev fra Økonomi- og Indenrigsministeriet, hvilket hun ikke er bekendt med. Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at det fremgår af Det Centrale Personregister (CPR), at Ana María Munar Chacártegui første gang blev registreret som indrejst i Danmark i 1992, og at hun midlertidigt har været udrejst og senest er registreret som indrejst i Danmark i 2006. Københavns Kommune har i anledning af klagen over for Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyst, at valgstedet kontaktede folkeregisteret, fordi Ana María Munar Chacártegui ikke var optaget på valglisten, og at folkeregisteret oplyste, at hun ikke havde søgt om optagelse på valglisten og derfor ikke kunne stemme ved valget. Kommunen har endvidere anført, at Folkeregisteret i København oplyste, at Ana María Munar Chacártegui ikke har valget, og at det ikke ses, at hun i 2014 var optaget på valglisten. Valgretsoplysninger fremgår af CPR's hændeskatalog. Hun er ikke slettet af en valgliste, hun har aldrig haft valget til europaparlamentsvalget. Hun har heller ikke ansøgt om at blive optaget tidligere. Kommunen har oplyst, at Ana María Munar Chacártegui muligvis kan have brevstemt ved forrige valg, men i givet fald er stemmen ikke taget i betragtning.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har henvist til bestemmelserne i § 3, stk. 1, nr. 3, § 4, § 14 a, stk. 1, 1. pkt., § 14 a, stk. 2, § 14 a, stk. 4, 1. pkt., og § 15, stk. 1, 1. pkt., i europaparlamentsvalgloven, der bl.a. omhandler optagelse på valglisten til europaparlamentsvalget.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har desuden henvist til § 1, stk. 1, § 15, § 19 og § 20, stk. 1 og 2, i bekendtgørelse nr. 127 af 1. februar 2019 om optagelse på valglisten til europaparlamentsvalg i Danmark af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der er bopælsregistreret i CPR.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at ministeriet ved opslag i CPR har konstateret, at der ikke aktuelt er registreret oplysninger om valget for Ana María Munar Chacártegui, og at der for Ana María Munar Chacártegui ikke i hændeskataloget i CPR er oplysninger om tidligere registreringer om valget. Ministeriet har oplyst, at hændeskataloget går tilbage til marts 2001. Ministeriet har endvidere oplyst, at der således ikke efter marts 2001 er foretaget registrering i CPR af valgretsoplysninger for Ana María Munar Chacártegui (hverken indberetning eller sletning). Økonomi- og Indenrigsministeriet har anført, at Ana María Munar Chacártegui derfor ikke blev optaget på valglisten til europaparlamentsvalget i 2014 på grundlag af CPR's valgudtræk og derfor rettelig ikke automatisk er blevet optaget på valglisten til valget den 26. maj 2019.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har endelig oplyst, at ministeriet i overensstemmelse med den nævnte bekendtgø-

relses § 20, stk. 1, i slutningen af februar 2019 udsendte underretning til herboende EU-borgere, der ikke var på valglisten ved europaparlamentsvalget i 2014, og som derfor ikke automatisk blev optaget på valglisten. Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyste i underretningen de pågældende om, hvor de kunne hente et ansøgningsskema til brug for ansøgning om optagelse på valglisten. Desuden blev der i underretningen oplyst om fristen for indgivelse af ansøgning. Ministeriet har oplyst, at underretningen var udformet på dansk og engelsk og derudover indeholdt korte henvisninger på fransk, tysk og polsk, og at underretningen blev sendt individuelt til de nævnte EU-borgeres e-Boks eller – hvis de pågældende var fritaget for Digital Post – pr. almindeligt brev.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at PostNord Strålfors A/S på vegne af Økonomi- og Indenrigsministeriet har stået for forsendelsen af de ovennævnte underretninger om valget og valgbarhed til de næsten 200.000 herboende EU-borgere i slutningen af februar 2019.

Ministeriet har om den konkrete klage oplyst, at det fremgår af oplysninger fra PostNord Strålfors A/S, at Ana María Munar Chacártegui i slutningen af februar 2019 via e-Boks har modtaget en underretning fra Økonomi- og Indenrigsministeriet om, at hun skulle søge om at blive optaget på valglisten til europaparlamentsvalget den 26. maj 2019.

Til Ana María Munar Chacártegui bemærkning om, at kravet om, at herboende EU-borgere skal ansøge om optagelse på valglisten, udgør diskrimination i forhold til danske statsborgere, som automatisk optages på valglisten, har Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyst, at de særlige regler om ansøgning om optagelse på valglisten, for så vidt angår europaparlamentsvalg, skyldes det forhold, at EU-borgere, der bor i en anden medlemsstat end der, hvor de er statsborgere, selv kan vælge, om de vil stemme til europaparlamentsvalget i deres hjemland eller deres bopælsland. Formålet med reglerne er at forhindre, at EU-borgere afgiver mere end én stemme. Reglerne er fælles EU-regler, som følger af artikel 4, 8 og 9 i Rådets direktiv 93/109/EF af 6. december 1993 om fastsættelse af de nærmere regler for valget og valgbarhed ved valg til Europa-Parlamentet for unionsborgere, der har bopæl i en medlemsstat, hvor de ikke er statsborgere, som ændret ved Rådets direktiv 2013/1/EU af 20. december 2012 om ændring af direktiv 93/109/EF for så vidt angår nærmere regler for valgbarhed ved valg til Europa-Parlamentet for unionsborgere, der har bopæl i en medlemsstat, hvor de ikke er statsborgere.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at ministeriet inden valget i henhold til artikel 13 i det nævnte direktiv udveksler oplysninger med de relevante myndigheder i vedkommende medlemsstat om, hvilke af medlemsstatens borgere der er optaget på valglisten til europaparlamentsvalget i Danmark, således at de pågældende medlemsstater kan træffe de nødvendige foranstaltninger til at hindre, at deres statsborgere afgiver stemme to gange.

Københavns Kommunes udtalelse har herefter ikke givet Økonomi- og Indenrigsministeriet anledning til bemærkning.

Udvalget tager det af Københavns Kommune og Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning.

11) Tora Gaarde Agergaard, Skanderborg, har klaget over, at der er sket en fejl i forbindelse med brevstemmeafgivning til valget til valget til Europa-Parlamentet den 26. maj 2019 på den danske ambassade i Kroatien, der har medført, at hun og en rejsekammerat ikke fik stemt til valget til Europa-Parlamentet den 26. maj 2019 og blev afvist fra at stemme på valgdagen til folketingsvalget den 5. juni 2019.

Tora Gaarde Agergaard har oplyst, at hun og en rejsekammerat var ude at rejse, da der var valg til Europa-Parlamentet den 26. maj 2019, hvorfor de ønskede at brevstemme. De tog til den danske ambassade i Kroatien den 22. maj 2019, hvor de af en praktikant blev spurgt til, om de ville brevstemme til både europaparlamentsvalget og folketingsvalget, hvortil de oplyste, at de kun ønskede at brevstemme til europaparlamentsvalget.

Tora Gaarde Agergaard har videre oplyst, at hun den 5. juni 2019 ønskede at afgive stemme på valgdagen til folketingsvalget, men at hun på sit valgsted blev oplyst om, at hun allerede havde brevstemt og derfor ikke kunne stemme igen. Tora Gaarde Agergaard har endelig oplyst, at det da gik op for hende, at hun måtte have fået udleveret forkert brevstemmemateriale ved den danske ambassade i Kroatien.

Skanderborg Kommune har i anledning af klagen oplyst, at Skanderborg Kommune kan bekræfte, at der på valgstedet i Stjør mødte to personer frem for at stemme, som måtte afvises med henvisning til, at de pågældende havde brevstemt. Ved den forudgående kontrol af brevstemmerne var de pågældende brevstemmer begge blevet taget i betragtning. Og ved fremtagningen af brevstemmerne på valgstedet kunne det sammen med vælgerne konstateres, at såvel yderkuverten, som følgebrevet og kuverten med stemmesedlen samstemmende henførte til folketingsvalget. Begge vælgere gav udtryk for, at det måtte være en fejl, men det var på baggrund af ovenstående ikke muligt, at de pågældende vælgere kunne stemme på valgdagen for folketingsvalget.

Udenrigsministeriet har i anledning af klagen oplyst, at ministeriet har indhentet en udtalelse fra den danske ambassade i Zagreb, Kroatien.

Ambassaden har bl.a. oplyst, at forløbet med brevafstemningen onsdag den 22. maj 2019 fra ambassadens side blev håndteret af ambassadens praktikant, med henblik på at forløbet kunne foregå på dansk.

Praktikanten har om sin erindring af forløbet oplyst, at to kvinder omkring kl. 9.30 ankom til ambassaden for at brevstemme. De havde ringet 15 minutter forinden for at høre, om ambassaden var åben, og om de kunne brevstemme, hvilket man fra ambassadens side bekræftede.

Praktikanten spurgte de pågældende, om de var kommet for at brevstemme til folketingsvalget og/eller europaparlamentsvalget. De sagde – efter praktikantens erindring – klart og tydeligt, at de var der for at stemme til folketingsvalget.

Ambassaden sendte en større konvolut med brevstemmer til valget til Europa-Parlamentet onsdag den 15. maj 2019 til postafdelingen i Udenrigsministeriet for videre distribution, med henblik på at sikre at den som instrueret var Udenrigsministeriet i hænde senest den 20. maj 2019.

Praktikanten oplyser, at han derfor var ekstra opmærksom på, hvilket af de to valg de pågældende ville brevstemme til. En brevstemme til valget til Europa-Parlamentet afgivet på ambassaden den 22. maj 2019 ville nemlig kræve en hasteleverance fra ambassadens side direkte til den enkelte kommunalbestyrelse.

Udenrigsministeriet har i forlængelse af ambassaden i Zagrebs oplysning af sagen oplyst, at ministeriet bemærker, at brevstemmeafgivning på de danske repræsentationer er en opgave, som ministeriet, herunder ikke mindst udetjenesten, prioriterer meget højt. Udenrigsministeriet har beklaget, at der tilsyneladende er sket en misforståelse i forbindelse med Tora Gaarde Agergaards brevstemmeafgivning.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har, for så vidt angår brevstemmeafgivningen på den danske ambassade i Zagreb den 22. maj 2019, oplyst, at det er ministeriets opfattelse, at det påhviler de danske diplomatiske eller konsulære repræsentationer i kraft af deres funktion ved brevstemmeafgivningen at have procedurer, der sikrer korrekt brevstemmeafgivning.

Med hensyn til klagen har Økonomi- og Indenrigsministeriet noteret sig Udenrigsministeriets bemærkninger om forløbet, herunder at Udenrigsministeriet har beklaget, at der tilsyneladende er sket en misforståelse i forbindelse med brevstemmeafgivningen på den danske ambassade i Zagreb.

Udenrigsministeriets udtalelse giver herefter ikke Økonomi- og Indenrigsministeriet anledning til bemærkninger.

For så vidt angår afstemningen på valgdagen til folketingsvalget den 5. juni 2019 i Skanderborg Kommune, har Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyst, at det følger af folketingsvalglovens § 67, at en vælger, der har afgivet en brevstemme, der er taget i betragtning, ikke kan stemme ved afstemningen på valgdagen. Tilsvarende regel gælder for valget til Europa-Parlamentet, jf. europaparlamentsvalglovens § 26, stk. 1 og 6, der henviser til bl.a. folketingsvalglovens § 67. En vælger kan efter disse bestemmelser alene udelukkes fra at stemme på valgdagen, hvis vælgeren har afgivet en brevstemme, der er taget i betragtning, til samme valg, hvortil vælgeren ønsker at stemme på valgdagen.

Med hensyn til klagen har Økonomi- og Indenrigsministeriet noteret sig, at Skanderborg Kommune over for Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at Tora Gaarde Agergaard er registreret som havende brevstemt til folketingsvalget den 5. juni 2019.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har endvidere oplyst, at det for det tilfælde, at en vælger på valgdagen møder op for at stemme og bestemt nægter at have brevstemt, uanset at der i vælgerens navn er afgivet en brevstemme, der er taget i betragtning, efter Økonomi- og Indenrigsministeriets opfat-

telse ikke være i strid med valglovgivningen, hvis valgstyrene ud fra en konkret vurdering om, at der kan være begået en administrativ fejl el.lign., lader vælgeren stemme på valgdagen. Dette kan navnlig være relevant i den situation, hvor der afholdes to valgbehandlinger tæt på hinanden og der dermed er en risiko for sammenblanding af brevstemmer ved de to valg. Hvis valgstyrene lader vælgeren stemme på valgdagen, skal brevstemmen fjernes, og der skal gøres en bemærkning herom i valgbogen.

Skanderborg Kommunes udtalelse har herefter ikke givet Økonomi- og Indenrigsministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Udenrigsministeriet, Skanderborg Kommune og Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning. Udvalget har endvidere noteret sig Økonomi- og Indenrigsministeriets opfattelse, hvorefter det ud fra en konkret vurdering vil være i overensstemmelse med valglovgivningen at lade en vælger stemme på valgdagen, uanset at der i vælgerens navn er afgivet en brevstemme. Udvalget opfordrer Økonomi- og Indenrigsministeriet til at overveje at medtage en beskrivelse heraf i ministeriets vejledning om afholdelse af folketingsvalg.

12) Stine Juel Gammelby, Odense, har klaget over Odense Kommune i forbindelse med afholdelse af europaparlamentsvalget den 26. maj 2019 og folketingsvalget den 5. juni 2019, idet hun onsdag den 5. juni 2019 blev nægtet at stemme til folketingsvalget med den begrundelse, at hun havde brevstemt til folketingsvalget, hvorimod hun efter sin egen opfattelse i stedet havde brevstemt til europaparlamentsvalget.

Stine Juel Gammelby har oplyst, at hun efter lidt samtale med de ansvarlige på valgstedet blev bedt om at gå, da de ikke kunne lade hende stemme. Stine Juel Gammelby har tilføjet, at de ikke oplyste hende om, hvad hun kunne gøre for at få situationen opklaret, men at de blot bad hende om at gå.

Stine Juel Gammelby har desuden oplyst, at hun ved efterfølgende telefonisk kontakt til Odense Kommune har fået oplyst, at hun havde brevstemt den 24. maj 2019, hvor det ikke længere var muligt at brevstemme til europaparlamentsvalget. Stine Juel Gammelby har videre oplyst, at hun er sikker på, at hun ved brevstemmeafgivningen sagde, at hun ville stemme til europaparlamentsvalget, og viste sit valgmærke til dette valg.

Odense Kommune har i anledning af klagen over for Økonomi- og Indenrigsministeriet bl.a. oplyst, at kommunens valgsekretariat har været i kontakt med den kommunale medarbejder på valgstedet, der har oplyst, at det er korrekt, at der på valgdagen den 5. juni 2019 var en kvindelig vælger, der stod registreret til at have brevstemt til folketingsvalget, hvorfor vælgeren i overensstemmelse med folketingsvalgloven ikke fik lov at stemme på valgdagen. Vælgeren fik på valgstedet oplyst, at hun stod registreret til at have brevstemt den 24. maj 2019. Vælgeren fik endvidere oplyst,

at fristen for at stemme til europaparlamentsvalget udløb den 23. maj 2019, hvorfor det ikke var muligt for hende at brevstemme til europaparlamentsvalget den 24. maj 2019. Vælgeren undrede sig, men tog det til efterretning, og der var ifølge den kommunale medarbejder derfor ikke anledning til at finde brevstemmen frem. Der blev tilsvarende ikke fundet anledning til at gøre en bemærkning herom i afstemningsbogen. Kommunen har endvidere oplyst, at følgebrevet til Stine Juel Gammelbys brevstemme er fremfundet til brug for Økonomi- og Indenrigsministeriets behandling af klagen. Følgebrevet er underskrevet, og det fremgår, at der er tale om et følgebrev til folketingsvalget. Det fremgår endvidere, at der tale om et følgebrev, der er udskrevet den 24. maj 2019 kl. 12.44. Kommunen har fremsendt en kopi af følgebrevet sammen med sin udtalelse til Økonomi- og Indenrigsministeriet.

Odense Kommune har yderligere udtalt, at kommunen har annonceret fristerne for brevstemmeafgivningen til såvel europaparlamentsvalget som folketingsvalget i den lokale avis »Uge-Avisen«, ligesom fristerne er annonceret via kommunens hjemmeside. Fristen for at brevstemme til europaparlamentsvalget udløb den 23. maj 2019, hvorfor det på tidspunktet for Stine Juel Gammelbys brevstemmeafgivning den 24. maj 2019 ikke var muligt at brevstemme til europaparlamentsvalget. Det er Odense Kommunes opfattelse, at man på valgstedet har handlet korrekt ved at afvise at lade Stine Juel Gammelby stemme til folketingsvalget, da hun stod registreret til at have brevstemt og endda på et tidspunkt, hvor det alene var muligt at brevstemme til folketingsvalget. Det fremgår således af folketingsvalglovens § 67, at en vælger, der har afgivet en brevstemme, der er taget i betragtning, ikke kan stemme ved afstemningen på valgdagen.

Odense Kommune har beklaget, såfremt det ikke var tydeligt for Stine Juel Gammelby, at hun den 24. maj 2019 alene kunne brevstemme til folketingsvalget, ligesom Odense Kommune beklager det, hvis brevstemmemodtageren har overhørt Stine Juel Gammelbys ønske om alene at ville brevstemme til europaparlamentsvalget.

Odense Kommune har påpeget, at Stine Juel Gammelby har angivet at have talt med en dame på Borgernes Hus, medens følgebrevet er underskrevet af en mandlig brevstemmemodtager. Kommunen har i den forbindelse bemærket, at brevstemmeafgivningen på Borgernes Hus er indrettet således, at følgebrevet udskrives af en medarbejder, der ligeledes udleverer brevstemmematerialet. Efter vælgeren har afgivet sin brevstemme i et stemmerum, sørger en anden brevstemmemodtager for de behørigte underskrifter og et stempel samt pakning af brevstemmematerialet, hvorefter vælgeren kan lægge brevstemmen i en stemmekasse.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har i sine bemærkninger til klagen henvist til reglerne om brevstemmeafgivning i europaparlamentsvalglovens § 26, stk. 1 og 2, og folketingsvalglovens § 61, stk. 3. Endvidere har ministeriet henvist til reglerne om gennemgang og behandling af brevstemmer i folketingsvalglovens § 65, stk. 1, § 66, stk. 1, og § 67.

Ydermere har ministeriet henvist til ministeriets vejledning om afholdelse af folketingsvalg, punkt 8.2.3.2. Her fremgår om udfyldelse og afgivelse af brevstemmer på de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme, f.eks. borgerservicecentre, bl.a., at når vælgeren har udfyldt brevstemmesedlen, lægger vælgeren stemmesedlen i konvolutten. Derefter udfylder vælgeren følgebrevet og underskriver dette i overværelse af stemmemodtageren, der attesterer stemmeafgivningen. Ved attestationen anfører stemmemodtageren – således som den fortrykte tekst til brug for attestationen foreskriver – dato, underskrift, stilling og myndighedens stempel på følgebrevet. Hvis stemmemodtageren ikke har mulighed for at sætte myndighedens stempel på følgebrevet, skal myndighedens navn skrives med blokbogstaver.

Af samme punkt i vejledningen fremgår, at der kan anvendes det følgebrev, som kommunalbestyrelsen kan udskrive fra KMD A/S' valgudskrivningssystem, og den yderkuvert, der passer til dette følgebrev, samt det følgebrev, der kan udskrives fra Strålfors' brevstemmesystem, og den yderkuvert, der passer til dette følgebrev, ved den brevstemmeafgivning, som kommunalbestyrelsen står for. Anvendes følgebrevet fra KMD's eller Strålfors' systemer, skal vælgeren ikke udfylde følgebrevet, da de nødvendige oplysninger allerede fremgår af brevet. Vælgeren skal derfor alene underskrive følgebrevet i overværelse af stemmemodtageren, der attesterer stemmeafgivningen. Ved udskrivning af følgebreve er det vigtigt, at der udvises den fornødne omhyggelighed, så det sikres, at følgebrevet vedrører den korrekte type valg.

Endelig fremgår, at vælgeren efter stemmemodtagernes attestation af stemmeafgivningen lægger konvolutten med stemmesedlen samt følgebrevet i yderkuvetten og lukker yderkuvetten i overværelse af stemmemodtageren. Vælgeren udfylder yderkuvetten med sit navn, sin fødselsdato og sin bopæl i overværelse af stemmemodtageren. Det fremgår, at den angivne procedure for vælgerens lukning og udfyldning af yderkuvetten, der som angivet skal ske i stemmemodtagerens overværelse, er indført ved en lovændring i december 2012. Hensigten hermed er at højne sikkerheden omkring valget, idet det er ministeriets opfattelse, at det er en central retssikkerhedsgaranti ved brevstemmeafgivningen, at vælgeren deltager i hele proceduren omkring brevstemmeafgivningen.

Med hensyn til klagen har Økonomi- og Indenrigsministeriet noteret sig, at Stine Juel Gammelby har brevstemt den 24. maj 2019, dvs. på et tidspunkt, hvor det alene var muligt at brevstemme til folketingsvalget den 5. juni 2019. Fristen for at brevstemme til europaparlamentsvalget søndag den 26. maj 2019 udløb tredjesidste søgnedag før valgdagen, jf. europaparlamentsvalglovens § 26, stk. 2, dvs. torsdag den 23. maj 2019. Ministeriet har desuden noteret sig, at Odense Kommune har beklaget, hvis det ikke var tydeligt for Stine Juel Gammelby, at hun den 24. maj 2019 alene kunne brevstemme til folketingsvalget, og at kommunen beklager det, hvis brevstemmemodtageren har overhørt hendes ønske om alene at ville brevstemme til europaparlamentsvalget. Mini-

steriet har endelig noteret sig kommunens oplysning om, at Stine Juel Gammelbys brevstemme til folketingsvalget var taget i betragtning, hvorfor hun med rette blev afvist fra at stemme på valgdagen, jf. folketingsvalglovens § 67.

Odense Kommunes udtalelse har herefter ikke givet Økonomi- og Indenrigsministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Odense Kommune og Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning.

13) Carsten G. Poulsen, Esbjerg, har klaget over ventetid på borgerservice i Esbjerg Kommune i forbindelse med afgivelse af brevstemme til europaparlamentsvalget den 26. maj 2019.

Carsten G. Poulsen har oplyst, at det i Esbjerg Kommune kun er muligt at brevstemme ved at møde personligt op på borgerservice i deres åbningstid. Carsten G. Poulsen har oplyst, at han ved fremmøde på borgerservice forsøgte at brevstemme tirsdag den 21. maj af arbejdsmæssige hensyn måtte opgive efter at have ventet i 75 minutter med udsigt til yderligere en times ventetid. Han har videre oplyst, at han torsdag den 23. maj igen kørte forbi borgerservice og fik et nummer, da det på Esbjerg Kommune var angivet, at torsdag mellem kl. 11.00 og 12.00 var en periode med kort ventetid. Han vendte tilbage til borgerservice efter en halv time, men måtte igen opgive, da han kunne se, at kun 40 numre var blevet betjent, og at der var 70 numre til hans. Endelig fremgår det af klagen, at Carsten G. Poulsen var arbejdsmæssigt optaget i København på valgdagen, og at han var arbejdsmæssigt optaget om eftermiddagen torsdag den 23. maj og ikke kunne rive en hel dag ud af kalenderen.

Esbjerg Kommune har i anledning af klagen over for Økonomi- og Indenrigsministeriet indledningsvis oplyst, at det altid er beklageligt, når en vælger opgiver at afgive sin stemme.

Kommunen henviser til, at de i medfør af folketingsvalglovens §§ 53-56 og §§ 60- 62 har haft åbent for brevstemmeafgivning til europaparlamentsvalget på tre brevstemmesteder i perioden 15. april til 23. maj 2019.

Kommunen har oplyst, at det fra den 15. maj 2019 samtidigt blev muligt at brevstemme til folketingsvalget den 5. juni 2019. Der har været ekstraordinært åbent for brevafstemning i Borgerservicecenter Esbjerg, og alle skranker var i brug tirsdag den 21. maj og torsdag den 23. maj 2019.

Kommunen har yderligere oplyst, at de ved dette europaparlamentsvalg har oplevet en større interesse for at brevstemme end i 2014. Brevstemmeafgivningen var for at undgå sammenblanding af brevstemmemateriale tilrettelagt således, at borgeren først brevstemte til det ene valg, og når den afstemning var afsluttet, kunne borgeren påbegynde brevstemmeafgivning til det andet valg.

Kommunen har anført, at det er deres opfattelse, at de mange betjeninge og den længere ventetid er et naturligt udfald af to samtidige valg og et meget stort antal brevstem-

mer i forhold til normalen. Der var i disse dage indkaldt al disponibelt mandskab fra tilstødende enheder.

Kommunen bemærker, at de ikke tidligere har oplevet lignende udfordringer, ligesom de heller ikke har oplevet, at der udskrives et nyt valg oven i et andet.

Kommunen har endelig anført, at skulle en lignende situation forekomme i fremtiden, ved de nu, at der kan forekomme en øget interesse for brevstemmeafgivning, og her vil kommunen naturligvis overveje mulighederne for at optimere gennemførelsen af brevstemmeafgivningen.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har henvist til reglerne for brevstemmeafgivning i europaparlamentsvalglovens § 26, hvoraf det bl.a. følger, at brevstemmeafgivning her i landet kan ske på de steder i kommunerne, hvor enhver vælger efter reglerne i folketingsvalgloven kan brevstemme, de sidste 6 uger før valgdagen, dog senest tredjesidste søgnedag før valgdagen.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har desuden henvist til folketingsvalglovens §§ 53 og § 56, hvoraf det fremgår, at enhver vælger kan brevstemme i enhver kommune her i landet de sidste 3 uger før valgdagen, dog senest tredjesidste søgnedag før valgdagen. Kommunalbestyrelsen skal på mindst et af de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme, jf. § 53, holde åbent for brevstemmeafgivning som minimum i tidsrummet kl. 9-16 den sidste dag, hvor der kan brevstemmes.

Økonomi- og Indenrigsministeriets har oplyst, at det fremgår af vejledning om afholdelse af europaparlamentsvalg søndag den 26. maj 2019, punkt 8.2, at det er kommunalbestyrelsens ansvar at tilrettelægge og gennemføre brevstemmeafgivning på de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har imidlertid på baggrund af det forhold, at europaparlamentsvalget og folketingsvalget skulle afholdes med 10 dages mellemrum, den 9. maj 2019 udsendt et brev til alle kommunalbestyrelser om overlappende perioder for brevstemmeafgivning til valgene. I brevet har ministeriet bl.a. anført, at det på grund af et overlap mellem brevstemmeperioden for europaparlamentsvalget og folketingsvalget i perioden fra den 15. maj 2019 til og med den 23. maj 2019, hvor der kan brevstemmes til begge valg, eventuelt kan være hensigtsmæssigt at lade vælgeren afslutte brevstemmeafgivningen til det ene valg, før brevstemmeafgivningen til det andet valg påbegyndes.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har ikke fastsat nærmere regler om, hvordan afgivning af brevstemmer på de steder i kommunerne, hvor enhver vælger kan brevstemme, f.eks. borgerservicecentre og lign., skal foregå.

Valglovgivningen indeholder således ikke nærmere regler om ekspeditionen af de borgere, der henvender sig for at afgive brevstemme på de steder, hvor enhver vælger kan brevstemme.

Dette spørgsmål afgøres af kommunalbestyrelsen ud fra erfaringerne fra tidligere valg af, hvad der i praksis er nødvendigt og muligt under hensyn til bl.a. de plads- og personalemæssige forhold på det pågældende sted for afgivelse af brevstemme.

Med hensyn til klagen har Økonomi- og Indenrigsministeriet noteret sig Esbjerg Kommunes oplysning om, at det altid er beklageligt, når en vælger opgiver at brevstemme, ligesom ministeriet har noteret sig de tiltag, som kommunen har iværksat for at imødekomme den store interesse for at brevstemme, og de iværksatte tiltag for at undgå risiko for sammenblanding af brevstemmer til europaparlamentsvalget og folketingsvalget. Ministeriet har derudover noteret sig, at alle skranke i borgerservice var i brug på dagene, ligesom al disponibelt mandskab fra tilstødende enheder var indkaldt. Ministeriet har endvidere noteret sig kommunens oplysning om, at kommunen vil overveje mulighederne for at optimere gennemførelsen af brevstemmeafgivningen, hvis der i fremtiden skulle opstå en lignende situation.

Esbjerg Kommunes udtalelse giver herefter ikke Økonomi- og Indenrigsministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Esbjerg Kommune og Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning. Udvalget noterer sig, at Esbjerg Kommune vil overveje mulighederne for at optimere gennemførelsen af brevstemmeafgivningen, hvis der i fremtiden skulle opstå en lignende situation.

14) Claus Rydskov, København, har klaget over ventetid ved Borgerservice på Rentemestervej i Københavns Kommune i forbindelse med afgivelse af brevstemme til europaparlamentsvalget.

Claus Rydskov har oplyst, at han ved fremmøde på borgerservice og trækning af kønummer forsøgte at brevstemme tirsdag den 21. og onsdag den 22. maj 2019. Claus Rydskov har oplyst, at han tirsdag den 21. maj 2019 ventede i 60 minutter, at han onsdag den 22. maj 2019 ventede i 40 minutter, og at han onsdag den 22. maj 2019 af en medarbejder og andre vælgere fik oplyst, at ventetiden var mellem 90 og 120 minutter. Han har endvidere oplyst, at han bestilte tid til borgerservice torsdag den 23. maj 2019, men at han blev afvist ved skranken, da det ikke var muligt at bestille tid til at brevstemme, og at han blev informeret om, at han kunne stille sig i kø og vente i halvanden til 2 timer. Endelig fremgår det af klagen, at Claus Rydskov alle 3 dage bemærkede, at der på intet tidspunkt var mere end to af de fem stemmebokse, der var optaget samtidig.

Københavns Kommune har i anledning af klagen over for Økonomi- og Indenrigsministeriet henvist til, at det af ministeriets instruks af 9. maj 2019 vedrørende overlappende perioder for brevstemmeafgivning til europaparlamentsvalget og folketingsvalget fremgår, at det eventuelt kan være hensigtsmæssigt, at man i den periode, hvor der kan stemmes til to valg, lader vælgeren afslutte brevstemmeafgivningen til det ene valg, før brevstemmeafgivningen til det andet valg påbegyndes. Kommunen har oplyst, at det på baggrund af vejledningen fra ministeriet og risikoen for sammenblanding

af de to valg i Københavns Kommune blev besluttet at organisere valghandlingen på brevstemmestederne således, at der blev dannet to køer. Dette – sammenholdt med, at der blev afgivet 75 pct. flere brevstemmer til europaparlamentsvalget i 2019 end ved valget 5 år forinden – betød, at der flere steder var køer ved brevstemmestederne. Kommunen har beklaget de gener, dette har medført.

Kommunen har yderligere oplyst, at der for at reducere køerne onsdag den 22. maj 2019 blev bragt ekstra stemmeboks ud, og at åbningstiderne blev forlænget på flere brevstemmesteder. På baggrund af erfaringerne fra europaparlamentsvalget blev åbningstiden i forbindelse med brevafstemning til folketingsvalget også udvidet, ligesom der blev åbnet et femte brevafstemningssted lørdag den 1. juni 2019. Oplysningerne om de forlængede åbningstider har kunnet ses på kommunens hjemmeside. På nogle brevstemmesteder blev der bemandet flere skranke til at afvikle brevafstemningen (valglisterne), og alle steder blev der, indtil brevafstemningen til folketingsvalget sluttede den 1. juni 2019, indsat yderligere medarbejdere fra Borgerservice til opgaven.

Københavns Kommune har endvidere oplyst, at der har været overvældende interesse for at brevstemme ved europaparlamentsvalget i kommunen, særlig i de sidste dage af brevafstemningen grundet muligheden for brevafstemning til både europaparlamentsvalget og folketingsvalget.

Kommunen har oplyst, at muligheden for at brevstemme på Borgerservice på Rentemestervej åbnede den 15. april 2019, og at alle oplysninger om, hvordan man brevstemmer, har ligget offentligt tilgængeligt på bl.a. kommunens hjemmeside, herunder også oplysninger om brevstemmestederne, åbningstider m.v. for alle ti indgange i Københavns Kommune. Brevafstemningen er i alle indgange sket ved fremmøde, og der har ikke kunnet bestilles tid hertil.

Kommunen har beklaget ventetiden og køerne, der har været lange, men har oplyst, at der på Borgerservice Rentemestervej er arbejdet så hurtigt, som det har været muligt i forhold til procedurer og den fysiske plads til brevafstemningen. Der har fra brevstemmestedet været gjort opmærksom på kødannelse og forventet ventetid på sociale medier.

Kommunen har anført, at en helt synkron afvikling med borgere i alle valgboksene samtidig vil forudsætte, at alle faser af valghandlingen dermed også ville skulle være synkron. Alene nummersystemet giver en forskydning i tid.

Kommunen har endelig anført, at det er meget beklageligt med ventetid og kødannelse, men henvist til, at der som tidligere nævnt er iværksat tiltag for at mindske generne, herunder en udvidelse af åbningstiden. Kommunen vil efterfølgende evaluere processerne med henblik på yderligere tiltag for at minimere køer i forbindelse med de kommende valg.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har henvist til reglerne i brevstemmeafgivning i europaparlamentsvalglovens § 26, hvoraf bl.a. følger, at brevstemmeafgivning her i landet kan ske på de steder i kommunerne, hvor enhver vælger efter

reglerne i folketingsvalgloven kan brevstemme, de sidste 6 uger før valgdagen, dog senest tredjesidste søgnedag før valgdagen.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har endvidere oplyst, at det fremgår af vejledning om afholdelse af europaparlamentsvalg søndag den 26. maj 2019 og vejledning om afholdelse af folketingsvalg, punkt 8.2, at det er kommunalbestyrelsens ansvar at tilrettelægge og gennemføre brevstemmeafgivning på de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har imidlertid på baggrund af det forhold, at europaparlamentsvalget og folketingsvalget skulle afholdes med 10 dages mellemrum, den 9. maj 2019 udsendt et brev til alle kommunalbestyrelser om overlappende perioder for brevstemmeafgivning til valgene. I brevet har ministeriet bl.a. anført, at det på grund af et overlap mellem brevstemmeperioden for europaparlamentsvalget og folketingsvalget i perioden fra den 15. maj 2019 til og med den 23. maj 2019 eventuelt kunne være hensigtsmæssigt at lade vælgeren afslutte brevstemmeafgivningen til det ene valg, før brevstemmeafgivningen til det andet valg påbegyndes.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har ikke fastsat nærmere regler om, hvordan afgivning af brevstemmer på de steder i kommunerne, hvor enhver vælger kan brevstemme, f.eks. borgerservicecentre og lign., skal foregå. Valglovgivningen indeholder således ikke nærmere regler om ekspeditionen af de borgere, der henvender sig for at afgive brevstemme på de steder, hvor enhver vælger kan brevstemme. Dette spørgsmål afgøres af kommunalbestyrelsen ud fra erfaringerne fra tidligere valg med, hvad der i praksis er nødvendigt og muligt under hensyn til bl.a. de plads- og personale-mæssige forhold på det pågældende sted for afgivelse af brevstemme.

Med hensyn til klagen har Økonomi- og Indenrigsministeriet noteret sig, at Københavns Kommune har beklaget ventetiden og køerne, ligesom ministeriet har noteret sig de tiltag, som kommunen har iværksat for at imødekomme den store interesse for at brevstemme, og de iværksatte tiltag for at undgå risiko for sammenblanding af brevstemmer til europaparlamentsvalget og folketingsvalget. Ministeriet har endvidere noteret sig, at kommunen har oplyst, at der er arbejdet så hurtigt, som det har været muligt, på Borgerservice på Rentemestervej, og at der har været gjort opmærksom på kødannelse og forventet ventetid på de sociale medier. Endelig har ministeriet noteret sig kommunens oplysninger om, at kommunen efterfølgende vil evaluere processerne med henblik på yderligere tiltag for at minimere køer i forbindelse med kommende valg.

Københavns Kommunes udtalelse har herefter ikke givet Økonomi- og Indenrigsministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Københavns Kommune og Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning. Udvalget noterer sig, at Københavns Kommune vil evaluere sine pro-

cesser med henblik på yderligere tiltag for at minimere køer i forbindelse med kommende valg.

15) Erik Ulf Hansen, København, har klaget over, at han to forskellige dage mødte op på Jagtvej Bibliotek for at brevstemme til europaparlamentsvalget den 26. maj 2019, men at han efter 2 timers ventetid måtte gå igen uden at have brevstemt.

Københavns Kommune har i anledning af klagen over for Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyst, at det ikke fremgår af klagen, hvilke dage der er tale om, men at der var overlap mellem de to brevstemmeperioder til henholdsvis europaparlamentsvalget og folketingsvalget, hvorfor Københavns Kommune valgte at adskille de to brevstemmeafgivninger for at undgå sammenblanding af brevstemmematerialet.

Dette skete med baggrund i Økonomi- og Indenrigsministeriets instruks af 9. maj 2019 vedrørende overlappende perioder for brevstemmeafgivning til europaparlamentsvalget den 26. maj 2019 og folketingsvalget den 5. juni 2019. Heraf fremgår det, at det eventuelt kan være hensigtsmæssigt, at man i den periode, hvor der kan stemmes til to valg, lader vælgeren afslutte brevstemmeafgivningen til det ene valg, før brevstemmeafgivningen til det andet valg påbegyndes.

På baggrund af vejledningen fra ministeriet og risikoen for sammenblanding af de to valg blev det i Københavns Kommune besluttet at organisere valghandlingen på brevstemmestederne således, at der blev dannet to køer. Dette – sammenholdt med, at stemmeprocenten til europaparlamentsvalget var 75 pct. højere end ved valget for 5 år siden – betød, at der flere steder var køer ved brevstemmestederne.

Valgsekretariatet beklager de gener, dette har medført.

Kommunen har yderligere oplyst, at der for at reducere køerne onsdag den 22. maj 2019 blev bragt ekstra stemmeboks ud, og åbningstiderne blev forlænget på flere brevstemmesteder. På Borgerservice på Øbro-Jagtvej blev antallet af stemmebokse den 22. maj 2019 forøget fra fire til syv. Derudover blev der på baggrund af den meget store interesse for at brevstemme indkaldt yderligere personale.

Kommunen har endelig oplyst, at kommunen finder det meget beklageligt med ventetid og kødannelse, og at kommunen vil evaluere sine processer med henblik på yderligere tiltag for at minimere køer i forbindelse med kommende valg.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har henvist til reglerne om brevstemmeafgivning i europaparlamentsvalglovens § 26, hvoraf det bl.a. følger, at brevstemmeafgivning her i landet kan ske på de steder i kommunerne, hvor enhver vælger efter reglerne i folketingsvalgloven kan brevstemme, de sidste 6 uger før valgdagen, dog senest tredjesidste søgnedag før valgdagen.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har endvidere oplyst, at det fremgår af folketingsvalgloven, at enhver vælger kan brevstemme i enhver kommune her i landet.

Ministeriet har endelig oplyst, at det fremgår af punkt 8.2 i vejledning om afholdelse af europaparlamentsvalget søndag den 26. maj 2019, at det er kommunalbestyrelsens ansvar at tilrettelægge og gennemføre brevstemmeafgivning på de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme.

Ministeriet har imidlertid på baggrund af det forhold, at europaparlamentsvalget og folketingsvalget skulle afholdes med 10 dages mellemrum, den 9. maj 2019 udsendt et brev til alle kommunalbestyrelser om overlappende perioder for brevstemmeafgivning til valgene. I brevet har ministeriet bl.a. anført, at det på grund af et overlap mellem brevstemmeperioden for europaparlamentsvalget og folketingsvalget i perioden fra den 15. maj 2019 til og med den 23. maj 2019 eventuelt kunne være hensigtsmæssigt at lade vælgeren afslutte brevstemmeafgivningen til det ene valg, før brevstemmeafgivningen til det andet valg påbegyndes.

Ministeriet har ikke fastsat nærmere regler om, hvordan afgivelse af brevstemmer på de steder i kommunerne, hvor enhver vælger kan brevstemme, f.eks. på biblioteker, skal foregå. Valglovbestemmelsen indeholder således ikke nærmere regler om ekspeditionen af de borgere, der henvender sig for at afgive brevstemme på de steder, hvor enhver vælger kan brevstemme.

Dette spørgsmål afgøres derfor af kommunalbestyrelsen ud fra erfaringerne fra tidligere valg med, hvad der i praksis er nødvendigt og muligt under hensyn til bl.a. de plads- og personalemæssige forhold på det pågældende sted for afgivelse af brevstemme.

Med hensyn til klagen har ministeriet noteret sig, at Københavns Kommune har beklaget ventetiden og køerne, ligesom ministeriet har noteret sig de tiltag, som kommunen har iværksat for at imødekomme den store interesse for at brevstemme, og de iværksatte tiltag for at undgå risiko for sammenblanding af brevstemmer til europaparlamentsvalget og folketingsvalget. Ministeriet har endvidere noteret sig kommunens oplysninger om, at kommunen vil evaluere processerne med henblik på yderligere tiltag for at minimere køer i forbindelse med kommende valg.

Københavns Kommunes udtalelse har herefter ikke givet ministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget bemærker, at klagen efter det oplyste er indgivet for sent, men at udvalget desuagtet tager det af Københavns Kommune og Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning. Udvalget noterer sig, at Københavns Kommune vil evaluere sine processer med henblik på yderligere tiltag for at minimere køer i forbindelse med kommende valg.

16) Mark Michael Juel Pedersen, Næstved, har klaget over Næstved Kommunes tilrettelæggelse og efter Mark Michael Juel Pedersens opfattelse mangelfulde håndtering af brevstemmeafgivningen til europaparlamentsvalget den 26. maj 2019 og folketingsvalget den 5. juni 2019.

Mark Michael Juel Pedersen har bl.a. anført, at der var lang kø til brevstemmeafgivningen på biblioteket/borgerservice i Næstved Kommune, at det ikke var muligt at se eller

læse proceduren for køsystemet, at stemmeboksene var opstillet lige bag de skranker, hvor man scanner bøger ind til udlån, så vælgere og lånerne måtte vige for hinanden, og at stemmemodtagerne ikke havde sat sig ind i de regler og procedurer, der gælder for brevstemmeafgivning.

Mark Michael Juel Pedersen har endvidere klaget over, at den brevstemmemodtager, der modtog hans brevstemmer, ikke fulgte proceduren for brevstemmeafgivning, idet hans konvolutter med brevstemmer blev adskilt fra følgebrevene, hvilket ifølge ham må have bevirket, at begge hans brevstemmer ikke kunne henføres til nogen vælger og derfor ikke kunne komme i betragtning. Mark Michael Juel Pedersen har kort gengivet hændelsesforløbet, som han oplevede det, i den forbindelse.

Endelig har Mark Michael Juel Pedersen klaget over, at han ikke kunne få svar på, om hans brevstemme til folketingsvalget var blevet registreret, da han på dagen for folketingsvalget den 5. juni 2019 mødte op på sit valgsted for at sikre sig, at hans brevstemme var modtaget, med den konsekvens, at han heller ikke fik stemt til folketingsvalget på valgdagen.

Næstved Kommune har i anledning af klagen over for Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyst, at kommunen har været i kontakt med Næstved Bibliotek og Borgerservice, som har håndteret brevstemmeafgivningen for Mark Michael Juel Pedersen, og afstemningsstedet Kobberbakkeskolen, afd. Sct. Jørgen, som Mark Michael Juel Pedersen er tilknyttet.

Det fremgår af kommunens udtalelse, at Næstved Bibliotek og Borgerservice efter at have forholdt sig til Mark Michael Juel Pedersens klage og hans oplevelse af brevaftemningen mener, at borgerservice har fulgt den korrekte procedure, idet Mark Michael Juel Pedersen fik udleveret én stemmeseddel ad gangen til hvert valg. Han underskrev efter brevaftemningen følgebrevet, som sammen med brevstemmen blev lagt i en lukket kuvert og udleveret til ham, der så i personalets påsyn lagde stemmesedlen i stemmeurnen. Det fremgår videre af Næstved Bibliotek og Borgerservices bemærkninger, at mange borgere valgte at brevstemme på biblioteket til begge valg, hvilket naturligt gav anledning til kø. Næstved Bibliotek og Borgerservice har noteret, at Mark Michael Juel Pedersen brevstemte til europaparlamentsvalget og folketingsvalget den 23. maj 2019, og at følgebrevene er udskrevet henholdsvis kl. 14:47 til europaparlamentsvalget og kl. 14:48 til folketingsvalget. Næstved Bibliotek og Borgerservice har ikke haft indflydelse på, hvornår listerne over kandidaterne til valgene var til rådighed for borgerne, og de blev derfor først lagt i stemmeboksene, da de blev frigivet. Næstved Bibliotek og Borgerservice har beklaget en medarbejders udtalelse om kandidatlisterne til europaparlamentsvalget, som Mark Michael Juel Pedersen har henvist til i sin klage. Listerne var rettelig modtaget og lå i stemmeboksen.

Det fremgår endvidere af kommunens udtalelse, at embedsmanden, som var valgstyrersekretær på afstemningsste-

det Kobberbakkeskolen, afd. Sct. Jørgen, har forholdt sig til klagen fra Mark Michael Juel Pedersen og herefter har beskrevet, at der på valgdagen til Folketingsvalget kom en ung mand hen til den pågældende og fortalte om den dårlige service på Borgerservice, og at han aldrig ville brevstemme mere. Embedsmanden beklagede og oplyste at ville give klagen videre. Embedsmanden fortalte ham samtidig, at han ikke kunne få lov at stemme, da han havde brevstemt.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har i sine bemærkninger til klagen henvist til reglerne om brevstemmeafgivning i europaparlamentsvalglovens § 26 og folketingsvalglovens § 61. Endvidere har ministeriet henvist til reglerne om proceduren for modtagelse og kontrol af brevstemmer i folketingsvalglovens § 65, stk. 1, 1. og 2. pkt., og stk. 2, nr. 5, § 66, stk. 1, 1. og 2. pkt., og § 67.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har endvidere oplyst, at det fremgår af vejledning om afholdelse af europaparlamentsvalg søndag den 26. maj 2019 og vejledning om afholdelse af folketingsvalg, punkt 8.2, at det er kommunalbestyrelsens ansvar at tilrettelægge og gennemføre brevstemmeafgivning på de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har imidlertid på baggrund af det forhold, at europaparlamentsvalget og folketingsvalget skulle afholdes med 10 dages mellemrum, den 9. maj 2019 udsendt et brev til alle kommunalbestyrelser om overlappende perioder for brevstemmeafgivning til valgene. I brevet har ministeriet bl.a. anført, at der på grund af et overlap mellem brevstemmeperioden for europaparlamentsvalget og folketingsvalget i perioden fra den 15. maj 2019 til og med den 23. maj 2019 eventuelt kunne være hensigtsmæssigt at lade vælgeren afslutte brevstemmeafgivningen til det ene valg, før brevstemmeafgivningen til det andet valg påbegyndes.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har ikke fastsat nærmere regler om, hvordan afgivning af brevstemmer på de steder i kommunerne, hvor enhver vælger kan brevstemme, f.eks. borgerservicecentre og lign., skal foregå. Valglovgivningen indeholder således ikke nærmere regler om ekspeditionen af de borgere, der henvender sig for at afgive brevstemme på de steder, hvor enhver vælger kan brevstemme. Dette spørgsmål afgøres af kommunalbestyrelsen ud fra erfaringerne fra tidligere valg med, hvad der i praksis er nødvendigt og muligt under hensyn til bl.a. de plads- og personale-mæssige forhold på det pågældende sted for afgivelse af brevstemme.

Med hensyn til klagen over tilrettelæggelsen af brevstemmeafgivningen har Økonomi- og Indenrigsministeriet noteret sig, at Næstved Kommune har bekræftet, at det gav anledning til kø, at mange vælgere valgte at brevstemme til begge valg, og at kommunen har beklaget en medarbejders udtalelse om, at vedkommende ikke vidste, hvor kandidatlisterne til europaparlamentsvalget var, da listerne var modtaget og lå i stemmeboksen.

Med hensyn til klagen over, at brevstemmeproceduren ikke var fulgt, og klagen over den manglende information på valgstedet på valgdagen for folketingsvalget den 5. juni 2019 om, hvorvidt Mark Michael Juel Pedersens brevstemme til folketingsvalget var modtaget, har Økonomi- og Indenrigsministeriet konstateret, at ministeriet har modtaget divergerende beskrivelser af hændelsesforløbet fra Mark Michael Juel Pedersen og Næstved Kommune.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har efter det oplyste fra Næstved Kommune konstateret, at Mark Michael Juel Pedersen har brevstemt den 23. maj 2019 til både europaparlamentsvalget den 26. maj 2019 og folketingsvalget den 5. juni 2019.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har endvidere på den baggrund konstateret, at Mark Michael Juel Pedersen ikke kunne have stemt på valgdagen til folketingsvalget den 5. juni 2019, jf. folketingsvalglovens § 67.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har noteret sig Næstved Kommunes udtalelse om, at Borgerservice har fulgt den korrekte procedure for brevstemmeafgivning, som herefter er beskrevet i overensstemmelse med folketingsvalglovens § 61, stk. 3, og Økonomi- og Indenrigsministeriets brev af 9. maj 2019 til kommunerne.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har endvidere noteret sig Næstved Kommunes oplysning om, at Mark Michael Juel Pedersen på sit valgsted på valgdagen af valgstyresekretæren blev oplyst om, at han ikke kunne få lov at stemme, da han havde brevstemt.

Næstved Kommunes udtalelse har herefter ikke givet Økonomi- og Indenrigsministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Næstved Kommune og Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning.

17) Thomas Thøgersen har klaget over Aabenraa Kommune, idet Thomas Thøgersen i forbindelse med brevstemmeafgivning på borgerservice i Bov oplevede, at der skulle bestilles tid til at brevstemme, at der ikke var nogen ledige tider, og at der kom mange vælgere, som måtte afvises fra at brevstemme.

Aabenraa Kommune har i anledning af klagen over for Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyst, at det generelt er sådan, at man kan brevstemme i Aabenraa Kommune enten ved i hele åbningstiden at forudbestille tid til at brevstemme, at få en tid på dagen ved fremmøde, hvis der stadig er ledige tider, eller ved uden tidsbestilling at stille sig i kø.

Aabenraa Kommune har oplyst, at de ikke mener at have afvist borgere, der ønskede at stille sig i kø, men at det ikke kan udelukkes, at en medarbejder i biblioteket har udtalt sig på en måde, der kan opfattes som en afvisning til borgere, der er mødt op tæt på eller lige efter lukketid kl. 17.

Den pågældende dag – torsdag den 23. maj 2019 – lukkede borgerservice i Bov kl. 17, og der var ledige tider frem til sidst på eftermiddagen, ligesom man kunne stille sig i kø.

Kommunen har supplerende oplyst, at kommunen i de to borgerservicecentre har oprettet flere arbejdsstationer i forbindelse med valget med henblik på at optimere kapaciteten til brevafstemning, at det også har været muligt at brevstemme på tre biblioteker i kommunen, og at der via annoncer og Facebook løbende har været informeret om, hvilke muligheder borgerne har haft for at brevstemme, herunder at man måtte forvente kø i spidsbelastede situationer og tidsrum, i det omfang man valgte at brevstemme på borgerservice fremfor på bibliotekerne.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har henvist til europaparlamentsvalglovens § 26 om brevstemmeafgivning ved valg til Europa-Parlamentet, hvoraf bl.a. følger, at reglerne i kapitel 8 i folketingsvalsloven om fremgangsmåden ved brevstemmeafgivning samt om modtagelse og kontrol af brevstemmer gælder. Økonomi- og Indenrigsministeriet har endvidere henvist til, at det fremgår af §§ 53 og 56 i folketingsvalgloven, at enhver vælger kan brevstemme i enhver kommune her i landet, at brevstemmeafgivning her i landet kan finde sted de sidste 3 uger før valgdagen, dog senest tredjesidste søgnedag før valgdagen, og at kommunalbestyrelsen på mindst et af de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme, skal holde åbent for brevstemmeafgivning som minimum i tidsrummet kl. 9-16 den sidste dag, hvor der kan brevstemmes.

Ydermere har Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyst, at det følger af vejledning om afholdelse af europaparlamentsvalg søndag den 26. maj 2019 punkt 8.2, at det er kommunalbestyrelsens ansvar at tilrettelægge og gennemføre brevstemmeafgivning på de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har bemærket, at ministeriet ikke har fastsat nærmere regler om, hvordan afgivning af brevstemmer på de steder i kommunerne, hvor enhver vælger kan brevstemme, f.eks. borgerservicecentre og lignende, skal foregå. Valglovgivningen indeholder således ikke nærmere regler om ekspeditionen af de borgere, der henvender sig for at afgive brevstemme på de steder, hvor enhver vælger kan brevstemme. Dette spørgsmål – om ekspedition af borgere, der ønsker at brevstemme – afgøres af kommunalbestyrelsen ud fra erfaringerne fra tidligere valg med, hvad der i praksis er nødvendigt og muligt under hensyn til bl.a. de plads- og personalemæssige forhold på det pågældende sted for afgivelse af brevstemme.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har udtalt som sin opfattelse, at det dog ikke vil være i overensstemmelse med valglovgivningen, hvis en vælger afvises fra at brevstemme med den begrundelse, at vælgeren ikke har bestilt tid hertil.

Med hensyn til klagen har Økonomi- og Indenrigsministeriet noteret sig Aabenraa Kommunes oplysninger i brevet af 29. maj 2019 om, at det var muligt at brevstemme både med og uden tidsbestilling. Ministeriet har desuden noteret sig kommunens oplysninger om, at kommunen ikke mener at have afvist borgere, der ønskede at brevstemme ved at stille sig i kø (uden tidsbestilling). Ministeriet har endelig noteret sig oplysningen om, at Bov Borgerservicecenter den 23. maj

2019, som var sidste dag for brevstemmeafgivning, først lukkede kl. 17.

Aabenraa Kommunes udtalelse har herefter ikke givet Økonomi- og Indenrigsministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Aabenraa Kommune og Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning.

18) Villy Johnsen, København, har klaget over Københavns Kommune i forbindelse med afholdelse af europaparlamentsvalget den 26. maj 2019 og folketingsvalget den 5. juni 2019, idet Villy Johnsen har fundet forholdene utilfredsstillende i forbindelse med brevstemmeafgivning på borgerservice i Valby.

Villy Johnsen har anført, at stemmeboksene ikke var sat op kl. 10 den 23. maj 2019, at kun ti personer fik afgivet deres brevstemmer på 30 minutter, at medarbejderne så ud til at blive oplært på stedet og ikke vidste, hvad de skulle gøre, og at kommunens medarbejdere tilsyneladende fik lov til at brevstemme først.

Københavns Kommune har i anledning af klagen over for Økonomi- og Indenrigsministeriet henvist til, at det af ministeriets instruks af 9. maj 2019 vedrørende overlappende perioder for brevstemmeafgivning til europaparlamentsvalget og folketingsvalget fremgår, at det eventuelt kan være hensigtsmæssigt, at man i den periode, hvor der kan stemmes til to valg, lader vælgeren afslutte brevstemmeafgivningen til det ene valg, før brevstemmeafgivningen til det andet valg påbegyndes. Kommunen har oplyst, at det på baggrund af vejledningen fra ministeriet og risikoen for sammenblanding af de to valg i Københavns Kommune blev besluttet at organisere valghandlingen på brevstemmestederne således, at der blev dannet to køer. Dette – sammenholdt med, at der blev afgivet 75 pct. flere brevstemmer til europaparlamentsvalget i 2019 end ved valget 5 år forinden – betød, at der flere steder var køer ved brevstemmestederne. Kommunen har beklaget de gener, dette har medført.

Kommunen har yderligere oplyst, at der for at reducere køerne onsdag den 22. maj 2019 blev bragt ekstra stemmeboks ud, og at åbningstiderne blev forlænget på flere brevstemmesteder. På baggrund af erfaringerne fra europaparlamentsvalget blev åbningstiden i forbindelse med brevafstemning til folketingsvalget også udvidet, ligesom der blev åbnet et femte brevafstemningssted lørdag den 1. juni 2019. Oplysningerne om de forlængede åbningstider har kunnet ses på kommunens hjemmeside. På nogle brevstemmesteder blev der bemandet flere skranke til at afvikle brevafstemningen (valglisterne), og alle steder blev der, indtil brevafstemningen til folketingsvalget sluttede den 1. juni 2019, indsat yderligere medarbejdere fra borgerservice til opgaven.

Københavns Kommune har endvidere oplyst, at der har været overvældende interesse for at brevstemme ved europaparlamentsvalget i kommunen, særlig i de sidste dage af brevafstemningen grundet muligheden for brevafstemning

til både europaparlamentsvalget og folketingsvalget. På borgerservice i Valby blev antallet af stemmeboks den 22. maj 2019 forøget fra tre til fire stemmeboks. Kommunen genkender derfor ikke oplevelsen af, at stemmeboksene ikke var opstillet den 23. maj 2019 kl. 10.

Kommunen har oplyst, at det er korrekt, at medarbejdere fra jobcentret på Gammel Køge Landevej havde mulighed for at afgive deres brevstemme i borgerservice i Valby, men at det var på lige fod med andre borgere. Når der brevstemmes, kommer man til efter tur i køen.

Kommunen har beklaget ventetiden og køerne, der har været lange, men oplyst, at der som tidligere nævnt – på baggrund af den meget store interesse for at brevstemme – blev indkaldt yderligere personale. Det er således korrekt, at der kunne forekomme instruktion af ikkeerfarent personale. Dette skete, for at flere kunne håndtere ekspeditionerne, og man på den måde kunne mindske køerne. Kommunen har endelig anført, at det er meget beklageligt med ventetid og kødannelse, og at kommunen efterfølgende vil evaluere processerne med henblik på yderligere tiltag for at minimere køerne i forbindelse med de kommende valg.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har henvist til reglerne om brevstemmeafgivning i europaparlamentsvalglovens § 26, hvoraf bl.a. følger, at brevstemmeafgivning her i landet kan ske på de steder i kommunerne, hvor enhver vælger efter reglerne i folketingsvalgloven kan brevstemme, de sidste 6 uger før valgdagen, dog senest tredjesidste søgnedag før valgdagen.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har endvidere oplyst, at det fremgår af vejledning om afholdelse af europaparlamentsvalg søndag den 26. maj 2019 og vejledning om afholdelse af folketingsvalg, punkt 8.2, at det er kommunalbestyrelsens ansvar at tilrettelægge og gennemføre brevstemmeafgivning på de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har imidlertid på baggrund af det forhold, at europaparlamentsvalget og folketingsvalget skulle afholdes med 10 dages mellemrum, den 9. maj 2019 udsendt et brev til alle kommunalbestyrelser om overlappende perioder for brevstemmeafgivning til valgene. I brevet har ministeriet bl.a. anført, at det på grund af et overlap mellem brevstemmeperioden for europaparlamentsvalget og folketingsvalget i perioden fra den 15. maj 2019 til og med den 23. maj 2019 eventuelt kunne være hensigtsmæssigt at lade vælgeren afslutte brevstemmeafgivningen til det ene valg, før brevstemmeafgivningen til det andet valg påbegyndes.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har ikke fastsat nærmere regler om, hvordan afgivning af brevstemmer på de steder i kommunerne, hvor enhver vælger kan brevstemme, f.eks. borgerservicecentre og lign., skal foregå. Valglovgivningen indeholder således ikke nærmere regler om ekspedition af de borgere, der henvender sig for at afgive brevstemme på de steder, hvor enhver vælger kan brevstemme. Dette spørgsmål afgøres af kommunalbestyrelsen ud fra erfaringer

gerne fra tidligere valg med, hvad der i praksis er nødvendigt og muligt under hensyn til bl.a. de plads- og personale-mæssige forhold på det pågældende sted for afgivelse af brevstemme.

Med hensyn til klagen har Økonomi- og Indenrigsministeriet noteret sig, at Københavns Kommune har beklaget ventetiden og køerne, ligesom ministeriet har noteret sig de tiltag, som kommunen har iværksat for at imødekomme den store interesse for at brevstemme, og de iværksatte tiltag for at undgå risiko for sammenblanding af brevstemmer til europaparlamentsvalget og folketingsvalget. Ministeriet har endvidere noteret sig kommunens oplysninger om, at kommunen efterfølgende vil evaluere processerne med henblik på yderligere tiltag for at minimere køer i forbindelse med kommende valg.

Københavns Kommunes udtalelse har herefter ikke givet Økonomi- og Indenrigsministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Københavns Kommune og Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning. Udvalget noterer sig, at Københavns Kommune vil evaluere sine processer med henblik på yderligere tiltag for at minimere køerne i forbindelse med kommende valg.

19) Michael Thomsen, Hvidovre, har klaget over, at han i forbindelse med brevstemmeafgivning til europaparlamentsvalget den 26. maj 2019 på Hvidovre Rådhus blev bedt om at aflevere sit valgkort og vente, og at han derefter efter lidt tid blev bedt om at trække et nummer. Da det blev hans tur, var hans valgkort ikke at finde, og han fik at vide, at han ikke kunne brevstemme uden sit valgkort.

Michael Thomsen har i den forbindelse oplyst, at han finder det bekymrende, at borgere på denne måde forhindres i at afgive stemme, og at han har hørt fra flere, der har oplevet præcis det samme.

Hvidovre Kommune har i anledning af klagen over for Økonomi- og Indenrigsministeriet bl.a. oplyst, at Hvidovre Kommune kan ikke genkende den betjening, vælgeren hævder at have modtaget. Kommunen har oplyst, at der kunne trækkes et nummer til køen til at brevstemme allerede ved ankomsten til Hvidovre Rådhus. Det blev sikret, at køen til at brevstemme var så kort, som det var muligt, bl.a. ved at øge antallet af medarbejdere, der fungerede som brevstemmemodtagere, i forhold til antallet af vælgere.

Det blev ikke krævet, at der skulle ske fremvisning af valgkort i forbindelse med brevstemmeafgivningen. Enhver vælger, der kunne vise fornøden legitimation til brevstemmemodtageren, kunne afgive brevstemme på Hvidovre Rådhus. Legitimation kunne være pas, førerbevis, sygesikringsbevis el.lign. Endvidere kunne valgkortet anvendes, såfremt det var modtaget på det tidspunkt, hvor vælgeren ønskede at brevstemme.

Hvidovre Kommune har derfor ikke forhindret nogen stemmeberettiget i at afgive brevstemme.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at det fremgår af § 26, stk. 1 og 6, i europaparlamentsvalgloven, at der ved valg til Europa-Parlamentet kan brevstemmes efter reglerne i kapitel 8 i lov om valg til Folketinget, jf. dog stk. 2 og 3. [...] Om fremgangsmåden ved brevstemmeafgivning samt om modtagelse og kontrol af brevstemmer gælder reglerne i kapitel 8 i lov om valg til Folketinget.

Ministeriet har endvidere oplyst, at det fremgår af § 61 i folketingsvalgloven, at vælgere, der ønsker at brevstemme, skal vise fornøden legitimation til brevstemmemodtageren. Herefter udleveres brevstemmematerialet, jf. § 60.

Følgende fremgår af punkt 8.2.3.1 i vejledning om afholdelse af europaparlamentsvalg søndag den 26. maj 2019:

»Ved brevstemmeafgivningen skal vælgere, der ønsker at brevstemme, vise den nødvendige legitimation til brevstemmemodtageren. Har vælgeren medbragt sit valgkort, kan dette tjene som identifikation af vælgeren, hvis der ikke i øvrigt er anledning til tvivl om vælgerens identitet. Benyttes valgkortet, skal vælgeren dog, for at vælgeren kan anses for identificeret, oplyse sin fødselsdato, dvs. dag, måned og årstal, eller fremlægge anden form for id, hvoraf fødselsdatoen fremgår, over for stemmemodtageren, inden brevstemmematerialet kan udleveres. Det er alene vælgerens fødselsdato, der skal oplyses, men ikke CPR-nummeret. Er der tvivl om vælgerens identitet, skal denne fastslås. Dette skal om nødvendigt ske ved, at vælgeren fremlægger dokumentation herfor, se principperne for identifikation af vælgeren ved afstemning på valgdagen i folketingsvalglovens § 47 og afsnit 7.2. Herefter udleveres brevstemmematerialet, se folketingsvalglovens § 60. Der henvises til folketingsvalglovens § 61, stk. 1.«

Efter ministeriets opfattelse vil det således ikke være i overensstemmelse med valglovgivningen at afvise en vælger fra at brevstemme med den begrundelse, at vælgeren ikke kan fremvise sit valgkort, hvis vælgeren i stedet kan fremvise fornøden legitimation som f.eks. kørekort, pas eller sundhedskort.

Med hensyn til klagen har ministeriet noteret sig Hvidovre Kommunes oplysninger om, at kommunen ikke kan genkende den betjening, som vælgeren har beskrevet, og at det i forbindelse med brevstemmeafgivning i kommunen ikke var påkrævet, at man skulle fremvise sit valgkort. Ministeriet har derudover noteret sig, at Hvidovre Kommune har oplyst, at enhver vælger, der kunne vise fornøden legitimation til brevstemmemodtageren, kunne afgive brevstemme på Hvidovre Rådhus. Ministeriet har endvidere noteret sig kommunens oplysninger om, at kommunen ikke har forhindret nogen stemmeberettigede i at afgive brevstemme.

Hvidovre Kommunes udtalelse har herefter ikke givet ministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Hvidovre Kommune og Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning.

20) Kim Møller Porst, København, har klaget over Københavns Kommune i forbindelse med afholdelse af europapar-

lamentsvalget den 26. maj 2019, idet han fik oplyst en forkert adresse på sit valgsted.

Kim Møller Porst har oplyst, at han ikke modtog et valgkort til europaparlamentsvalget og derfor mødte op på valgstedet Idrætshuset på Østerbro, da han tidligere har stemt der. På valgstedet Idrætshuset fik han af valglederen oplyst, at han skulle stemme på et valgsted beliggende på Århusgade 3.

Kim Møller Porst har oplyst, at der ikke lå et valgsted på den adresse, valglederen havde henvist ham til, og at han selv måtte finde frem til, at det rigtige valgsted var Østerbrohuset.

Kim Møller har endelig oplyst, at han ønsker svar på, hvilke konsekvenser det vil få for lederen af valgstedet Idrætshuset, at han blev oplyst en forkert adresse på sit valgsted.

Københavns Kommune har i anledning af klagen oplyst, at Borgerrepræsentationen i 2018 besluttede at ændre på antallet af afstemningsområder bl.a. for at imødekomme befolkningsudviklingen i Københavns Kommune. I den forbindelse blev der oprettet et nyt afstemningsområde, 1. Øst, Østerbrohuset, hvor en del vælgere fra 1. Østerbro, Idrætshuset, blev flyttet til. Ændringerne blev annonceret i lokalaviser og på www.kk.dk/valg.

Københavns Kommune har beklaget, at Kim Møller Porst på 1. Østerbro, Idrætshuset fik oplyst, en forkert adresse på sit valgsted, idet den korrekte adresse var Århusgade 103 og ikke Århusgade 3. Alle ansvarlige på valgstederne har fået udleveret en liste med adresser på valgsteder, så den korrekte adresse kan oplyses, hvis en vælger henvender sig på et forkert valgsted uden valgkort, hvor adressen også fremgår. Der er derfor tale om en beklagelig fejl, da adressen på Østerbrohuset blev oplyst som Århusgade 3 i stedet for Århusgade 103.

Københavns Kommune har i øvrigt oplyst, at i forhold til konsekvenserne i den konkrete sag kan kommunen ikke kommentere den, men kan oplyse, at kommunen generelt indskærper, at valgstederne skal have fokus på at give rigtige informationer.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har henvist til § 25, stk. 1, i europaparlamentsvalgloven, hvoraf det fremgår, at afstemning på valgdagen og forberedelsen hertil finder sted efter reglerne i § 44 og kapitel 7 i lov om valg til Folketinget med de afvigelser, der følger af, at der ikke kan opstilles kandidater uden for partierne, jf. dog stk. 2 og 3.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har desuden henvist til § 9 og § 45, stk. 1 og 4, i folketingsvalgloven, hvoraf bl.a. fremgår, at hver kommune eller del af en kommune i en opstillingskreds er inddelt i afstemningsområder. En kommune eller del af en kommune kan dog udgøre ét afstemningsområde. Kommunalbestyrelsen træffer beslutning om oprettelse, ændring eller nedlæggelse af afstemningsområder. I hvert afstemningsområde foregår afstemningen på ét afstemningssted. Kommunalbestyrelsen sørger i øvrigt for, at der på hvert afstemningssted er truffet de fornødne forberedelser

til afstemningen, herunder at valgstyrene og de tilfornordnede vælgere er gjort bekendt med deres opgaver på valgdagen.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at det således er kommunalbestyrelsens ansvar at sørge for at forberede afstemningen på valgdagen, herunder at sørge for at valgstyrene og tilfornordnede vælgere har modtaget den fornødne instruktion m.v., så de er i stand til at informere og vejlede vælgerne korrekt på valgdagen.

Med hensyn til klagen har Økonomi- og Indenrigsministeriet noteret sig, at Københavns Kommune har beklaget, at Kim Møller Porst fik oplyst en forkert adresse på sit valgsted, at kommunen har oplyst, at alle de ansvarlige på valgstederne har fået udleveret en liste med adresser på valgsteder, så den korrekte adresse kan oplyses, hvis en vælger henvender sig på et forkert valgsted uden valgkort, og at der derfor er tale om en beklagelig fejl. Ministeriet har derudover noteret sig kommunens oplysning om, at kommunen generelt indskærper, at valgstederne skal have fokus på at give rigtige informationer.

Ministeriet har endvidere noteret sig kommunens forklaring om, at Borgerrepræsentationen i 2018 besluttede at ændre på antallet af afstemningsområder bl.a. for at imødekomme befolkningsudviklingen i Københavns Kommune, og at der i den forbindelse blev oprettet et nyt afstemningsområde på Østerbro, hvilket blev annonceret i lokalaviser og på kommunens hjemmeside. Kommunalbestyrelsen har efter folketingsvalglovens § 9 kompetence til at ændre på antallet af afstemningsområder.

Københavns Kommunes udtalelse giver herefter ikke Økonomi- og Indenrigsministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Københavns Kommune og Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning. Udvalget noterer sig Københavns Kommunes beklagelse af, at Kim Møller Porst fik oplyst en forkert adresse på sit valgsted. Udvalget noterer sig i den forbindelse, at vælgeren fandt valgstedet og fik afgivet sin stemme.

21) Bent Buus, Ballerup, har klaget over, at han torsdag den 23. maj 2019 ca. kl. 17.45 på Ballerup Bibliotek blev forhindret i at brevstemme til europaparlamentsvalget den 26. maj 2019, da oplysningerne på Ballerup Kommunes hjemmeside om tidspunkt for brevstemmeafgivning i kommunen ikke var korrekte.

Bent Buus har oplyst, at det fremgik af hjemmesiden, at brevstemmer til europaparlamentsvalget skulle afgives senest torsdag den 23. maj 2019 og inden for den betjente åbningstid, der om torsdagen var til kl. 19.00. Bent Buus har endvidere oplyst, at medarbejderne på biblioteket oplyste, at han ikke var den eneste, der var blevet forhindret i at afgive brevstemme. Bent Buus ønsker under henvisning til, at han ikke kunne brevstemme, at europaparlamentsvalget erklæres ugyldigt.

Bent Buus har vedlagt en udskrift af siden »Europa-Parlamentsvalg: Du kan brevstemme« fra Ballerup Kommunes hjemmeside. Af udskriften fremgår bl.a. følgende:

»I Ballerup Kommune kan du brevstemme i Folkeregistret på Ballerup Rådhus. Du kan også stemme i den bemandede åbningstid på Ballerup Bibliotek, Skovlunde Kulturhus eller Kulturhus Måløv.

Sidste dag, du kan brevstemme til Europa-Parlamentsvalget, er torsdag den 23. maj.«

Ballerup Kommune har i anledning af klagen over for Økonomi- og Indenrigsministeriet bl.a. bekræftet, at Bent Buus henvendte sig på Ballerup Bibliotek den pågældende dag, efter fristen for brevstemmeafgivningen til europaparlamentsvalget. Bent Buus blev den pågældende dag oplyst om, at det ikke længere var muligt at brevstemme til valget, men at han stadig havde mulighed for at stemme på dagen.

Ballerup Kommune har endvidere oplyst, at kommunen har gennemgået de informationer, kommunen har annonceret med i Ballerup Bladet, på Facebook og på kommunens hjemmeside. Kommunen har i den forbindelse konstateret, at det alle tre steder er fremgået, at der kunne brevstemmes frem til torsdag den 23. maj klokken 17.00, og kommunen har de pågældende steder ligeledes henvist til bibliotekets hjemmeside. Ballerup Bibliotek fik desværre ikke fået opdateret sin hjemmeside, så fristen klokken 17 fremgik af hjemmesiden. Det var alene bibliotekets almindelige åbningstid, der fremgik, og der blev ikke henvist til valg.

Ballerup Kommune har anført, at kommunen ville være opmærksom på, at det ikke gentog sig i forbindelse med brevstemmeafgivningen til det forestående folketingsvalg.

Ballerup Kommune har oplyst, at kommunen ikke har modtaget andre henvendelser eller klager fra andre vælgere om samme problem.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har henvist til reglerne i brevstemmeafgivning i europaparlamentsvalglovens § 26, jf. folketingsvalglovens § 56. Heraf følger bl.a., at brevstemmeafgivning her i landet kan ske på de steder i kommunerne, hvor enhver vælger efter reglerne i folketingsvalgloven kan brevstemme, de sidste 6 uger før valgdagen, dog senest tredjesidste søgnedag før valgdagen. Endvidere følger heraf, at kommunalbestyrelsen på mindst et af de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme, skal holde åbent for brevstemmeafgivning som minimum i tidsrummet kl. 9-16 den sidste dag, hvor der kan brevstemmes.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har endvidere henvist til vejledning om afholdelse af europaparlamentsvalg søndag den 26. maj 2019, punkt 8.2.2, om brevstemmeafgivning på bl.a. biblioteker. Heraf fremgår, at hvis kommunen afholder brevstemmeafgivning på et sted, hvor der foregår andre aktiviteter end ekspeditioner i forbindelse med borgerservice, f.eks. på et bibliotek, en uddannelsesinstitution eller et kulturhus m.v., kan åbningstiden for brevstemmeafgivning og eventuelle andre borgerserviceekspeditioner godt afvige fra den pågældende lokations almindelige åbningstid.

Det gælder også, selv om kommunen ikke har selvstændige borgerservicecentre, men udelukkende har sådanne »blandede« borgerservicefunktioner. Kommunen bør i givet fald annoncere åbningstiderne for brevstemmeafgivning og andre borgerserviceekspeditioner sådanne steder synligt på stedet og på kommunens hjemmeside og eventuelt på den pågældende lokations hjemmeside. Kommunen bør samtidig sikre sig, at medarbejdere på de pågældende lokationer og i borgerservice m.v. er bekendt med eventuelle differentierede åbningstider for henholdsvis brevstemmeafgivning og almindelige ekspeditioner på sådanne lokationer og dermed er i stand til at vejlede vælgere herom.

Endvidere fremgår af vejledningen, at det er forudsat i loven, at kommunen på kommunens hjemmeside og på anden egnet måde, f.eks. ved annoncering i lokale dagblade, offentliggør, hvilken eller hvilke afdelinger i kommunen der varetager brevstemmeafgivningsfunktionen, og disses åbningstid.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at det efter ministeriets opfattelse som anført i vejledningen er forudsat i loven, at kommunen på kommunens hjemmeside og på anden egnet måde, f.eks. ved annoncering i lokale dagblade, skal offentliggøre, hvilken eller hvilke afdelinger i kommunen der varetager brevstemmeafgivningsfunktionen, og disses åbningstid. Efter ministeriets opfattelse følger det af kommunalbestyrelsens nævnte annonceringsforpligtelse vedrørende stederne for brevstemmeafgivning og disses åbningstid, at annoncering skal ske på en måde, så der ikke kan opstå tvivl om, på hvilke steder og i hvilke tidsrum det er muligt at afgive brevstemme i kommunen. Denne annonceringsforpligtelse omfatter alle de medier, hvor der oplyses om de pågældende institutioners åbningstider. Ballerup Kommune burde således også på kommunens hjemmeside, som Bent Buus har vedlagt en udskrift af, og på bibliotekets hjemmeside have oplyst, at der ikke kunne brevstemmes torsdag den 23. maj 2019 efter kl. 17.

Med hensyn til klagen har Økonomi- og Indenrigsministeriet noteret sig Ballerup Kommunes oplysning om, at kommunen var opmærksom på, at det ikke gentog sig i forbindelse med brevstemmeafgivningen til folketingsvalget den 5. juni 2019.

Ballerup Kommunes udtalelse har herefter ikke givet ministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Ballerup Kommune og Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning. Udvalget tilslutter sig, at Ballerup Kommune også på kommunens og bibliotekets hjemmesider burde have oplyst, at der ikke kunne brevstemmes torsdag den 23. maj 2019 efter kl. 17.

22) Birthe Høyer, København, har klaget over Københavns Kommune i forbindelse med afholdelse af europaparlamentsvalget den 26. maj 2019 og folketingsvalget den 5. juni 2019, idet Birthe Høyer fandt forholdene utilfredsstillende i forbindelse med brevstemmeafgivning på Øbro Jagtvej Bibliotek.

Birthe Høyer har klaget over, at hun ikke kunne få lov til at stemme til begge valg samtidig, at der ikke var nogen angivelse af de forskellige partier på brevstemmesedlen til folketingsvalget, at hun ikke kunne få lov til at makulere sit ubrugte stemmemateriale til folketingsvalget eller få lov til at se det blive makuleret, og at der generelt var forvirring og meget lidt vejledning.

Københavns Kommune har i anledning af klagen over for Økonomi- og Indenrigsministeriet henvist til, at det af ministeriets instruks af 9. maj 2019 vedrørende overlappende perioder for brevstemmeafgivning til europaparlamentsvalget og folketingsvalget fremgår, at det eventuelt kan være hensigtsmæssigt, at man i den periode, hvor der kan stemmes til to valg, lader vælgeren afslutte brevstemmeafgivningen til det ene valg, før brevstemmeafgivningen til det andet valg påbegyndes. Kommunen har oplyst, at det på baggrund af vejledningen fra ministeriet og risikoen for sammenblanding af de to valg i Københavns Kommune blev besluttet at organisere valgbehandlingen på brevstemmestederne således, at der blev dannet to køer. Dette – sammenholdt med, at der blev afgivet 75 pct. flere brevstemmer til europaparlamentsvalget i 2019 end ved valget 5 år forinden – betød, at der flere steder var køer ved brevstemmestederne. Kommunen har beklaget de gener, dette har medført.

Kommunen har yderligere oplyst, at der for at reducere køerne onsdag den 22. maj 2019 blev bragt ekstra stemmebokse ud, og at åbningstiderne blev forlænget på flere brevstemmesteder. På baggrund af erfaringerne fra europaparlamentsvalget blev åbningstiden i forbindelse med brevafstemning til folketingsvalget også udvidet, ligesom der blev åbnet et femte brevafstemningssted lørdag den 1. juni 2019. Oplysningerne om de forlængede åbningstider har kunnet ses på kommunens hjemmeside. På nogle brevstemmesteder blev der bemandet flere skranke til at afvikle brevafstemningen (valglisterne), og alle steder blev der, indtil brevafstemningen til folketingsvalget sluttede den 1. juni 2019, indsat yderligere medarbejdere fra Borgerservice til opgaven.

Ydermere har Københavns Kommune oplyst, at de ansvarlige for brevstemmeafgivningen på Øbro Bibliotek har oplyst, at den officielle skrivelse fra Indenrigsministeriet om brevstemmer og den officielle kandidatliste blev opsat i de tydeligt markerede stemmebokse dedikeret til europaparlamentsvalget den dag, valget hertil begyndte. Til folketingsvalget blev den officielle skrivelse fra Indenrigsministeriet opsat i de tydeligt markerede stemmebokse til folketingsvalget, herunder partinavn og bogstaver, og hvornår kandidatlistene ville være klar til Folketingsvalget. Disse oplysninger blev sat op den 15. maj, inden Øbro Bibliotek åbnede for brevafstemning. Skrivelsen fra Indenrigsministeriet var også i A3-format hængt op uden for folketingsstemmeboksen. Den 28. maj blev kandidatlistene til Folketingsvalget lamineret og sat op i samtlige stemmebokse, umiddelbart efter de forelå. For at undgå, at borgerne skulle begynde forfra i den lange kø efter at have stemt til det første valg, blev de ført

hen til valgbordet til det andet valg. Dette skete med henblik på at mindske generne ved at skulle stemme ad to omgange.

Kommunen har henvist til Birthe Høyers formulering i klagen: »Da jeg i stemmeboksen åbner kuverten, ser jeg, at der overhovedet ingen angivelser er af de forskellige partiers valgbogetstaver! « og anført, at dette kan forstås som et ønske om en egentlig brevstemmeseddel med partibogstaver i stedet for det officielle brevstemmemateriale, hvor borgeren selv skal skrive bogstav og/eller partinavn og/eller kandidat. Kommunen har hertil oplyst, at der anvendes det af ministeriet godkendte brevstemmemateriale. Med hensyn til makulering samler Øbro Bibliotek alle papirerne, låser dem inde sammen med det øvrige valgmateriale og makulerer efterfølgende.

Kommunen har beklaget, at valgbehandlingen – på trods af disse tiltag og informationer – blev oplevet som forvirrende og med for lidt vejledning. Endelig har kommunen oplyst, at den efterfølgende vil evaluere processerne med henblik på yderligere tiltag for at minimere køer i forbindelse med de kommende valg.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har i sine bemærkninger til klagen henvist til reglerne om brevstemmeafgivning i europaparlamentsvalglovens § 26 og folketingsvalglovens § 53 og § 56, stk. 1.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har endvidere oplyst, at det fremgår af vejledning om afholdelse af europaparlamentsvalg søndag den 26. maj 2019 og vejledning om afholdelse af folketingsvalg, punkt 8.2, at det er kommunalbestyrelsens ansvar at tilrettelægge og gennemføre brevstemmeafgivning på de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har imidlertid på baggrund af det forhold, at europaparlamentsvalget og folketingsvalget skulle afholdes med 10 dages mellemrum, den 9. maj 2019 udsendt et brev til alle kommunalbestyrelser om overlappende perioder for brevstemmeafgivning til valgene. I brevet har ministeriet bl.a. anført, at det på grund af et overlap mellem brevstemmeperioden for europaparlamentsvalget og folketingsvalget i perioden fra den 15. maj 2019 til og med den 23. maj 2019 eventuelt kunne være hensigtsmæssigt at lade vælgeren afslutte brevstemmeafgivningen til det ene valg, før brevstemmeafgivningen til det andet valg påbegyndes.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har ikke fastsat nærmere regler om, hvordan afgivning af brevstemmer på de steder i kommunerne, hvor enhver vælger kan brevstemme, f.eks. borgerservicecentre og lign., skal foregå. Valglovgivningen indeholder således ikke nærmere regler om ekspeditionen af de borgere, der henvender sig for at afgive brevstemme på de steder, hvor enhver vælger kan brevstemme. Dette spørgsmål afgøres af kommunalbestyrelsen ud fra erfaringerne fra tidligere valg med, hvad der i praksis er nødvendigt og muligt under hensyn til bl.a. de plads- og personale-mæssige forhold på det pågældende sted for afgivelse af brevstemme.

For så vidt angår den del af klagen, der vedrører, at der ikke var nogen angivelse af de forskellige partier på brevstemmesedlen til folketingsvalget, har Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyst, at brevstemmesedler ikke indeholder navne på de partier og kandidater, der er opstillet til valget, sådan som stemmesedlen på valgdagen gør. Ministeriet har henvist til reglerne om brevstemmemateriale i folketingsvalglovens § 60, stk. 1, og § 61, stk. 2. Endvidere har ministeriet henvist til ministeriets vejledning om afholdelse af folketingsvalg, punkt 8.2.3.2, hvoraf det bl.a. fremgår, at vælgeren ved brevstemmeafgivning på stemmesedlen anfører navnet eller bogstavbetegnelsen for et parti, der har kandidater opstillet i den storkreds, hvor vælgeren er optaget på valglisten. Ønsker vælgeren at stemme på en bestemt kandidat, der er opstillet i den pågældende storkreds, anfører vælgeren på stemmesedlen navnet på kandidaten, eventuelt sammen med partinavnet og/eller bogstavbetegnelsen.

For så vidt angår den del af klagen, der vedrører spørgsmålet om makulering af brevstemmesedlen til folketingsvalget, har Økonomi- og Indenrigsministeriet henvist til reglerne i folketingsvalglovens § 104 om opbevaring af valgmateriale og om destruktion heraf, når klagefristen er udløbet og eventuelle valgklager er afgjort. Endvidere har ministeriet henvist til ministeriets vejledning om afholdelse af folketingsvalg, punkt 10. Heraf fremgår bl.a. om opbevaring og kassation af brevstemmemateriale, at valgmateriale opbevares af kommunalbestyrelsen i overensstemmelse med reglerne i lovens § 104. Når klagefristen er udløbet og Folketinget endeligt har afgjort eventuelle klager over valget, skal valglisterne, valgkortene, stemmesedlerne og brevstemmematerialet tilintetgøres.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har noteret sig, at Københavns Kommune har beklaget, at valghandlingen blev oplevet som forvirrende og med for lidt vejledning, ligesom ministeriet har noteret sig de tiltag, som kommunen har iværksat for at imødekomme den store interesse for at brevstemme, og de iværksatte tiltag for at undgå risiko for sammenblanding af brevstemmer til europaparlamentsvalget og folketingsvalget. Ministeriet har derudover noteret sig, at der blev anvendt det af ministeriet godkendte brevstemmemateriale, og at Øbro Jagtvej Bibliotek samler og låser valgmaterialer inde og makulerer det efterfølgende. Ministeriet har endvidere noteret sig kommunens oplysninger om, at processerne efterfølgende vil blive evalueret med henblik på yderligere tiltag for at minimere køer i forbindelse med kommende valg.

Københavns Kommunes udtalelse har herefter ikke givet Økonomi- og Indenrigsministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Københavns Kommune og Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning. Udvalget noterer sig, at Københavns Kommune vil evaluere sine processer med henblik på yderligere tiltag for at minimere køerne i forbindelse med kommende valg.

23) Jes P. Sørensen, Hørsholm, har klaget over Hørsholm Kommunes håndtering af brevstemmeafgivningen til europaparlamentsvalget den 26. maj 2019 og folketingsvalget den 5. juni 2019.

Jes P. Sørensen har oplyst, at han den 20. maj 2019 brevstemte på Hørsholm Bibliotek til europaparlamentsvalget den 26. maj 2019 og folketingsvalget den 5. juni 2019, men at begge brevstemmer på grund af procedurefejl fra Hørsholm Kommunes side ikke kunne tages i betragtning, og at han derfor måtte afgive sin stemme igen på valgdagen til europaparlamentsvalget den 26. maj 2019 og endte med ikke at kunne afgive sin stemme til folketingsvalget den 5. juni 2019. Jes P. Sørensen har anført, at kommunen reagerede meget sent i forhold til hans brevstemmeafgivning til folketingsvalget, idet han først den 3. juni 2019 blev oplyst om fejlen og om, at han havde mulighed for i stedet at stemme på valgdagen.

Hørsholm Kommune har i anledning af klagen over for Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyst, at Kommunen meget beklager – hvilket også er sket over for Jes P. Sørensen telefonisk – at der desværre skete procedurefejl både i forbindelse med Jes P. Sørensens afgivelse af brevstemme den 20. maj 2019 til europaparlamentsvalget og i forbindelse med hans afgivelse samme dag af brevstemme til folketingsvalget.

Hørsholm Kommune har om hændelsesforløbet oplyst, at Jes P. Sørensen mødte op på Hørsholm Bibliotek den 20. maj 2019 for at afgive brevstemmer til begge valg. Efter at brevstemmemodtageren havde udskrevet et KMD-følgebrev til folketingsvalget, opstod der et printerproblem, som betød, at følgebrevet til europaparlamentsvalget ikke kunne udskrives korrekt. Brevstemmemodtageren benyttede derfor – i klar modstrid med de givne skriftlige og mundtlige instrukser – i stedet valgkortet til europaparlamentsvalget som følgebrev, idet Jes P. Sørensen blev bedt om at underskrive dette øverst til venstre under navne- og adresseoplysningerne i modtagerfeltet på valgkortet. Følgebrevet til folketingsvalget blev underskrevet af Jes P. Sørensen som foreskrevet, men brevstemmemodtageren glemte at underskrive og stemple følgebrevet.

Da de modtagne brevstemmer blev scannet ind i brevstemmeprotokollen om aftenen den 20. maj 2019, kunne brevstemmebehandlernes i Borgerservice konstatere, at valgkortet ved en fejl var brugt som følgebrev til brevstemmen til europaparlamentsvalget, idet dette kunne ses gennem yderkuvertens rude, ligesom følgebrevet i sagens natur ikke kunne scannes. Attestationsfejlen på følgebrevet til folketingsvalget var det derimod ikke muligt at opdage på dette tidspunkt, da yderkuverterne først åbnes – og først må åbnes – i forbindelse med brevstemmekontrollen, som i medfør af folketingsvalglovens § 65, stk. 1, først må foretages 1 eller 2 dage før valgdagen. På baggrund af fejlen i brevstemmen til europaparlamentsvalget ringede en medarbejder fra Borgerservice til Jes P. Sørensen og orienterede om, at brevstemmen på grund af fejlen ikke ville kunne tages i betragtning, og at Jes P. Sørensen til og med den 23. maj 2019 ville kun-

ne afgives en ny brevstemme, ligesom han ville kunne stemme på valgdagen. Han valgte som oplyst i klagen at møde frem på valgdagen og afgive sin stemme.

Endvidere fremgår af Hørsholm Kommunes udtalelse, at det ved brevstemmekontrollen den 3. juni 2019 forud for folketingsvalget den 5. juni 2019 blev konstateret, at der manglede både underskrift og stempel på følgebrevet til Jes P. Sørensens brevstemme. Denne fejl forekom desværre også i enkelte andre tilfælde både i forhold til brevstemmer modtaget af Hørsholm Kommune og brevstemmer modtaget fra andre kommuner. Flere af de deltagende valgstyrelser spurgte ind til, om det ikke var muligt at berigtige eller se bort fra denne fejl, i hvert fald når den var begået af kommunens egne brevstemmemodtagere. Valgsekretariatet oplyste hertil, at når hele attestationen fra brevstemmemodtageren mangler (både stempel og underskrift), er der efter Økonomi- og Indenrigsministeriets vejledning til valget ikke mulighed for at tage brevstemmen i betragtning, jf. vejledning om afholdelse af folketingsvalg. For at være helt sikker på, at der i denne situation ikke var noget at gøre, kontaktede kommunen under brevstemmekontrollen valgheden ved Økonomi- og Indenrigsministeriet telefonisk. Baggrunden herfor var også, at anvendelsen af KMD's maskinelt udskrevne følgebrev med strekcode efter valgsekretariatets opfattelse giver en langt større sikkerhed for, at brevstemmen er afgivet på et af de steder i kommunen, hvor der kan brevstemmes, end der ligger i den manuelle attestation fra brevstemmemodtageren, det være sig stempel eller underskrift eller begge dele. Valgheden bekræftede med henvisning til vejledningen – på trods af indvendingerne omkring det maskinelle følgebrev – at brevstemmerne med »dobbelt« attestationsfejl (hverken stempel eller underskrift) ikke kunne tages i betragtning, hvilket valgsekretariatet oplyste over for valgstyrelserne. De omhandlede brevstemmer blev på den baggrund ikke taget i betragtning, og de berørte vælgere, herunder Jes P. Sørensen, blev kontaktet med besked om fejlen og om, at de i stedet havde mulighed for at afgive stemme på valgdagen. Jes P. Sørensen var forståeligt meget utilfreds hermed, hvilket valgsekretariatet tiltrådte og beklagede fuldt ud. Jes P. Sørensen blev samtidig orienteret om, at Hørsholm Kommune desværre ikke havde mulighed for at opdage fejlen i relation til brevstemmen til folketingsvalget før under brevstemmekontrollen den 3. juni 2019, ligesom han blev orienteret om kontakten til valgheden vedrørende den eventuelle mulighed for at se bort fra attestationsfejlen.

Hørsholm Kommune har i relation til Jes P. Sørensens nærmere klagepunkter for det første erklæret sig enig i, at det er en situation, som ikke må ske. Kommunen har hertil bemærket, at det altid ved instruktion, oplæring og etablering af arbejdsgange tilstræbes at undgå fejl ved brevstemmemodtagelsen. Alligevel sker der desværre menneskelige fejl som nævnt ovenfor både blandt kommunens egne brevstemmemodtagere og brevstemmemodtagere i andre kommuner, hvorfra Hørsholm Kommune modtager brevstemmer.

Til Jes P. Sørensens anbringende om, at han har erfaret, at han ikke er den eneste, der er havnet i denne situation, har Hørsholm Kommune bemærket, at det er korrekt, som også anført tidligere, at der også i nogle få andre tilfælde er sket procedurefejl. Der er dog ikke andre vælgere, over for hvilke der er sket to uafhængige fejl som i dette tilfælde.

Til Jes P. Sørensens anbringende om, at det er meget sent, at han orienteres om fejlen – hvilket har betydet, at han ikke har kunnet nå at afgive en ny brevstemme – har Hørsholm Kommune anført, at det desværre er en konsekvens af formalia omkring brevstemmemodtagelsen, jf. folketingsvalglovens § 65, stk. 1, at yderkuverten med følgebrevet og den blå brevstemmekuvert først må åbnes ved brevstemmekontrollen, som tidligst kan foretages 2 dage før valgdagen, dvs. i dette tilfælde mandag den 3. juni 2019, hvor der også i Hørsholm Kommune blev afholdt brevstemmekontrol. Vælgere, som blev berørt af fejl i brevstemmemodtagelsen, blev kontaktet umiddelbart under eller efter brevstemmekontrollen for at give dem bedst mulig tid til om muligt at tilrettelægge deres planer, så de havde mulighed for at stemme på valgdagen.

Til Jes P. Sørensens anbringende om, at der efter hans mening mangler en grundlæggende intern kontrol i efterbehandlingen af afgivne stemmer (kontrol af formalia til antal afgivne stemmer), men åbenbart også en vejledning og instruktion af medarbejdere til håndtering af brevstemmeafgivelsen i kommunen, ligesom der bør ses på den tidsmæssige håndtering og samlede kontrol af hele forløbet, har Hørsholm Kommune bemærket, at der som nævnt ikke inden for rammerne af folketingsvalgloven (og heller ikke efter de andre valglove) er mulighed for at kontrollere indholdet af yderkuverterne før under brevstemmekontrollen op til 2 dage før valgdagen. Der er således ikke mulighed for at opdage og korrigere attestationsfejl i efterbehandlingen af afgivne brevstemmer på et tidligere tidspunkt. Også af den grund gør Hørsholm Kommune meget ud af at instruere brevstemmemodtagerne i den korrekte procedure i forbindelse med brevstemmemodtagelsen – både ved skriftlige instrukser og ved undervisning/oplæring. Kommunen har som eksempel herpå henvist til en i kopi medsendt e-mail af 11. april 2019 til visse medarbejdere i kommunen med vejledning om brevstemmeafgivning til europaparlamentsvalget, hvor bl.a. formalia med hensyn til attestation er beskrevet. Det fremgår heraf bl.a., at følgebrevet underskrives af vælgere og medarbejderen og påføres stempel. Endvidere fremgår, at det er meget vigtigt, at følgebrevet er udfyldt korrekt. Mangler underskrifter eller stempel, vil brevstemmen i de fleste tilfælde blive erklæret som ugyldig. Ydermere har kommunen henvist til, at der bl.a. er gennemført undervisning af brevstemmemodtagerne på Hørsholm Bibliotek den 9. og 10. april 2019, ligesom der er gennemført ad hoc-undervisning af de borgerservicemedarbejdere eller andre medarbejdere på rådhuset, der ikke er erfarne brevstemmemodtagere.

Afslutningsvis har Hørsholm Kommune understreget, at det altid er kommunens mål, at valget – og herunder brev-

stemmemodtagelsen – skal forløbe så korrekt, sikkert og effektivt som muligt, så alle vælgeres demokratiske ret til at stemme understøttes bedst muligt. Kommunen vil i lyset af denne sag gennemgå sine procedurer og arbejdsgange for at søge at undgå, at tilsvarende fejl sker fremover.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har i sine bemærkninger til klagen henvist til europaparlamentsvalglovens § 26 og til reglerne i folketingsvalglovens § 61 om modtagelse af brevstemmer. Endvidere har ministeriet henvist til reglerne i folketingsvalglovens §§ 64 og 65 om attestation og kontrol af brevstemmer og om forhold, som gør, at en brevstemme ikke kommer i betragtning.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har desuden henvist til ministeriets vejledning om afholdelse af europaparlamentsvalg søndag den 26. maj 2019, punkt 8.1.1, hvor brevstemmematerialet til europaparlamentsvalget er beskrevet. Det fremgår videre af punktet i vejledningen, at Økonomi- og Indenrigsministeriet kan bestemme, at følgebrev og yderkuverter, som kommunalbestyrelsen har fået fremstillet, kan anvendes i stedet for de følgebrev og yderkuverter, som Økonomi- og Indenrigsministeriet har ladet fremstille. I henhold hertil har Økonomi- og Indenrigsministeriet bestemt, at det følgebrev, som kommunalbestyrelsen kan udskrive fra KMD A/S' valgudskrivningssystem, og den yderkuvert, der passer til dette følgebrev, samt det følgebrev, der kan udskrives fra Strålfors' brevstemmesystem, og den yderkuvert, der passer til dette følgebrev, skal sidestilles med følgebrev og yderkuverter, som Økonomi- og Indenrigsministeriet har ladet fremstille. Af hensyn til eventuelle tekniske eller andre problemer med udskrivning af følgebrev fra KMD A/S' eller Strålfors' systemer skal kommunalbestyrelsen dog sørge for, at der alle steder, hvor der kan brevstemmes i kommunen, forefindes nogle eksemplarer af ministeriets brevstemmemateriale inklusive det følgebrev og den yderkuvert, som ministeriet har ladet fremstille. Det må således ikke forekomme, at en vælger afvises fra at afgive en brevstemme, fordi vedkommende ikke kan fremsøges i KMD's eller Strålfors' systemer. I sådanne tilfælde skal vælgeren tilbydes at anvende ministeriets brevstemmemateriale, hvor følgebrevet kan udfyldes i hånden.

Ydermere har ministeriet henvist til ministeriets vejledning om afholdelse af folketingsvalg, punkt 8.2.3.2. Her fremgår om udfyldelse og afgivelse af brevstemme bl.a., at når vælgeren har udfyldt brevstemmesedlen, lægger vælgeren stemmesedlen i konvolutten. Derefter udfylder vælgeren følgebrevet og underskriver dette i overværelse af stemmemodtageren, der attesterer stemmeafgivningen. Ved attestationen anfører stemmemodtageren – således som den fortrykte tekst til brug for attestationen foreskriver – dato, underskrift, stilling og myndighedens stempel på følgebrevet. Hvis stemmemodtageren ikke har mulighed for at sætte myndighedens stempel på følgebrevet, skal myndighedens navn skrives med blokbogstaver.

Af samme punkt i vejledningen fremgår, at der kan anvendes det følgebrev, som kommunalbestyrelsen kan udskrive fra KMD A/S' valgudskrivningssystem, og den yderkuvert,

der passer til dette følgebrev, samt det følgebrev, der kan udskrives fra Strålfors' brevstemmesystem, og den yderkuvert, der passer til dette følgebrev, ved den brevstemmeafgivning, som kommunalbestyrelsen står for. Anvendes følgebrevet fra KMD's eller Strålfors' systemer, skal vælgeren ikke udfylde følgebrevet, da de nødvendige oplysninger allerede fremgår af brevet. Vælgeren skal derfor alene underskrive følgebrevet i overværelse af stemmemodtageren, der attesterer stemmeafgivningen.

Tillige har Økonomi- og Indenrigsministeriet henvist til ministeriets vejledning om afholdelse af europaparlamentsvalg søndag den 26. maj 2019 og ministeriets vejledning om afholdelse af folketingsvalg, punkt 8.2.3, om den almindelige fremgangsmåde ved brevstemmeafgivning. Her fremgår bl.a., at ministeriet op til hvert valg modtager henvendelser fra kommunerne om, hvorvidt brevstemmer, hvor følgebrevet ikke er udfyldt korrekt, kan tages i betragtning, herunder særlig hvor der er begået administrative fejl. Ministeriet indskærpede derfor i vejledningen vigtigheden af, at kommunalbestyrelsen sørger for, at de kommunalt ansatte og tilfornordnede vælgere, der skal virke som stemmemodtagere, er tilstrækkeligt instrueret om proceduren for afgivelse og modtagelse af brevstemmer, herunder vigtigheden af, at der udvises den største omhyggelighed hermed. Stemmemodtagerne bør være særlig opmærksomme på, at der er anvendt det korrekte følgebrev, og at følgebrevet er korrekt udfyldt af både vælgeren og stemmemodtageren, så tvivlstilfældene ved den senere gennemgang af brevstemmerne mindskes mest muligt. Manglende iagttagelse af den foreskrevne fremgangsmåde kan føre til, at brevstemmen ikke kan tages i betragtning.

Ministeriet har yderligere henvist til samme vejlednings punkt 8.7.1, hvor det om kommunens modtagelse og registrering af brevstemmer bl.a. fremgår, at kommunalbestyrelsen før hvert valg skal oprette en protokol over de brevstemmer, som kommunalbestyrelsen modtager til det pågældende valg (brevstemmeprotokol). Modtagelsestidspunktet skal skrives på yderkuverten for de brevstemmer, som kommunalbestyrelsen modtager. Kommunalebestyrelsen skal sørge for, at de modtagne brevstemmer opbevares betryggende. Yderkuverterne må først åbnes af valgstyrene eller under overværelse af valgstyrene i forbindelse med valgstyrenes gennemgang af brevstemmerne.

Endelig har Økonomi- og Indenrigsministeriet henvist til samme vejlednings punkt 8.7.3 om valgstyrenes gennemgang og kontrol af de modtagne brevstemmer. Her fremgår bl.a., at valgstyrene skal gennemgå de modtagne brevstemmer på valgdagen inden afstemningens begyndelse. Gennemgangen skal om nødvendigt ske 1 eller 2 dage før valgdagen. Ved gennemgangen af brevstemmerne åbnes yderkuverterne, og det undersøges, om brevstemmerne kan komme i betragtning. Blandt de tilfælde, hvor en brevstemme ikke kan komme i betragtning, er nævnt, at der ikke er anvendt det brevstemmemateriale, som Økonomi- og Indenrigsministeriet har fået fremstillet, eller at den foreskrevne fremgangsmåde (udfyldning, attestation, underskrift m.v.) ved

brevstemmeafgivningen ikke har været fulgt, jf. folketingsvalglovens § 65, stk. 2.

Med hensyn til de brevstemmer, hvor den foreskrevne fremgangsmåde ikke har været fulgt, har ministeriet bemærket i vejledningen, at en brevstemme kan tages i betragtning, selv om følgebrevet mangler stempel på attestationen, hvis der ikke er tvivl om, at brevstemmen er afgivet på et af de steder, hvor der kan brevstemmes, eller at brevstemmen er afgivet til en stemmemodtager, der er udpeget af Økonomi- og Indenrigsministeriet. Brevstemmen kan dog ikke tages i betragtning, hvis følgebrevet ikke er underskrevet af vælgeren, eller hvis følgebrevet både mangler myndighedens stempel og stemmemodtagerens underskrift, dvs. hele attestationen. Dette gælder, uanset om der anvendes et følgebrev udskrevet fra KMD A/S' valgudskrivningssystem, Strålfors' brevstemmesystem el.lign.

Med hensyn til klagen har Økonomi- og Indenrigsministeriet konstateret, at Hørsholm Kommune i forbindelse med Jes P. Sørensens brevstemmeafgivning den 20. maj 2019 begik to af hinanden uafhængige procedurefejl.

For det første anvendte brevstemmemodtageren Jes P. Sørensens valgkort som følgeseddel til hans brevstemme til europaparlamentsvalget den 26. maj 2019 i stedet for som foreskrevet at anvende ministeriets brevstemmemateriale med tilhørende følgebrev, som skal forefindes i nogle eksemplarer alle de steder, hvor der kan brevstemmes i kommunen.

For det andet attesterede brevstemmemodtageren ikke følgebrevet til Jes P. Sørensens brevstemme til folketingsvalget den 5. juni 2019.

Økonomi- og Indenrigsministeriet kan konstatere, at disse fejl korrekt medførte, at begge brevstemmer ikke kunne komme i betragtning.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har anført, at ministeriet finder det yderst beklageligt, at der blev begået to procedurefejl i relation til Jes P. Sørensens brevstemmeafgivning, som hver især medførte, at en afgiven brevstemme ikke kunne komme i betragtning.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har noteret sig, at Hørsholm Kommune har vedkendt sig begge fejl og beklaget forholdet, og at kommunen, så snart fejlene blev opdaget, orienterede Jes P. Sørensen herom, således at han havde mulighed for at stemme igen. Ministeriet har bemærket, at det først var muligt at opdage attestationsfejlen på følgebrevet til brevstemmen til folketingsvalget ved brevstemmekontrollen, som først må foretages 1 eller 2 dage før valgdagen.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har endelig noteret sig, at Hørsholm Kommune i lyset af denne sag vil gennemgå sine procedurer og arbejdsgange for at søge at undgå, at tilsvarende fejl sker fremover.

Hørsholm Kommunes udtalelse har herefter – henset til at Hørsholm Kommune har beklaget forholdet, at kommunen kontaktede klageren, så snart fejlene blev opdaget, og at

kommunen vil gennemgå sine procedurer og arbejdsgange for at søge at undgå, at tilsvarende fejl sker fremover – ikke givet Økonomi- og Indenrigsministeriet anledning til yderligere bemærkninger.

Udvalget tager det af Hørsholm Kommune og Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning. Udvalget tilslutter sig Hørsholm Kommunes beklagelse og Økonomi- og Indenrigsministeriets karakteristik af det passerede som yderst beklageligt. Udvalget noterer sig i lighed med ministeriet, at Hørsholm Kommune vil gennemgå sine procedurer og arbejdsgange for at søge at undgå, at tilsvarende fejl sker fremover.

24) Rune Næss Elleskov, Lille Skensved, har klaget over, at han i forbindelse med stemmeafgivning på valgdagen til europaparlamentsvalget den 26. maj 2019 på sit valgsted på Ejby Skole blev nægtet at afgive en stemme med den begrundelse, at han allerede havde stemt på valgdagen. Rune Næss Elleskov fik oplyst, at en person var mødt op med et sygesikringskort, der matchede Rune Næss Elleskovs personoplysninger, og at vedkommende havde sagt, at han havde mistet sit valgkort, hvorfor der blev printet et nyt valgkort ud til denne person.

Køge Kommune har i anledning af klagen over for Økonomi- og Indenrigsministeriet bl.a. oplyst, at Rune Næss Elleskov mødte op på Køge Kommunes valgsted i Ejby kl. ca. 18.50. Valgkortet blev scannet, og det blev konstateret, at Rune Næss Elleskov ifølge valgsystemet allerede havde fået udleveret en stemmeseddel. Rune Næss Elleskov oplyste, at han ikke havde fået udleveret en stemmeseddel tidligere.

Valglisten blev undersøgt, og det fremgik, at Rune Næss Elleskov var registreret i valgsystemet kl. 13.39. Rune Næss Elleskov oplyste igen, at han ikke havde stemt, og forklarede, at han havde været i København med familien, hvor de havde en aftale om at se på en bil kl. 13.00.

På valgstedet søgte man på vælgere med samme fødselsdato, men der var ikke et match. Valgstedet undersøgte herefter alle indkomne valgkort i perioden. Der fandtes et erstatningsvalgkort, der stemte overens med Rune Næss Elleskovs valgkort.

Kommunen har endvidere oplyst, at det er fast praksis på alle kommunens valgsteder, at vælgere fremviser legitimation, såfremt vælgeren har brug for at få udskrevet et erstatningsvalgkort. Rune Næss Elleskov var i besiddelse af både sygesikringsbevis, kørekort og pas. Hverken valgsekretæren eller dennes stedfortræder huskede at have set Rune Næss Elleskov tidligere på dagen. Kommunens valgsekretariat blev kontaktet. Valgsekretariatet kontaktede Økonomi- og Indenrigsministeriet, der over for valgsekretariatet bekræftede, at Rune Næss Elleskov ikke kunne få udleveret en stemmeseddel, når han allerede var registreret i valgsystemet.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at det fremgår af § 25, stk. 1, i europaparlamentsvalgloven, at afstemning på valgdagen og forberedelsen hertil finder sted efter reglerne i § 44 og kapitel 7 i lov om valg til Folketinget med

de afvigelser, der følger af, at der ikke kan opstilles kandidater uden for partierne, jf. dog stk. 2 og 3.

Ministeriet har endvidere oplyst, at det fremgår af § 47 i folketingsvalgloven, at valget udøves ved personligt fremmøde på afstemningsstedet. Vælgeren skal inden stemmeafgivningen aflevere sit valgkort til valglisteføreren. Har en vælger ikke medbragt valgkort, udskrives et valgkort. Valglisteføreren skal forlange, at vælgeren giver oplysning om sin fødselsdato. Vælgeren skal i øvrigt på forespørgsel give oplysning om sit navn og sin bopæl. Hvis der er tvivl om en vælgers identitet, skal denne fastslås, om fornødent ved fremlæggelse af dokumentation herfor. Derefter, og når valglisteføreren har afmærket vælgerens navn på valglisten, udleveres en stemmeseddel til vælgeren.

Af punkt 7.2 i vejledning om afholdelse af europaparlamentsvalg søndag den 26. maj 2019 fremgår bl.a. følgende om den almindelige fremgangsmåde ved stemmeafgivning på valgdagen:

»Det er ikke nogen betingelse for at stemme, at man har medbragt sit valgkort til stemmeafgivningen, se lovens § 47, 3. pkt., som er gengivet ovenfor. Personer uden fast opholdssted, som kun får tilsendt et valgkort, hvis de anmoder om det, kan ligesom de vælgere, der har glemt at medbringe deres valgkort, stemme på valgdagen uden valgkort, hvis de medbringer legitimation, f.eks. kørekort, pas eller sundhedskort. Stemmeafgivning uden valgkort kan alene ske på det afstemningssted, som den seneste bopælskommune anviser. Oplysning herom fås ved henvendelse til den pågældende kommune.

Efter en ændring i 2012 af bl.a. folketingsvalglovens regler om stemmeafgivning på valgdagen (se § 3 i lov nr. 1252 af 18. december 2012) skal valglisteføreren fremover forlange, at vælgeren giver oplysning om sin *fødselsdato* (dvs. dag, måned og årstal), se lovens § 47, 4. pkt. Det er alene vælgerens fødselsdato, der skal oplyses, men ikke CPR-nummeret. Hvis vælgeren ikke ønsker at sige sin fødselsdato højt, kan oplysningen også gives ved at skrive fødselsdatoen på et stykke papir eller ved f.eks. at vise sit sundhedskort. Ændringen er gennemført for at højne sikkerheden omkring identifikation af vælgeren på valgdagen. Den nævnte procedure blev i forvejen anvendt i nogle kommuner, men er fremover gjort obligatorisk. Vælgeren skal i øvrigt fortsat på forespørgsel oplyse sit navn og sin bopæl/adresse, se lovens § 47, 5. pkt.

Som det fremgår af lovens § 47, 6. pkt., skal en vælgers identitet fastslås, hvis der er tvivl herom. Dette kan om nødvendigt ske ved, at vælgeren bliver bedt om at fremlægge dokumentation herfor (id). Det vil ikke være i overensstemmelse med loven, hvis der kræves id af alle, der stemmer. Dokumentation for en vælgers identitet skal alene kræves i tilfælde, hvor der er tvivl om den pågældende vælgers identitet. Der skal i den forbindelse kun ske fremlæggelse af dokumentation for vælgerens identitet, hvis dette er fornødent. Det afgørende er herefter, om den pågældende vælgers identitet er fastslået med tilstrækkelig sikkerhed, og ikke hvor-

dan identiteten er fastslået. Det er således ikke afgørende, om identiteten er fastslået ved valgkort og oplysning om fødselsdato, ved legitimation med eller uden billede eller ved personligt kendskab hos mindst én af de tilstedeværende myndigheds personer til den pågældende vælger. Der kan endvidere ikke stilles et generelt krav om billedlegitimation, mens der konkret vil kunne stilles krav herom, hvis der, efter at vælgeren har fremvist legitimation uden billede, stadig er tvivl om vælgerens identitet. [...]

Valglisteføreren må, inden stemmesedlen udleveres, sikre sig, at vælgeren ikke er afmærket på valglisten som en vælger, der tidligere har stemt, og at afmærkningen på valglisten er korrekt. Viser det sig, at vælgeren er afmærket på valglisten som en vælger, der tidligere har stemt, må valglisteføreren derfor undersøge, om vælgerens brevstemme eller valgkort er afleveret til afstemningsstedet.

I særlige tilfælde kan det vise sig nødvendigt at undersøge, om en anden vælger ved en fejl har afleveret den pågældende vælgers valgkort. Kan det ved nærmere undersøgelse sandsynliggøres, at en vælger ved en fejl har fået adgang til at stemme med en anden vælgers valgkort med det resultat, at den retmæssige ejer af valgkortet dermed i princippet uretmæssigt afskæres fra at stemme, kan valgstyrelsesformanden – når omstændighederne taler for det – give den pågældende vælger uden valgkort adgang til at stemme alligevel. I givet fald skal der gøres en bemærkning herom i afstemningsbogen.«

Med hensyn til klagen har ministeriet noteret sig Køge Kommunes bemærkninger til sagen, herunder at kommunen har oplyst, at det er fast praksis på alle kommunens valgsteder, at vælgeren skal fremvise legitimation, hvis der er brug for at udskrive et erstatningsvalgkort. Ministeriet har desuden noteret sig, at det på valgstedet blev undersøgt, om der var flere vælgere med samme fødselsdato, hvilket ikke var tilfældet.

Køge Kommunes udtalelse har herefter ikke givet ministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Køge Kommune og Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning.

25) Kasper Krabbe Barfoed, Gentofte, har klaget over, at han i forbindelse med stemmeafgivning på valgdagen til europaparlamentsvalget den 26. maj 2019 på Gentofte Rådhus blev nægtet at få udleveret en stemmeseddel og dermed at stemme, da der tidligere på dagen var blevet udstedt et erstatningsvalgkort i hans navn.

Gentofte Kommune har i anledning af klagen over for Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyst, at der ved vælgernes fremmøde på Gentofte Rådhus kunne konstateres, at der var stemt kl. 9.19. Kommunen har oplyst, at der kl. 9.18 blev udstedt et erstatningsvalgkort, hvilket ifølge kommunen kun sker mod forevisning af legitimation.

Kommunen har endvidere oplyst, at kommunen kontaktede ministeriets valgkontor, der efter kommunens oplysning

ger om hændelsesforløbet var enig i, at vælgeren ikke skulle gives mulighed for at afgive stemme.

Kommunen har yderligere oplyst, at kommunen ikke med sikkerhed kan fastslå, om det var vælgeren, der havde været på afstemningsstedet om morgenen, men at kommunen kan fastslå, at der var forevist legitimation med oplysning om vælgeren.

Endelig har kommunen oplyst, at det efterfølgende er undersøgt, om der var andre personer i rådhusets valgdistrikt med samme fødselsdato som denne vælger, hvilket der ikke var.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at det følger af europaparlamentsvalglovens § 25, stk. 1, at afstemning på valgdagen og forberedelsen hertil finder sted efter reglerne i § 44 og kapitel 7 i lov om valg til Folketinget med de afvigelser, der følger af, at der ikke kan opstilles kandidater uden for partierne, jf. dog europaparlamentsvalglovens § 25, stk. 2 og 3.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har endvidere oplyst, at det følger af folketingsvalglovens § 47, at valgret udøves ved personligt fremmøde på afstemningsstedet. Vælgeren skal inden stemmeafgivningen aflevere sit valgkort til valglisteføreren. Har en vælger ikke medbragt valgkort, udskrives et valgkort. Valglisteføreren skal forlange, at vælgeren giver oplysning om sin fødselsdato. Vælgeren skal i øvrigt på forespørgsel give oplysning om sit navn og sin bopæl. Hvis der er tvivl om en vælgers identitet, skal denne fastslås, om fornødent ved fremlæggelse af dokumentation herfor. Derefter, og når valglisteføreren har afmærket vælgerens navn på valglisten, udleveres en stemmeseddel til vælgeren.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har henvist til vejledning om afholdelse af europaparlamentsvalg søndag den 26. maj 2019, hvor det af punkt 7.2 bl.a. fremgår, at det, jf. nærmere folketingsvalglovens § 47, 3. pkt., ikke er nogen betingelse for at stemme, at man har medbragt sit valgkort til stemmeafgivningen. Personer uden fast opholdssted, som kun får tilsendt et valgkort, hvis de anmoder om det, kan ligesom de vælgere, der har glemt at medbringe deres valgkort, stemme på valgdagen uden valgkort, hvis de medbringer legitimation, f.eks. kørekort, pas eller sundhedskort. Stemmeafgivning uden valgkort kan alene ske på det afstemningssted, som den seneste bopælskommune anviser. Oplysning herom fås ved henvendelse til den pågældende kommune. Endvidere fremgår det af vejledningens punkt 7.2, at en vælgers identitet i medfør af lovens § 47, 6. pkt., skal fastslås, hvis der er tvivl herom. Dette kan om nødvendigt ske, ved at vælgeren bliver bedt om at fremlægge dokumentation herfor (ID). Det følger yderligere af vejledningens punkt 7.2, at valglisteføreren, inden stemmesedlen udleveres, må sikre sig, at vælgeren ikke er afmærket på valglisten som en vælger, der tidligere har stemt, og at afmærkningen på valglisten er korrekt. Viser det sig, at vælgeren er afmærket på valglisten som en vælger, der tidligere har stemt, må valglisteføreren derfor undersøge, om vælgerens brevstemme eller valgkort er afleveret til afstemningsstedet.

I særlige tilfælde kan det vise sig nødvendigt at undersøge, om en anden vælger ved en fejl har afleveret den pågældende vælgers valgkort. Kan det ved nærmere undersøgelse sandsynliggøres, at en vælger ved en fejl har fået adgang til at stemme med en anden vælgers valgkort med det resultat, at den retmæssige ejer af valgkortet dermed i princippet uretmæssigt afskæres fra at stemme, kan valgstyrrerformanden – når omstændighederne taler for det – give den pågældende vælger uden valgkort adgang til at stemme alligevel. I givet fald skal der gøres en bemærkning herom i afstemningsbogen.

Med hensyn til klagen har Økonomi- og Indenrigsministeriet noteret sig Gentofte Kommunes bemærkninger til sagen, herunder at kommunen har oplyst, at der kun udstedes erstatningsvalgkort mod forevisning af legitimation. Ministeriet har desuden noteret sig Gentofte Kommunes oplysning om, at kommunen ikke med sikkerhed kan fastslå, at det var vælgeren, der mødte op på valgstedet om morgenen, men at kommunen kan fastslå, at der er forevist legitimation med oplysning om vælgeren. Endelig har ministeriet noteret sig, at Gentofte Kommune efterfølgende har undersøgt, om der var andre personer i kommunen med samme fødselsdato som klageren, hvilket ikke var tilfældet.

Gentofte Kommunes udtalelse har herefter ikke givet Økonomi- og Indenrigsministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Gentofte Kommune og Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning.

26) Jesper Ole Westerdahl, København, har klaget over Frederiksberg Kommune i forbindelse med afholdelse af europaparlamentsvalget den 26. maj 2019 og folketingsvalget den 5. juni 2019.

Jesper Ole Westerdahl har oplyst, at han den 11. maj 2019 sammen med sin hustru på Frederiksberg Hovedbibliotek brevstemte til europaparlamentsvalget, og at de på valgdagen til folketingsvalget den 5. juni 2019 ved fremmøde på valgstedet blev oplyst om, at de var registreret som havende brevstemt og derfor ikke kunne stemme på valgdagen. Jesper Ole Westerdahl har desuden oplyst, at de valgtillordnede dog fik løst problemet, og at de begge fik lov til at stemme på valgdagen til folketingsvalget.

Jesper Ole Westerdahl har oplyst, at han i forlængelse af forløbet ønsker at klage over to forhold, nemlig for det første, at han og hans hustrus brevstemmer til europaparlamentsvalget ikke blev medregnet i valgresultatet, og for det andet, at det er uacceptabelt, at man kan registreres som havende brevstemt, 4 dage før der kunne brevstemmes til folketingsvalget, og at de derfor i første omgang blev afvist på valgstedet ved folketingsvalget.

Københavns Kommune har i anledning af klagen over for Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyst, at Jesper Ole Westerdahl ikke har stemt ved valget til Europa-Parlamentet. Kommunen har tjekket brevstemmeprotokollen, hvoraf det fremgår, at han ikke har brevstemt. Kommunen har også

tjekket den digitale valglister, hvoraf det fremgår, at han hverken har brevstemt eller stemt ved fremmøde.

Endvidere fremgår af Københavns Kommunes udtalelse, at det fremgår af den digitale valglister, at vælgerens brevstemme kl. 11.10 er ændret til ikke taget i betragtning, og at han har stemt ved fremmøde kl. 11.12. Vælgeren er registreret på valgstedet 9. Vest, Vesterbro Ny Skole.

Endelig har kommunen oplyst, at valgsekretæren har bekræftet, at der var to vælgere på valgdagen, hvis brevstemmen blev ændret til ikke taget i betragtning, så de kunne stemme ved fremmøde.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at en vælger, der har afgivet en brevstemme, der er taget i betragtning, efter folketingsvalglovens § 67 ikke kan stemme ved afstemningen på valgdagen. Tilsvarende regel gælder for europaparlamentsvalg, jf. europaparlamentsvalglovens § 26, stk. 1 og 6, der henviser til bl.a. folketingsvalglovens § 67. En vælger kan efter disse bestemmelser alene udelukkes fra at stemme på valgdagen, hvis vælgeren har afgivet en brevstemme, der er taget i betragtning, til samme valg, hvortil vælgeren ønsker at stemme på valgdagen.

Med hensyn til klagen har Økonomi- og Indenrigsministeriet noteret sig Københavns Kommunes oplysninger om, at Jesper Ole Westerdahl ikke har brevstemt eller stemt på valgdagen til europaparlamentsvalget den 26. maj 2019. Københavns Kommune har i den forbindelse tjekket brevstemmeprotokollen og den digitale valglister, hvoraf det fremgår, at han hverken har brevstemt eller stemt ved fremmøde på valgdagen.

Som sagen foreligger oplyst, lægger Økonomi- og Indenrigsministeriet til grund, at der formentlig er sket en administrativ fejl ved brevstemmeafgivningen på Frederiksberg Hovedbibliotek, således at der ved brevstemmeafgivningen til europaparlamentsvalget er blevet anvendt et følgebrev til folketingsvalg. Dette har i givet fald bevirket, at brevstemmen er blevet registreret som en brevstemme til folketingsvalget med den konsekvens, at klageren ikke har stemt til europaparlamentsvalget. I det omfang dette er forklaringen, finder Økonomi- og Indenrigsministeriet dette forhold vedrørende brevstemmeafgivningen i Frederiksberg Kommune beklageligt.

Københavns Kommunes udtalelse har herefter ikke givet Økonomi- og Indenrigsministeriet anledning til yderligere bemærkninger.

Udvalget tager det af Københavns Kommune og Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning. I det omfang den forklaring, som Økonomi- og Indenrigsministeriet har lagt til grund om forløbet, er den rigtige, tilslutter udvalget sig ministeriets karakteristik af forholdet som beklageligt.

27) Villy Lauridsen, Varde, har klaget over Varde Kommune i forbindelse med afholdelse af europaparlamentsvalget den 26. maj 2019 og folketingsvalget den 5. juni 2019, idet Villy Lauridsen fandt forholdene utilfredsstillende i for-

bindelse med brevstemmeafgivning på Varde Kommunes afdeling på Frisvadvej (det gamle hospital).

Villy Lauridsen har klaget over, at han ikke fik lejlighed til at skrive sit navn og personnummer uden på kuverterne med hans brevstemmer, og at hans brevstemmer ikke blev lagt i en aflåst boks, mens han var til stede.

Varde Kommune har i anledning af klagen over for Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyst, at kommunen i forbindelse med afholdelse af valg til Folketinget og Europa-Parlamentet samt kommunal- og regionsrådsvalg tilbyder borgerne at brevstemme på kommunens borgerservicecenter på Borgercenter Varde, Frisvadsvej 35, på et af kommunens fire decentrale borgerbetjeningssteder eller på kommunens plejecentre efter en nærmere tilrettelagt plan. I forbindelse med borgerens anmodning om at afgive brevstemme udskrives et følgebrev fra KMD's valgsystem. Borgeren får udleveret den relevante stemmeseddel, som vedkommende udfylder i de opstillede stemmebokse. Vælgeren lægger stemmesedlen i den dertil hørende inderkuvert og kommer retur til den medarbejder, som har den pågældende ekspedition. Her underskriver borgeren og medarbejderen følgebrevet, og følgebrevet stemples med kommunens navn- og adressestempel. Herefter lægges følgebrev og stemmeseddel i yderkuverten i borgerens påsyn, og herefter lægges yderkuverten med brevstemmen i en transportabel stemmeboks. Ved arbejdsdagens afslutning bliver alle kuverter taget op af den transportable boks, registreret og lagt i brandsikker boks i Borgerservice. Når perioden for brevstemmeafgivning er afsluttet, bliver brevstemmer fra andre kommuners borgere sendt til hjemkommunen med PostNord, og kommunens egne borgers brevstemmer bliver – efter gennemgang og afkrydsning i valgbogen – leveret til borgerens afstemningssted på valgmorgen. Kommunen har anført, at det er kommunens opfattelse, at håndtering og opbevaring af brevstemmer sker efter gældende regler og på fuldt betryggende vis.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har i sine bemærkninger til klagen henvist til reglerne om brevstemmeafgivning i europaparlamentsvalglovens § 26 og folketingsvalglovens § 53, § 56, stk. 1, § 60, stk. 1 og 3, og § 61, stk. 3.

Endvidere har ministeriet henvist til ministeriets vejledning om afholdelse af folketingsvalg, punkt 8.2.3.2. Her fremgår om udfyldelse og afgivelse af brevstemmer på de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme, f.eks. borgerservicecentre, bl.a., at når vælgeren har udfyldt brevstemmesedlen, lægger vælgeren stemmesedlen i konvolutten. Derefter udfylder vælgeren følgebrevet og underskriver dette i overværelse af stemmemodtageren, der attesterer stemmeafgivningen. Ved attestationen anfører stemmemodtageren – således som den fortrykte tekst til brug for attestationen foreskriver – dato, underskrift, stilling og myndighedens stempel på følgebrevet. Hvis stemmemodtageren ikke har mulighed for at sætte myndighedens stempel på følgebrevet, skal myndighedens navn skrives med blokbogstaver.

Af samme punkt i vejledningen fremgår, at der kan anvendes det følgebrev, som kommunalbestyrelsen kan udskrive

fra KMD A/S' valgudskrivningssystem, og den yderkuvert, der passer til dette følgebrev, samt det følgebrev, der kan udskrives fra Strålfors' brevstemmesystem, og den yderkuvert, der passer til dette følgebrev, ved den brevstemmeafgivning, som kommunalbestyrelsen står for. Anvendes følgebrevet fra KMD's eller Strålfors' systemer, skal vælgeren ikke udfylde følgebrevet, da de nødvendige oplysninger allerede fremgår af brevet. Vælgeren skal derfor alene underskrive følgebrevet i overværelse af stemmemodtageren, der attesterer stemmeafgivningen. Ved udskrivning af følgebrevet er det vigtigt, at der udvises den fornødne omhyggelighed, så det sikres, at følgebrevet vedrører den korrekte type valg.

Endelig fremgår, at vælgeren efter stemmemodtagernes attestation af stemmeafgivningen lægger konvolutten med stemmesedlen og følgebrevet i yderkuverten og lukker yderkuverten i overværelse af stemmemodtageren. Vælgeren udfylder yderkuverten med sit navn, sin fødselsdato og sin bopæl i overværelse af stemmemodtageren. Det fremgår, at den angivne procedure for vælgerens lukning og udfyldning af yderkuverten, der som angivet skal ske i stemmemodtagerens overværelse, er indført ved en lovændring i december 2012. Hensigten hermed er at højne sikkerheden omkring valget, idet det er ministeriets opfattelse, at det er en central retssikkerhedsgaranti ved brevstemmeafgivningen, at vælgeren deltager i hele proceduren omkring brevstemmeafgivningen.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har herudover henvist til samme vejlednings punkt 8.2.3.3, hvor det om kommunens håndtering af afgivne brevstemmer bl.a. fremgår, at det, når den enkelte vælger er færdig med at stemme, vil være hensigtsmæssigt, at brevstemmen (yderkuvert med indhold) lægges ned i en særlig brevstemmekasse i vælgerens påsyn, sådan at én stemmekasse er beregnet til »indenbys« brevstemmer, dvs. brevstemmer, der ikke skal sendes videre med postvæsenet, mens en anden stemmekasse er beregnet til »udenbys« brevstemmer, dvs. brevstemmer, der skal sendes videre med postvæsenet.

Endelig har Økonomi- og Indenrigsministeriet henvist til vejledningens punkt 8.7.1, hvor det om kommunalbestyrelsens modtagelse af brevstemmer bl.a. fremgår, at kommunalbestyrelsen skal sørge for, at de modtagne brevstemmer opbevares betryggende. Yderkuverterne må først åbnes af valgstyrene eller under overværelse af valgstyrene i forbindelse med valgstyrernes gennemgang af brevstemmerne.

Med hensyn til den del af klagen, der vedrører, at Villy Lauridsen ikke fik mulighed for at skrive navn og personnummer på yderkuverterne, har Økonomi- og Indenrigsministeriet således oplyst, at vælgeren, når kommunerne anvender KMD A/S' valgudskrivningssystem, ikke skal udfylde følgebrevet eller yderkuverten, da de nødvendige oplysninger allerede fremgår af brevet, der også kan ses på yderkuverten gennem kuvertens rude. Vælgeren skal derfor alene underskrive følgebrevet i overværelse af stemmemodtageren, der attesterer stemmeafgivningen.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har desuden noteret sig Varde Kommunes oplysninger vedrørende processen for brevafstemning i kommunen og kommunens opfattelse af, at håndtering og opbevaring af brevstemmer sker efter gældende regler og på fuld betryggende vis.

Varde Kommunes udtalelse har herefter ikke givet Økonomi- og Indenrigsministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Varde Kommune og Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning.

28) Erik Kristensen, Frederiksberg, har klaget over Frederiksberg Kommunes tilrettelæggelse og gennemførelse af brevstemmeafgivningen til europaparlamentsvalget 26. maj 2019.

Erik Kristensen har oplyst, at det på Frederiksberg Bibliotek alene var muligt at aflevere sin brevstemme til en brevstemmemodtager, der var iklædt muslimsk tørklæde, hvilket efter Erik Kristensens opfattelse ikke er foreneligt med forbuddet mod valgagitation eller anden holdningsmæssig påvirkning i folketingsvalglovens § 50.

Frederiksberg Kommune har i anledning af klagen over for Økonomi- og Indenrigsministeriet bl.a. anført, at fremgangsmåden ved brevstemmeafgivning er beskrevet i folketingsvalglovens §§ 61-63, hvor det bl.a. fremgår, at stemmemodtagere og personer, der yder personlig bistand til brevstemmeafgivningen, ikke i forbindelse med brevstemmeafgivningen må give en vælger råd eller opfordring, med hensyn til hvilket parti eller hvilken kandidat vælgeren skal stemme på. Frederiksberg Kommune har endvidere anført, at der ikke er bestemmelser eller krav i folketingsvalgloven om stemmemodtageres påklædning, og at kommunen heller ingen regler har om medarbejderes påklædning – herunder hovedbeklædning – i forbindelse med valg eller i øvrigt.

Frederiksberg Kommune har afvist påstanden om, at den pågældende medarbejder – på grund af sin hovedbeklædning – har givet holdningsmæssig påvirkning af de brevstemmende på stedet. Medarbejderen har alene passet sit job på biblioteket som brevstemmemodtager. Afslutningsvis har Frederiksberg Kommune bemærket, at kommunen naturligvis ikke sonderer i valget af medarbejdere efter medarbejderens valg af påklædning, så længe påklædningen anses for korrekt og passende i forhold til det arbejde, der skal udføres. Om man måtte bære et tørklæde, finder kommunen derfor heller ikke er forhold, der er egnet til at kunne påvirke en vælgers stemmeafgivning.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har bl.a. oplyst, at reglerne om afstemning på valgdagen ved valg til Europa-Parlamentet findes i § 25 i lov om valg til Europa-Parlamentet, der bl.a. henviser til kapitel 7 i folketingsvalgloven, mens reglerne om brevstemmeafgivning ved valg til Europa-Parlamentet findes i § 26 i lov om valg til Europa-Parlamentet, hvis stk. 1 og 6 henviser til kapitel 8 i folketingsvalgloven. Folketingsvalglovens § 50 om afstemning på valgdagen indeholder et forbud mod valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning i valglokalerne eller andre ste-

der i umiddelbar tilknytning hertil. Den tilsvarende bestemmelse vedrørende brevstemmeafgivning findes i folketingsvalglovens § 61, stk. 8, hvorefter stemmemodtageren påser, at vælgere, der ønsker at brevstemme, ikke udsættes for valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning i umiddelbar tilknytning til brevstemmeafgivningen.

Af folketingsvalglovens § 62, stk. 1, 1. pkt., fremgår, at stemmemodtagere og personer, der yder personlig bistand til brevstemmeafgivningen, i forbindelse med brevstemmeafgivningen ikke må give en vælger råd eller opfordring, med hensyn til hvilket parti eller hvilken kandidat vælgeren skal stemme på.

Af Økonomi- og Indenrigsministeriets vejledning om afholdelse af europaparlamentsvalg søndag den 26. maj 2019 fremgår af punkt 8.2.3.6 bl.a., at stemmemodtageren skal påse, at vælgere, der ønsker at brevstemme, ikke udsættes for valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning i umiddelbar tilknytning til brevstemmeafgivningen, se lovens § 61, stk. 8. Endvidere fremgår, at forbuddet gælder enhver form for holdningsmæssig påvirkning af vælgeren, uanset mediet hvorved, måden hvorpå eller personen hvorfra den holdningsmæssige påvirkning finder sted. Stemmemodtagere og de personer, der yder personlig bistand, må ikke i forbindelse med brevstemmeafgivningen give en vælger råd eller opfordring, med hensyn til hvilket parti eller hvilken kandidat vælgeren skal stemme på, se lovens § 62, stk. 1, 1. pkt.

Af vejledningens punkt 8.2.2.1 om brevstemmeafgivning på bl.a. biblioteker fremgår bl.a., at det endvidere er en forudsætning, at princippet, der nu er lovfæstet, om neutralitet med hensyn til de ydre omstændigheder ved valgbehandlingen overholdes. Kommunen skal således sikre, at vælgerne kan afgive deres brevstemme uden at blive udsat for valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning i umiddelbar tilknytning til brevstemmeafgivningen. Brevstemmeafgivningen bør derfor som udgangspunkt foregå i et særligt lokale eller i afskærmede omgivelser, hvor der ikke er fremlagt eller ophængt materiale, der kan tolkes som agiterende eller i øvrigt holdningspåvirkende. Brevstemmeafgivningen skal i alle tilfælde fortsat forestås af kommunalt ansat personale. Kommunalbestyrelsen skal sørge for behørig instruktion af det kommunale personale, som skal forestå brevstemmeafgivningen, herunder om forbuddet mod at give vælgeren råd eller opfordring, med hensyn til hvad vælgeren skal stemme, reglerne om hjælp til stemmeafgivning og den korrekte udfyldelse af stemmeseddel, følgebrev og yderkuvert m.v.

Af vejledningens punkt 7.5 om valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning i valglokalerne m.v. fremgår bl.a., at forbuddet gælder enhver form for holdningsmæssig påvirkning af vælgeren, uanset mediet hvorved, måden hvorpå eller personen hvorfra den holdningsmæssige påvirkning finder sted. Derimod må valgstyrelse og tilfornordnede vælgere samt kommunalt ansatte, der deltager i afviklingen af afstemningen, overhovedet ikke bære politiske emblemer, mærkater el.lign. De må heller ikke bære em-

blemer, mærkater el.lign., der agiterer for et bestemt synspunkt i forhold til aktuelle politiske spørgsmål eller i øvrigt giver udtryk for en bestemt politisk holdning el.lign. Det er ikke i strid med bestemmelsen at bære dannebrogselementer el.lign. eller at flage med dannebrogssflag.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har bemærket, at valglovgivningen således ikke indeholder regler om, at valgstyrelse eller tilfornordnede vælgere på valgdagen eller stemmemodtagere ved brevstemmeafgivningen ikke må bære religiøse symboler i form af f.eks. kristne kors, jødiske kalotter eller muslimske tørklæder. Sådanne religiøse symboler kan efter Økonomi- og Indenrigsministeriets opfattelse ikke betragtes som valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning i umiddelbar tilknytning til brevstemmeafgivningen, jf. § 26, stk. 1 og 6, i lov om valg til Europa-Parlamentet, der henviser til folketingsvalglovens § 61, stk. 8.

Frederiksberg Kommunes udtalelse har herefter ikke givet Økonomi- og Indenrigsministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Frederiksberg Kommune og Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning.

29) Ole Birch, Holte, har klaget over Rudersdal Kommune, idet reglerne om valgagitation efter Ole Birchs opfattelse ikke er blevet overholdt i forbindelse med valget til Europa-Parlamentet den 26. maj 2019 og folketingsvalget den 5. juni 2019.

Ole Birch har oplyst, at der har været ophængt ulovlige valgplakater på følgende valgsteder: Rudersdal Kommunes rådhus i Holte, Rådhuset i Birkerød (Hovedbiblioteket), Trørødskolen, Vedbæk Skole, Sjælsøskolen, Skovlyskolen, Vangeboskolen, Birkerød Skole, Nærum Skole og Ny Holte Skole. Ole Birch har i klagen indsat links til fotodokumentation fra de nævnte valgsteder.

Rudersdal Kommune har i anledning af klagen oplyst, at kommunen ved gennemgang af samtlige fotos fra de ni valgsteder på intet foto kan konstatere, at der hænger valgplakater i umiddelbar tilknytning til valglokalet, ligesom kommunen konstaterer, at valgplakaterne hænger på offentlig vej. Det samme gælder fotoserien fra henholdsvis rådhuset og hovedbiblioteket, hvorfra der har kunnet afgives brevstemmer.

Rudersdal Kommune har endvidere oplyst, at den tekniske servicemedarbejder på samtlige skoler dagen før valgdagen foretager et ekstra tjek af plakater foran valgstedet, og såfremt der er behov for det, bliver plakater fjernet inden valgstederne åbner. Konkret skete dette både forud for europaparlamentsvalget og forud for folketingsvalget. Såvel rådhuset som hovedbiblioteket er i perioden for brevstemmeafgivning dagligt blevet tjekket for valgagitation i og omkring indgangen, og eksempelvis er politiske kampagnebiler henvist til at parkere andre steder. Det samme gjorde sig gældende på Sjælsøskolen i forbindelse med valget til Europa-Parlamentet, hvor to kampagnebiler tilhørende tilfornordnede

vælgere var parkeret ved indgangen, til valglokalet. Disse biler blev henvist til anden parkering.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har i anledning af klagen henvist til § 25, stk. 1, i europaparlamentsvalgloven, der gælder i forbindelse med afstemning på valgdagen, hvorefter afstemning på valgdagen og forberedelsen hertil finder sted efter reglerne i § 44 og kapitel 7 i folketingsvalgloven.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har desuden henvist til § 50 i folketingsvalgloven, hvoraf bl.a. fremgår, at valgstyrene påser, at vælgerne ikke udsættes for valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning i valglokalerne eller andre steder i umiddelbar tilknytning hertil. I forbindelse med brevstemmeafgivning gælder det tilsvarende, at stemmemodtageren påser, at vælgere, der ønsker at brevstemme, ikke udsættes for valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning i umiddelbar tilknytning til brevstemmeafgivningen, jf. europaparlamentsvalglovens § 26, stk. 1 og 6, og folketingsvalglovens § 61, stk. 8.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har endvidere henvist til punkt 7.5 i ministeriets vejledning om afholdelse af folketingsvalg, hvoraf bl.a. fremgår, at valgstyrene skal sørge for, at vælgerne ikke bliver udsat for valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning i valglokalerne eller andre steder i umiddelbar tilknytning hertil.

Af vejledningen fremgår endvidere, at forbuddet mod valgagitation og anden holdningsmæssig påvirkning af vælgeren således indebærer, at der ikke må uddeles propagandamateriale eller hænges valgplakater op eller på anden måde udøves egentlig valgagitation på de nævnte lokaliteter eller de umiddelbare adgangsveje hertil, f.eks. gange, trapper samt efter omstændighederne skolegårde og lign. Valgstyrene skal i øvrigt sørge for, at vælgerne kan komme uforstyrret til og fra valglokalerne. Placering af valgplakater m.v. på afstemningsstedets matrikel (f.eks. i en skolegård) er ikke i sig selv i strid med folketingsvalglovens § 50. Det afgørende efter loven er, om der er tale om valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning »i valglokalerne eller andre steder i umiddelbar tilknytning hertil«. Valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning på afstemningsstedets matrikel skal imidlertid foregå i en så passende afstand fra indgangsdøren til den bygning, hvor valglokalerne ligger, at det ikke sker »i umiddelbar tilknytning« til valglokalerne. Er der tale om en større bygning med flere indgangsdøre, er den eller de relevante indgangsdøre i denne sammenhæng dem, som vælgerne skal bruge, når de møder frem for at stemme på valgdagen.

Vurderingen af, hvad der må anses for »passende afstand«, vil afhænge af de konkrete adgangsforhold til bygningen med valglokalerne.

Kommunalbestyrelsen kan som ejer, eventuelt bruger, af den matrikel, hvor bygningen med valglokalerne ligger, imidlertid beslutte, om valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning på afstemningsstedets matrikel i det hele taget skal være tilladt, uanset om en sådan valgagitation m.v. ikke i øvrigt ville være i strid med forbuddet

mod valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning i valglokalerne og andre steder i umiddelbar tilknytning hertil. Kommunalbestyrelsen vil således f.eks. kunne vælge den praksis ikke at tillade benyttelse af valgplakater, herunder »levende plakatsøjler«, på matriklen. Kommunalbestyrelsens afgørelse skal træffes i overensstemmelse med almindelige grundsætninger om saglighed og lighed i forvaltningen.

Områder på eller ud til offentlig gade eller vej er ikke omfattet af forbuddet mod valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning i valglokalerne og andre steder i umiddelbar tilknytning hertil, selv om de måtte ligge tæt på indgangsdøren til bygningen med valglokalerne.

Med hensyn til klagen har Økonomi- og Indenrigsministeriet noteret sig Rudersdal Kommunes oplysninger om de tiltag, som kommunen har iværksat forud for de to valgdage og dagligt under brevstemmeperioden for at imødegå valgagitation på valgsteder og brevstemmesteder. Ministeriet har derudover noteret sig kommunens oplysninger om, at kommunen ved en gennemgang af samtlige fotos fra de ni valgsteder på intet foto har kunnet konstatere, at valgplakater hang i umiddelbar tilknytning til valglokalet, ligesom kommunen har kunnet konstatere, at valgplakaterne hang på offentlig vej.

Rudersdal Kommunes udtalelse har herefter ikke givet Økonomi- og Indenrigsministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Rudersdal Kommune og Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning.

30) Henrik H. Olsen, Roskilde, har klaget over, at Roskilde Kommune som valgsted i midtbyen havde udpeget den katolske Skt. Josefs Skole som valgsted i forbindelse med afholdelse af europaparlamentsvalget den 26. maj 2019, hvilket efter Henrik H. Olsens opfattelse udgjorde en skjult påvirkning af vælgerne.

Henrik H. Olsen har i den forbindelse anført, at da EU (EF) i udgangspunktet er et katolsk påfund og fortsat er domineret af helt eller overvejende katolske lande, er der tale om en skjult påvirkning af vælgerne.

Roskilde Kommune har i anledning af klagen over for Økonomi- og Indenrigsministeriet anført, at det sædvanlige valgsted i Roskilde Midtby, Roskilde Bibliotek, ikke kunne benyttes på grund af ombygning. Skt. Josefs Skole blev derfor valgt, fordi skolen ligger tæt på biblioteket i gåafstand og der er en stor og tilgængelig gymnastiksal.

Roskilde Kommune har endvidere anført, at kommunen ikke mener, at det forhold, at der er tale om en katolsk skole, har haft indflydelse på afstemningen. Skolen adskiller sig således ikke fra andre skoler.

Roskilde Kommune har på telefonisk forespørgsel oplyst over for Økonomi- og Indenrigsministeriet, at der ikke var religiøse symboler i valglokalet på Skt. Josefs Skole eller adgangsvejene hertil – både valglokalet og adgangsvejene

fremstod helt neutrale og adskilte sig således ikke fra andre skoler.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at det fremgår af § 25, stk. 1, i europaparlamentsvalgloven, at afstemning på valgdagen og forberedelsen hertil finder sted efter reglerne i § 44 og kapitel 7 i lov om valg til Folketinget med de afvigelser, der følger af, at der ikke kan opstilles kandidater uden for partierne, jf. dog stk. 2 og 3.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har desuden oplyst, at det fremgår af § 45, stk. 1 og 2, og § 50, 3. pkt., i folketingsvalgloven, at i hvert afstemningsområde foregår afstemningen på ét afstemningssted. Kommunalbestyrelsen sørger for lokaler til afstemningen og for det fornødne antal stemmerum og stemmekasser. [...] Valgstyrene påser, at vælgerne ikke udsættes for valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning i valglokalerne eller andre steder i umiddelbar tilknytning hertil. [...]

Det fremgår bl.a. af punkt 7 i vejledning om afholdelse af europaparlamentsvalg søndag den 26. maj 2019, at det er kommunalbestyrelsens ansvar at sørge for gennemførelsen af valgbehandlingen. Denne opgave kan ikke delegeres helt eller delvis til valgbestyrelsen. [...] Afstemningen foregår på ét afstemningssted i hvert afstemningsområde.

Desuden fremgår det bl.a. af den nævnte vejledningspunkt 7.1 om kommunalbestyrelsens forberedelse af afstemningen, at kommunalbestyrelsen skal sørge for lokaler til afstemningen og det nødvendige antal stemmerum og stemmekasser, se folketingsvalglovens § 45, stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal i øvrigt sørge for, at der er truffet de nødvendige forberedelser til afstemningen på hvert afstemningssted, se folketingsvalglovens § 45, stk. 4.

Endelig fremgår bl.a. følgende af den nævnte vejledningspunkt 7.5 om valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning i valglokalerne m.v.:

»Det bemærkes, at der vil kunne være tale om valgagitation, hvis der i valglokalerne er ophængt bannere, plakater m.v. for hjælpeorganisationer o.lign., hvis de pågældende organisationer har været aktive i valgkampen. Som et eksempel herpå kan nævnes, at der ved folkeafstemningen den 3. december 2015 om omdannelse af retsforbeholdet til en tilvalgsordning var et afstemningssted, hvor der inden og på afstemningsdagen hang et banner for Red Barnet, der havde været aktive i »Ja«-kampagnen i forbindelse med folkeafstemningen. Der var med banneret således tale om valgagitation, hvorfor banneret skulle fjernes omgående. Valgstyrene skal således være opmærksomme herpå samt på allerede ophængte bannere m.v. på afstemningsstederne.«

Ministeriet har anført, at det således er kommunalbestyrelsen, der træffer afgørelse om, hvor de forskellige afstemningssteder i kommunen skal være. Kommunalbestyrelsen skal ved udpegningen af de enkelte afstemningssteder sørge for, at lokalerne fremtræder neutrale, således at vælgerne kan stemme uden at blive udsat for påvirkning umiddelbart inden afstemningen, herunder også påvirkning, der ikke kan

karakteriseres som valgagitation, men som dog er egnet til at distrahere vælgeren fra formålet med vælgerens tilstedeværelse i valglokalet, nemlig at afgive sin stemme. Dette følger af forbuddet i folketingsvalglovens § 50, 3. pkt., mod, at vælgerne udsættes for valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning i valglokalerne eller andre steder i umiddelbar tilknytning hertil, der er udtryk for den valgretlige grundsætning om, at de ydre omstændigheder omkring valgbehandlingen skal være neutrale, så de ikke tager opmærksomheden fra valgbehandlingen. Forpligtelsen til, at lokalerne fremtræder neutrale, påhviler ikke blot valgstyrene, jf. folketingsvalglovens § 50, 3. pkt., men også kommunen i kraft af kommunens forpligtelse til at sørge for lokaler til afstemningen, jf. folketingsvalglovens § 45, stk. 2.

Ministeriet oplyser endelig, at ministeriet telefonisk har spurgt Roskilde Kommune om, hvorvidt der var religiøse symboler i valglokalet på Skt. Josefs Skole eller adgangsvejene hertil, og at Roskilde Kommune har oplyst, at dette ikke var tilfældet, og at både valglokalet og adgangsvejene fremstod helt neutrale og således ikke adskilte sig fra andre skoler.

Efter ministeriets opfattelse har kommunen således sikret sig, at lokalerne på valgstedet på Skt. Josefs Skole fremstod med den fornødne neutralitet, idet valglokalet på Skt. Josefs Skole – der var en gymnastiksal – og adgangsvejene hertil fremstod neutrale og uden religiøse symboler. Ministeriet har i den forbindelse bemærket, at det blotte forhold, at valglokalet på Skt. Josefs Skole ejes af en friskole med en idemæssig tilknytning til et bestemt trossamfund, ikke kan indebære, at den valgretlige grundsætning om, at de ydre omstændigheder omkring valgbehandlingen skal være neutrale, kan anses for overtrådt.

Roskilde Kommunes udtalelse har herefter ikke givet ministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Roskilde Kommune og Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning.

31) Thomas Bak Nielsen, Kokkedal, har klaget over Fredensborg Kommune i forbindelse med afholdelse af europaparlamentsvalget den 26. maj 2019, idet han har oplyst, at han, mens han befandt sig på sit afstemningssted, af valgstyrerformanden blev bedt om enten at tage sin jakke af eller at forlade afstemningsstedet. Baggrunden herfor var, at der på Thomas Bak Nielsens jakke flere steder stod både hans navn og hans partitilhørsforhold, hvilket ifølge valgstyrerformanden ikke var tilladt, idet det var valgagitation.

Fredensborg Kommune har i anledning af klagen over for Økonomi- og Indenrigsministeriet bl.a. anført, at Fredensborg Byråd den 27. maj 2019 modtog en klage fra folketingskandidat Thomas Bak Nielsen, der klagede over, at han i forbindelse med europaparlamentsvalget den 26. maj 2019 på valgstedet Kokkedal, Egedalshallen, af valgstyrerformanden var blevet bedt om enten at tage sin jakke af eller at forlade valgstedet.

Kommunen har indhentet en udtalelse fra valgstyrrerformanden, som har oplyst, at da Thomas Bak Nielsen ankom til valgstedet, hilste han på ham. Han bemærkede Thomas Bak Nielsens jakke, der havde et iøjnefaldende Venstrelogo og navnet Thomas Bak Nielsen påført med synlige bogstaver. Han valgte trods det synlige logo at lade Thomas Bak Nielsen stemme, idet han antog, at Thomas Bak Nielsen ville gå ind i stemmeboksen og stemme, hvorefter han ville aflevere sin stemmeseddel og hurtigt forlade valgstedet, som alle andre vælgere gør. Thomas Bak Nielsen blev dog i valglokalet, så alle kunne se ham. Efter ca. 10 minutter kontaktede nogle af valgstyrrerne og de valgtillordnede valgstyrrerformanden og spurgte, om det ikke var et problem, at Thomas Bak Nielsen stod og talte med folk i valglokalet, når han havde et partilogo på beklædningen.

Valgstyrrerformanden har endvidere oplyst, at han konstaterede, at Thomas Bak Nielsen var blevet stående tæt på stemmeboksene, hvor han snakkede med nogle mennesker. Han stod altså tæt på valghandlingen og stemmeboksene, og reglerne er, at der ikke må være agitation i valglokalet. Derfor kontaktede han Thomas Bak Nielsen direkte og sagde, at han gerne måtte blive stående, men så skulle han lige tage sin jakke af. Thomas Bak Nielsens første reaktion var, at han ikke mente, at valgstyrrerformanden kunne bede ham om dette, da reglerne sagde, at det kun var valgstyrrere og tilfornordnede, der ikke måtte bære emblemer, mærkater el.lign., der angiver tilknytning til et bestemt parti. Valgstyrrerformanden gav ham ret i det, men tilføjede, at det også følger af reglerne, at der ikke må ophænges valglakater, uddelles propagandamateriale eller på anden måde udøves valgagitation i stemmelokalerne eller de umiddelbare adgangsveje til stemmelokalet.

Det var klart valgstyrrerformandens vurdering, at Thomas Bak Nielsen faldt ind under reglen om valgagitation i lokalet. Herefter bad han endnu en gang Thomas Bak Nielsen om at tage jakken af, hvis han ville blive på stedet og tale med folk. Herefter gik Thomas Bak Nielsen.

Kommunen har supplerende oplyst, at der ud over de to mindre logoer på Thomas Bak Nielsens jakke var et stort logo på ryggen af jakken, hvor der stod »Venstre« med tydelige, store, orange bogstaver på blå baggrund. Logoet fyldte det meste af den øverste del af jakken og var ca. 12-15 cm højt.

Kommunen har anført, at Thomas Bak Nielsen fik mulighed for uforstyrret at afgive sin stemme til valget. Efterfølgende blev han imidlertid i valglokalet i ca. 10 minutter, hvor han blev stående tæt på stemmeboksene med sin jakke på.

Det fremgår af punkt 7.5 i vejledning om afholdelse af europaparlamentsvalg søndag den 26. maj 2019, at alle former for valgagitation i valglokalet er forbudt. Der står herom bl.a., at »også holdningsmæssig påvirkning fra andre vælgere er omfattet af forbuddet. Det er dog forudsat i loven, at valgstyrrerne alene skal skride ind, når manifestationerne er af en vis påtrængende karakter. At vælgere, der møder op for at stemme, bærer emblemer, mærkater eller lig-

nende med opfordringer til at stemme på et bestemt parti eller en bestemt kandidat eller har deres mobiltelefoner, smartphones, tablets m.v. tændte, er normalt ikke i sig selv nok til, at valgstyrrerne skal skride ind.«

Kommunen har endvidere anført, at det således var op til valgstyrrerne i Egedalshallen at skønne, om Thomas Bak Nielsen ved at placere sig tæt på stemmeboksene i 5-10 minutter iført sin jakke med et stort Venstrelogo på ryggen udøvede valgagitation. Det var valgstyrrerformandens vurdering, at der med det store tydelige Venstrelogo på jakken var tale om valgagitation, og at han derfor var forpligtet til at bringe dette til ophør, hvilket han gjorde.

Kommunen har understreget, at episoden på ingen måde har haft indvirkning på Thomas Bak Nielsens stemmeafgivning, men først fandt sted, efter at valghandlingen var afsluttet.

Thomas Bak Nielsen har til kommunens redegørelse over for Økonomi- og Indenrigsministeriet bl.a. anført, at valgstyrrerformandens beskrivelse af logoet på ryggen af hans jakke ikke var korrekt, idet der på jakkens bagside var skrevet med hvide bogstaver, som var lige under 4 cm høje.

Thomas Bak Nielsen har endvidere anført, at det ikke virkede, som om valgstyrrerformanden overhovedet havde set den omtalte jakke andet end på det billede, der var vedlagt klagen. Thomas Bak Nielsen har oplyst, at han kun talte med personer, som medvirkede ved valgets afvikling, og som alle henvendte sig til ham. Han var samlet set på valgstedet mellem 5 og 10 minutter inkl. aflevering af valgkort, udlevering af stemmeseddel, ophold i stemmeboksen og aflevering af stemmesedlen. Han opholdt sig ikke på valgstedet længere end absolut nødvendigt, ud over høflig og ganske kortvarig samtale med de personer, der uopfordret henvendte sig til ham.

Thomas Bak Nielsen har endelig anført, at det er hans opfattelse, at valgstyrrerformandens bemærkninger ikke er retvisende og troværdige, men er tilpasset, således at valgstyrrerformandens ageren er fremstillet i et gunstigere lys. Han er fortsat af den opfattelse, at det er en valgstyrrerformand uvedkommende, hvordan en vælger går klædt, i modsætning til personer, som medvirker til valgets afvikling, da disse i sagens natur skal være helt neutrale i deres udtryk.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at det fremgår af § 25, stk. 1, i europaparlamentsvalgloven, at afstemning på valgdagen og forberedelsen hertil finder sted efter reglerne i § 44 og kapitel 7 i lov om valg til Folketinget med de afvigelser, der følger af, at der ikke kan opstilles kandidater uden for partierne, jf. dog stk. 2 og 3.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har endvidere oplyst, at det fremgår af § 50 i folketingsvalgloven, at valgstyrrerne kan bestemme, at der i stemmelokalet foruden de personer, som forestår afstemningen, kun må opholde sig vælgere, der skal afgive stemme. Endvidere kan valgstyrrerne begrænse antallet af tilstedeværende vælgere, når ordensmæssige hensyn kræver det. Valgstyrrerne påser, at vælgerne ikke udsættes for valgagitation eller anden form for holdningsmæssig

påvirkning i valglokalerne eller andre steder i umiddelbar tilknytning hertil. De tilstedeværende skal i øvrigt rette sig efter valgstyrrernes anvisninger.

Af punkt 7.5 i vejledning om afholdelse af europaparlamentsvalg søndag den 26. maj 2019 fremgår bl.a. følgende:

»Valgstyrerne skal sørge for, at vælgerne ikke bliver udsat for valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning i valglokalerne eller andre steder i umiddelbar tilknytning hertil, se folketingsvalglovens § 50, 3. pkt. [...]

Forbuddet mod valgagitation og anden holdningsmæssig påvirkning af vælgeren indebærer således, at der ikke må uddeles propagandamateriale eller hænges valgplakater op eller på anden måde udøves egentlig valgagitation i de nævnte lokaliteter eller de umiddelbare adgangsveje hertil, f.eks. gange, trapper samt efter omstændighederne skolegårde o.lign. Se nedenfor. [...]

Forbuddet gælder enhver form for holdningsmæssig påvirkning af vælgeren, uanset mediet hvorved eller måden hvorpå eller personen hvorfra den holdningsmæssige påvirkning finder sted. [...]

Også holdningsmæssig påvirkning fra andre vælgere er omfattet af forbuddet. Det er dog forudsat i loven, at valgstyrrerne alene skal skride ind, når manifestationerne er af en vis påtrængende karakter. At vælgere, der møder op for at stemme, bærer emblemer, mærkater eller lignende med opfordringer til at stemme på et bestemt parti eller en bestemt kandidat eller har deres mobiltelefoner, smartphones, tablets m.v. tændte, er normalt ikke i sig selv nok til, at valgstyrrerne skal skride ind.«

Ministeriet har anført, at det bl.a. fremgår af ovenstående, at det normalt ikke i sig selv er nok til, at valgstyrrerne skal skride ind, at vælgere, der møder op for at stemme, bærer emblemer, mærkater el.lign. med opfordring til at stemme på et bestemt parti eller en bestemt kandidat.

Efter ministeriets opfattelse er det normalt heller ikke i sig selv nok til, at valgstyrrerne skal skride ind, at vælgere, der møder op for at stemme, bærer en jakke påført et partilogo.

Det fremgår imidlertid af Fredensborg Kommunes udtalelse, der bl.a. indeholder en gengivelse af valgstyrrerformandens oplysninger, at Thomas Bak Nielsen, efter at han havde afgivet sin stemme til valget, blev i valglokalet i ca. 10 minutter, hvor han blev stående tæt på stemmeboksene iført sin jakke med et stort og tydeligt Venstrelogo på ryggen, og at det derfor var valgstyrrerformandens vurdering, at der under disse omstændigheder var tale om valgagitation, som han var forpligtet til at bringe til ophør.

Af Thomas Bak Nielsens supplerende bemærkninger fremgår det derimod, at han kun talte med personer, der alle medvirkede ved valgets afvikling, og som alle henvendte sig til ham, og at han samlet set var på valgstedet mellem 5 og 10 minutter inkl. aflevering af valgkort, udlevering af stemmeseddel, ophold i stemmeboks og aflevering af stemmeseddel, og at han således ikke opholdt sig på valgstedet længere end absolut nødvendigt, ud over høflig og ganske kort-

varig samtale med de personer, der uopfordret henvendte sig til ham.

Ministeriet har, som sagen foreligger oplyst, ikke grundlag for at tilsidesætte valgstyrrerformandens vurdering, hvor- efter klagerens adfærd i det konkrete tilfælde havde karakter af valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning, der var omfattet af forbuddet mod valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning i folketingsvalglovens § 50, 3. pkt.

Fredensborg Kommunes udtalelse har herefter ikke givet ministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Fredensborg Kommune og Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning.

32) Mogens Knudsen har klaget over, at Haderslev Kommune har tilladt, at Peter Kofod, der var kandidat for Dansk Folkeparti, blev interviewet på sit valgsted i forbindelse med, at han afgav sin stemme til europaparlamentsvalget den 26. maj 2019.

Mogens Knudsen har i den forbindelse oplyst, at Peter Kofod fik lov til at agitere for sin og partiets holdning i indslaget, og at en vælger blev forhindret adgang til valgbordet i forbindelse med interviewet. Mogens Knudsen har endelig oplyst, at han så indslaget på TV 2 News.

Haderslev Kommune har i anledning af klagen over for Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyst, at Peter Kofod har bolig i Haderslev Kommune og skal stemme på valgstedet Harmonien, der er et af de større valgsteder i kommunen, og at der i forbindelse med hans stemmeafgivning var en del presse, der fulgte ham.

Kommunen har yderligere oplyst, at den administrative ansvarlige for valget i Haderslev Kommune var til stede under hele forløbet, og at vedkommende har oplyst, at der ikke var vælgere, som blev forhindret i at komme til valgbordet, idet der var to valgborde på valgstedet Harmonien. Den administrative ansvarlige har dog beklaget, at en del af de interviews, der var i forbindelse med Peter Kofods stemmeafgivelse, blev foretaget i selve stemmelokalet ved den ene af udgangene og har oplyst, at dette vil der være opmærksomhed på fremadrettet.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har henvist til § 25, stk. 1, i europaparlamentsvalgloven, hvor det fremgår, at afstemning på valgdagen og forberedelsen hertil finder sted efter reglerne i § 44 og kapitel 7 i folketingsvalgloven med de afvigelser, der følger af, at der ikke kan opstilles kandidater uden for partierne, jf. dog stk. 2 og 3.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har desuden henvist til § 50 i folketingsvalgloven, hvor det fremgår, at valgstyrrerne kan bestemme, at der i stemmelokalet foruden de personer, som forestår afstemningen, kun må opholde sig vælgere, der skal afgive stemme. Endvidere kan valgstyrrerne begrænse antallet af tilstedeværende vælgere, når ordensmæssige hensyn kræver det. Valgstyrerne påser, at vælgerne ikke udsættes for valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning i valglokalerne eller andre steder i umiddelbar

tilknytning hertil. De tilstedeværende skal i øvrigt rette sig efter valgstyrenes anvisninger.

Ministeriet har herudover henvist til indholdet af punkt 7.5 om valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning i valglokalerne m.v. i vejledningen om afholdelse af europaparlamentsvalg søndag den 26. maj 2019.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har endvidere oplyst, at ministeriet til brug for behandlingen af valgklager har gennemset et indslag fra TV 2 den 26. maj 2019 med titlen »Her stemmer Peter Kofod«, som viser Peter Kofod møde op på sit valgsted og stemme samt samtale med valgstyrene på valgstedet. Ministeriet har oplyst, at det er deres opfattelse, at Peter Kofods stemmeafgivning som vist i indslaget ikke kan karakteriseres som valgagitation, og at det desuden ikke af indslaget fremgår, at en vælger blev forhindret adgang til valgbordet i forbindelse med interviewet.

I forlængelse heraf har Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyst, at ministeriet ikke er bekendt med, om det er det samme indslag, som klageren har klaget over.

Med hensyn til klagen har Økonomi- og Indenrigsministeriet i øvrigt noteret sig Haderslev Kommunes oplysninger om, at den administrativt ansvarlige i kommunen var til stede under hele forløbet, og at vedkommende ikke oplevede, at der var vælgere, der blev forhindret i at komme til valgbordet. Ministeriet har desuden noteret sig, at kommunen har beklaget, at en del af de interviews, der var i forbindelse med Peter Kofods stemmeafgivelse, blev foretaget i selve stemmelokalet ved den ene af udgangene, og at kommunen vil være opmærksom på dette fremadrettet.

Haderslev Kommunes udtalelse har herefter ikke givet Økonomi- og Indenrigsministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Haderslev Kommune og Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning. Udvalget noterer sig Haderslevs Kommunes beklagelse af, at en del af interviewene med en af spidskandidaterne til europaparlamentsvalget blev foretaget i selve stemmelokalet ved den ene af udgangene. Udvalget tager til efterretning, at Haderslev Kommune vil være opmærksom på at undgå dette fremadrettet.

33) Michael Arbirk, Otterup, har klaget over de skriveredskaber, der var tilgængelige på afstemningsstedet Sletten Skole i Nordfyns Kommune i forbindelse med afholdelse af europaparlamentsvalget den 26. maj 2019 og folketingsvalget den 5. juni 2019. Klagen er blevet sendt til Økonomi- og Indenrigsministeriet fra Nordfyns Kommune.

Michael Arbirk har bl.a. anført, at det anvendte skriveredskab afgiver en væske, der nemt kan afvaskes. Han har vedlagt tre billeder til dokumentation herfor.

Nordfyns Kommune har i anledning af klagerne over for Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyst, at kommunen i sin korrespondance med Michael Arbirk efter europaparlamentsvalget har redegjort for lovligheden af, at de røde pen-

ne er stillet til rådighed af Nordfyns Kommune. Kommunen har i det hele fastholdt det i korrespondancen anførte over for Økonomi- og Indenrigsministeriet og således afvist, at Michael Arbirk har noget retmæssigt grundlag for den indbragte klage.

Kommunen har, for så vidt angår Michael Arbirks bemærkninger om, at væsken nemt kan afvaskes, gjort opmærksom på, at der lovligt kan stilles almindelige blyanter til rådighed, som endnu nemmere vil kunne udviskes med et viskelæder. Kommunen har i øvrigt bemærket, at det efter kommunens opfattelse fremgår af Michael Arbirks fotomateriale, at pennen har været forholdsvis svær at afvaske, idet afvaskningen har beskadiget papiret, herunder næsten lavet hul i dette.

Nordfyns Kommune har derudover korresponderet med Michael Arbirk i forbindelse med en senere e-mail af 27. maj 2019 fra Michael Arbirk til kommunen. I den forbindelse har kommunen bl.a. oplyst over for Michael Arbirk, at kommunen ud over at overholde gældende regler naturligvis også er interesseret i, at de skriveredskaber, der stilles til rådighed i stemmeboksene, ikke volder problemer i forbindelse med afstemning. Kommunen oplyste, at Michael Arbirks betænkeligheder derfor vil blive taget med i betragtning ved planlægningen af, hvilke skriveredskaber der fremtidig stilles til rådighed.

Kommunen oplyste endelig, at der var blevet gennemført fintælling af de afgivne stemmesedler ved europaparlamentsvalget, og at der i den forbindelse ikke var konstateret problemer hidrørende fra afkrydsning med rød pen.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har i sine bemærkninger til klagen henvist til reglerne om stemmeafgivning i europaparlamentsvalglovens § 25, stk. 1, jf. folketingsvalglovens § 45, stk. 1, jf. § 48, stk. 2. Endvidere har ministeriet henvist til ministeriets vejledning om afholdelse af folketingsvalg, punkt 7.1. Heraf fremgår om de skriveredskaber, der kan anvendes i forbindelse med afstemningen på valgdagen, bl.a., at der skal være det nødvendige udstyr i hvert stemmerum, for at vælgerne kan afgive deres stemme (skriveplade og blyant eller andet egnet skriveredskab). Det fremlagte skriveredskab behøver ikke være en blyant eller en sort eller blå kuglepen, men må godt have en mere synlig farve, f.eks. rød, hvis kommunalbestyrelsen f.eks. måtte vurdere, at det vil lette stemmeoptællingen, hvis afkrydsningens farve således er mere tydelig. Det er også tilladt for vælgeren at anvende sit eget medbragte skriveredskab. Det er dog i den forbindelse vigtigt, at vælgeren vejledes om, at farven eller tykkelsen af vælgerens skriveredskab ikke må afvige så væsentligt fra gængse skriveredskaber, at stemmesedlen kan bedømmes som værende givet et særpræg, da stemmesedlen i givet fald vil være ugyldig.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har påpeget, at valglovgivningen således ikke indeholder nogen angivelse af, at der skal anvendes en bestemt type af skriveredskaber, f.eks. kuglepenne, ved stemmeafgivningen, ligesom der lovligt

kan stilles almindelige blyanter til rådighed og vælgere kan medbringe deres eget skriveredskab.

Med hensyn til klagen har Økonomi- og Indenrigsministeriet noteret sig, at Nordfyns Kommune den 28. maj 2019 til Michael Arbirk har oplyst, at der ved fintællingen af stemmesedlerne til europaparlamentsvalget ikke blev konstateret problemer hidrørende fra afkrydsning med de anvendte røde penne. Ministeriet har ligeledes noteret sig kommunens vurdering – på baggrund af Michael Arbirks egen billeddokumentation – af, at blækket har været forholdsvis svært at afvaske, idet afvaskningen har beskadiget papiret. Herudover har ministeriet noteret sig, at kommunen vil tage Michael Arbirks betænkeligheder vedrørende de anvendte skriveredskaber med i betragtning ved planlægningen af, hvilke skriveredskaber der skal anvendes ved fremtidige valg i kommunen.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har tilføjet, at den form for snyd med afvaskning af stemmesedler, som Michael Arbirk i sin klage udtrykker bekymring for, efter Økonomi- og Indenrigsministeriets opfattelse vil være vanskelig at gennemføre, bl.a. på grund af de retsgarantier, der ligger i, at både en stemmeoptælling på afstemningsstedet og en efterfølgende fintælling er offentlig, og de retsgarantier, der ligger i den nærmere afvikling af stemmeoptællingen, herunder i reglerne om valgstyernes og valgbestyrelsens kontrol, og i reglerne om, at en kandidat ikke kan deltage i optællingen af stemmer for den kandidatliste, vedkommende er opstillet for.

Nordfyns Kommunes udtalelse har herefter ikke givet Økonomi- og Indenrigsministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Nordfyns Kommune og Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning.

34) Ane Hein, Randers, har klaget over, at hun har stemt personligt på en kandidat til europaparlamentsvalget, men at den pågældende kandidat ifølge valgopgørelsen på det afstemningssted, hvor hun afgav sin stemme, har fået 0 personlige stemmer.

Randers Kommune har i anledning af klagen oplyst, at kommunen blev kontaktet af Ane Hein i dagene efter valget. Her oplyste Ane Hein, at hun på KMD' A/S's hjemmeside havde set, at den kandidat, hun stemte personligt på, fremstod som havende fået 0 stemmer, hvilket undrede hende meget. Som følge heraf blev afstemningsbogen samt den ugyldige stemme fra afstemningsstedet gennemgået. Den ugyldige stemme viste et stort kryds, der rakte ind over flere partifelter. Efter det af Ane Hein oplyste havde hun været meget omhyggelig med at sætte sit kryds, og det blev derfor umiddelbart vurderet, at der ikke var tale om, at hendes personlige stemme på kandidaten var blevet kendt ugyldig.

Randers Kommune har oplyst, at det af afstemningsbogen fremgik, at et tidligere indført tal ved Socialdemokratiet var visket ud og et nyt indført, men at der derudover ikke var foretaget konstaterbare rettelser. Randers Kommune har op-

lyst, at såfremt en rettelse foretages under fintællingen, skrives denne normalt med rødt i afstemningsbogen, at det formodes, at rettelserne med det udviskede tal er foretaget under optællingen på selve valgdagen, og at de i afstemningsbogen indførte tal stemte til fintællingen.

Randers Kommune har endelig oplyst, at kommunen ikke vil kunne komme sagen nærmere foruden en fornyet optælling af afstemningsstedet.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har i sine bemærkninger til klagen henvist til europaparlamentsvalglovens § 28, stk. 1, om stemmeoptælling og til samme lov § 30 om opgørelse af personlige stemme og listestemmer. Endvidere har ministeriet henvist til lovens § 37, stk. 1 og 2, om Folketingets prøvelse af europaparlamentsvalg.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har herudover henvist til ministeriets vejledning om afholdelse af europaparlamentsvalg søndag den 26. maj 2019, punkt 9.7.1. Heraf fremgår om rammerne for fintælling bl.a., at valgbestyrelsen, senest dagen efter at afstemningen har fundet sted, dvs. senest mandag den 27. maj 2019, foretager den endelige opgørelse af resultatet af stemmeafgivningen i opstillingskredsen (fintælling).

Af samme vejlednings punkt 9.10, hvortil ministeriet også har henvist, fremgår om fornyet fintælling bl.a., at valgbestyrelsen, inden den sender valgbogen til Danmarks Statistik og til Økonomi- og Indenrigsministeriet, skal sikre sig, at der ikke er fejl og mangler i valgbogen. Bliver valgbestyrelsen efter afsendelsen af valgbogen til Danmarks Statistik og til Økonomi- og Indenrigsministeriet opmærksom på, at der er fejl eller mangler i valgbogen, skal valgbestyrelsen snarest muligt underrette Danmarks Statistik og Økonomi- og Indenrigsministeriet herom og indsende rettelserblade til valgbogen til både Danmarks Statistik og Økonomi- og Indenrigsministeriet, hvis det er nødvendigt. Modtager valgbestyrelsen henvendelser om foretagelse af fornyet fintælling, skal sådanne henvendelser betragtes som en klage over valget. Sådanne henvendelser skal derfor straks videresendes til Økonomi- og Indenrigsministeriet, med henblik på at de derefter kan blive behandlet af Folketinget. Folketinget kan pålægge valgbestyrelsen at foretage en fornyet gennemgang og opgørelse af det materiale eller dele heraf, der har været benyttet ved europaparlamentsvalget.

Med hensyn til klagen har Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyst, at gennemgang af valgbogen for Randers Syd-Kredsen ikke har givet ministeriet grundlag for at antage, at der har været forhold, som har betydning for resultatet af stemmeoptællingen og den efterfølgende fintælling for afstemningsstedet Purhushallen i Randers Syd-Kredsen. Ministeriet har herved henvist til redegørelsen for gennemgangen af stemmesedlerne og valgbøgerne, der oversendes til Folketinget sammen med valgbøgerne og det øvrige valgmateriale, der er nævnt i europaparlamentsvalglovens § 36. Ministeriet har i denne forbindelse særlig henvist til det afsnit i redegørelsen, hvori er beskrevet kontrollen af de til grund for valgbøgerne liggende oplysninger om kandidaternes person-

lige stemmetal opgjort for de enkelte afstemningsområder (afsnit 2.3), samt afsnit om bemærkninger i de enkelte valg-bøger (2.6).

Økonomi- og Indenrigsministeriet har noteret sig, at valgbestyrelsen i Randers Syd-Kredsen i valgbogen har noteret oplysninger vedrørende brevstemmekonvolutter, og at der ikke er yderligere oplysninger til valgbogen. Ministeriet har desuden noteret sig, at det af Danmarks Statistiks valgopgørelse fremgår, at den socialdemokratiske kandidat Morten Klessen har fået 0 personlige stemmer på afstemningsstedet Purhushallen i Randers Syd-Kredsen. Ministeriet har givet udtryk for den opfattelse, at det forhold, at én personlig stemme muligvis ikke er anført korrekt i forhold til en kandidat, der i øvrigt ikke har fået andre personlige stemmer, ikke alene kan begrunde en fornyet fintælling. Ministeriet har i den forbindelse bemærket, at der ikke i øvrigt er anført oplysninger i valgbogen for Randers Syd-Kredsen, der giver anledning til en fornyet fintælling af stemmerne afgivet på afstemningsstedet Purhushallen i Randers Syd-Kredsen.

Randers Kommunes udtalelse har herefter ikke givet Økonomi- og Indenrigsministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Randers Kommune og Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning. Udvalget tilslutter sig Økonomi- og Indenrigsministeriets opfattelse af, at der ikke er anledning til fornyet fintælling af de personlige stemmer i valgkredsen.

35) Kirstine Frank Jensen, Ribe, har klaget over, at Esbjerg Kommune har tilladt, at vælgere har taget børn i alderen 9-13 år med i stemmeboksen på hendes valgsted i Ribe i forbindelse med europaparlamentsvalget den 26. maj 2019.

Esbjerg Kommune har i anledning af klagen over for Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyst, at kommunen har konstateret, at der på det omtalte valgsted ikke konsekvent blev håndhævet en hård linje omkring børns deltagelse. Der havde generelt ikke været mange børn med på valgstedet. I forhold til de børn, der var med på valgstedet med deres forældre, kan det ikke udelukkes, at nogle af disse børn ikke blev blevet stoppet i at gå med ind i stemmerummet, på trods af at de har været i skolealderen. Store børn og voksne blev dog hindret i at gå med ind i stemmerummene. Esbjerg Kommune kan således ikke garantere, at det beskrevne ikke er hændt, og beklager, at det har foranlediget en klage.

Esbjerg Kommune vil fremadrettet gøre en indsats for at sikre, at det på alle valgsteder er ekstra indskærpet, at børn i skolealderen ikke må medtages i stemmerummene, ved særlig vejledning til sekretærer og valgstyrere på valgstederne.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har oplyst, at det fremgår af § 25, stk. 1, i europaparlamentsvalgloven, at afstemning på valgdagen og forberedelsen hertil finder sted efter reglerne i § 44 og kapitel 7 i lov om valg til Folketinget med de afvigelser, der følger af, at der ikke kan opstilles kandidater uden for partierne, jf. dog stk. 2 og 3.

Ministeriet har endvidere oplyst, at det fremgår af § 48 i folketingsvalgloven, at stemmeafgivningen sker i stemme-

rummet, hvor kun vælgeren må være til stede. [...] Når stemmeafgivningen er foretaget, sammenfolder vælgeren stemmesedlen, således at ingen kan se, hvordan der er stemt. Derefter lægger vælgeren stemmesedlen i stemmekassen i overværelse af en tilforordnet vælger.

Det følger således af valglovgivningen, at stemmeafgivningen foregår i stemmerummet, hvor kun vælgeren må være til stede, medmindre vælgeren har brug for hjælp til stemmeafgivningen. Reglen er til for at håndhæve princippet om stemmehemmelighed, som ikke kun er en ret, men også en pligt for vælgeren.

Ministeriet har ikke bemærkninger til, at valgstyrerne i praksis tillader, at mindre børn går med en forælder ind i stemmerummet. Dette er dog, under forudsætning af at børnene er under den skolepligtige alder og derfor formodes ikke at kunne afkode, hvor deres forælder sætter krydset, og derved ikke kan bryde forældrenes stemmehemmelighed ved at afsløre over for tredjemand, hvem deres mor eller far stemte på.

Med hensyn til klagen har Økonomi- og Indenrigsministeriet noteret sig Esbjerg Kommunes oplysninger om, at kommunen har konstateret, at der på det omtalte valgsted ikke konsekvent har været håndhævet en hård linje omkring børns deltagelse ved valget, men at kommunen fremadrettet vil gøre en indsats for at sikre, at det på alle valgsteder ved særlig vejledning til sekretærer og valgstyrere er ekstra indskærpet, at børn i skolealderen ikke må medtages i stemmerummene. Ministeriet har desuden noteret sig, at Esbjerg Kommune beklager episoden.

Esbjerg Kommunes udtalelse har herefter ikke givet ministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Esbjerg Kommune og Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning. Udvalget noterer sig Esbjerg Kommunes beklagelse med hensyn til børns deltagelse på det omtalte valgsted. Udvalget noterer sig endvidere, at kommunen fremadrettet vil gøre en indsats for at sikre, at det på alle valgsteder ved særlig vejledning til sekretærer og valgstyrere bliver ekstra indskærpet, at børn i skolealderen ikke må medtages i stemmerummene.

36) Bente Henriksen, Københavns Kommune, har klaget over, at hun forud for europaparlamentsvalget den 26. maj 2019 og forud for folketingsvalget den 5. juni 2019 via NemSMS modtog påmindelser om, at hun skulle huske at stemme til valgene.

Bente Henriksen har oplyst, at det er unødvendigt for kommunen at fremsende NemSMS'er til klageren med påmindelse om at stemme til europaparlamentsvalget den 26. maj 2019 og folketingsvalget den 5. juni 2019, når der allerede er stor opmærksomhed omkring begge valg i tv og radio og i form af valgplakater og valgmateriale.

Københavns Kommune har i anledning af klagen bl.a. oplyst, at valgbestyrelsen i Københavns Kommune besluttede at udsende sms'er via NemSMS til vælgerne i Københavns Kommune forud for de to valg til henholdsvis europaparla-

mentsvalget den 26. maj 2019 og folketingsvalget den 5. juni 2019. Københavns Kommune udsendte også valg-sms'er ved de seneste valg, folkeafstemningen om retsforbeholdet den 3. december 2015 og kommunal- og regionalvalget den 21. november 2017. Der er tidligere benyttet en privat leverandør til sms-udsendelsen. Valgbestyrelsen ønskede denne gang at benytte NemSMS, ligesom kommunen også benytter e-boks til at kommunikere direkte med borgerne. Sms'en til europaparlamentsvalget blev udsendt den 24. maj 2019 og havde følgende ordlyd:

»Søndag den 26. maj er der valg til Europa-Parlamentet. Du kan stemme kl. 9-20 på dit valgsted. Med venlig hilsen Københavns Kommune«.

Sms'en til folketingsvalget blev udsendt den 4. juni 2019 og havde følgende ordlyd:

»Dit kryds tæller. Husk valget til Folketinget i morgen. Se på dit valgkort, hvor du stemmer. Med venlig hilsen Københavns Kommune«.

Sms'erne er ment som en servicepåmindelse om valg og indgår blandt andre valgdeltagelsesinitiativer, som har til hensigt at øge valgdeltagelsen i kommunen. Udsendelsen af sms'erne og herunder bemærkningerne fra klager vil indgå i evalueringerne af de to valg og vil i den forbindelse blive drøftet af valgbestyrelsen.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har bl.a. oplyst, at det af § 18, stk. 1, og § 20 i folketingsvalgloven fremgår, at kommunalbestyrelsen, når valg er udskrevet, skal udarbejde en valgliste over kommunens vælgere, jf. §§ 15 og 16. Valglisten skal udarbejdes for hvert afstemningsområde i kommunen. Så snart valglisten er udarbejdet, udsender kommunalbestyrelsen valgkort til de vælgere, der er opført på valglisten og registreret i Det Centrale Personregister (CPR) med bopæl eller fast opholdssted i kommunen. Kommunalbestyrelsen udsender endvidere efter anmodning valgkort til de vælgere, der intet fast opholdssted har, men som efter reglerne i lov om Det Centrale Personregister er registreret i kommunen som fraflyttet den tidligere adresse. Valgkortet skal indeholde oplysning om vælgerens navn og adresse, nummer på valglisten, afstemningsstedets beliggenhed og dag og tid for afstemningen. Tilsvarende bestemmelser findes i § 14, stk. 1, 1. pkt., og § 15, stk. 1, i europaparlamentsvalgloven.

Af Økonomi- og Indenrigsministeriets vejledning om afholdelse af folketingsvalg fremgår af punkt 4.10 bl.a., at så snart valglisten er udarbejdet, sender kommunalbestyrelsen automatisk valgkort ud til de vælgere, der er optaget på valglisten og registreret i CPR med bopæl eller fast opholdssted i kommunen. Valgkortene udarbejdes maskinelt på grundlag af de maskinelt udarbejdede valglisten og dermed på grundlag af kommunernes indberetninger til CPR. I visse tilfælde udarbejdes valgkort manuelt.

Valgkortet skal indeholde oplysning om vælgerens navn og adresse, nummer på valglisten og afstemningsstedets beliggenhed, og på hvilken dag og på hvilket tidspunkt afstem-

ningen finder sted. Kommunalbestyrelsen skal aflevere alle valgkort, der udskrives efter 15.-dagsvalglisten, til postbesørgelse så betids, at disse kan være modtaget af vælgerne senest 5 dage før valgdagen.

For at sikre hurtig udbringning opfordres kommunalbestyrelsen til at orientere postvæsenet om udsendelsen i god tid inden afleveringen til postbesørgelse.

I Økonomi- og Indenrigsministeriets vejledning om afholdelse af europaparlamentsvalg findes et tilsvarende afsnit.

Det følger således af valglovgivningen, at det er kommunalbestyrelsens ansvar at udarbejde valgkort og at aflevere alle valgkort til postbesørgelse, for at disse kan være modtaget af vælgerne senest 5 dage før valgdagen. Det er endvidere kommunalbestyrelsens ansvar, at valgkortet indeholder oplysning om vælgerens navn og adresse, nummer på valglisten, afstemningsstedets beliggenhed, og på hvilken dag og på hvilket tidspunkt afstemningen finder sted.

Økonomi- og Indenrigsministeriets har endvidere oplyst, at det efter ministeriets opfattelse følger af kommunalbestyrelsens ovennævnte oplysningsforpligtelse vedrørende afstemningsstedets beliggenhed, og på hvilken dag og på hvilket tidspunkt afstemningen finder sted, at kommunalbestyrelsen i tillæg til udsendelse af valgkort også på anden måde kan oplyse vælgerne om tid og sted for afstemningen, herunder via udsendelse af oplysende sms'er til vælgerne.

Med hensyn til klagen har Økonomi- og Indenrigsministeriet noteret sig Københavns Kommunes oplysning i brevet af 7. juni 2019 om, at sms'erne var ment som en servicepåmindelse om valg, der indgik i kommunens valgdeltagelsesinitiativer, som havde til hensigt at øge valgdeltagelsen i kommunen. Ministeriet har derudover noteret sig kommunens oplysninger om, at udsendelsen af sms'erne og klagerens bemærkninger vil indgå i evalueringerne af de to valg og i den forbindelse blive drøftet af valgbestyrelsen.

Københavns Kommunes udtalelse har herefter ikke givet Økonomi- og Indenrigsministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Økonomi- og Indenrigsministeriet oplyste til efterretning.

Økonomi- og Indenrigsministeriets beregninger og opgørelser

De af Økonomi- og Indenrigsministeriet foretagne beregninger og opgørelser har ikke givet udvalget anledning til særlige bemærkninger.

Der blev ved valget afgivet i alt 2.800.029 stemmer mod 2.332.217 i 2015, 2.415.568 i 2009, 1.921.541 i 2004 og 2.023.306 i 1999.

Stemmeprocenten var 66,1 mod 56,32 i 2015, 59,5 i 2009, 47,9 i 2004 og 50,5 i 1999.

Navnene på de kandidater, der har opnået valg, er omdelt til udvalget. Der har ikke over for udvalget været rejst tvivl om de pågældendes valgbarhed.

Navnene på de kandidater, der ikke opnåede valg, er om-
delt til udvalget.

En valgt har ikke ønsket at overtage sit mandat

Karsten Hønge (SF) har meddelt udvalget, at han ikke øn-
sker at overtage det opnåede mandat.

Udvalgets konklusion og indstilling

I det foregående har udvalget fremdraget en række enkelt-
spørgsmål og en række fejl og mangler.

Udvalget finder dog anledning til at udtale, at ingen af de
nævnte enkeltspørgsmål eller fejl og mangler har været af en
sådan karakter, at de må antages at have kunnet influere på
valgets gyldighed eller dets resultat.

Benny Engelbrecht (S), fmd. Bjarne Laustsen (S) Henrik Dam Kristensen (S) Dan Jørgensen (S) Orla Hav (S)

Nick Hækkerup (S) Jens Rohde (RV) Jacob Mark (SF) Kirsten Normann Andersen (SF) Peter Juel-Jensen (V), nfm.

Kristian Pihl Lorentzen (V) Anni Matthiesen (V) Kristian Jensen (V) Karen Ellemann (V) Bent Bøgsted (DF)

Mai Mercado (KF) Mette Thiesen (NB)

Enhedslisten, Alternativet, Liberal Alliance, Inuit Ataqatigiit, Siumut, Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin havde ikke
medlemmer i udvalget.

Socialdemokratiet (S)	48	Alternativet (ALT)	5
Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	43	Nye Borgerlige (NB)	4
Dansk Folkeparti (DF)	16	Liberal Alliance (LA)	4
Radikale Venstre (RV)	16	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	14	Siumut (SIU)	1
Enhedslisten (EL)	13	Sambandsflokkurin (SP)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	12	Javnaðarflokkurin (JF)	1

Udvalget er herefter enig om at afgive følgende:

Indstilling

Folketinget godkender det den 26. maj 2019 afholdte valg
af 14 medlemmer til Europa-Parlamentet, de af Økonomi-
og Indenrigsministeriet foretagne beregninger og opgørelser
af dette valg og de i bilag 1 nævnte kandidater som valgte,
herunder Kira Marie Peter-Hansen i stedet for Karsten Høn-
ge, der har tilkendegivet, at han ikke ønsker at modtage
mandatet.

Liste over kandidater, der godkendes som valgt**A. Socialdemokratiet**

- 1 Jeppe Kofod
- 2 Christel Schaldemose
- 3 Niels Fuglsang

B. Radikale Venstre

- 1 Morten Helveg Petersen
- 2 Karen Melchior

C. Det Konservative Folkeparti

- 1 Pernille Weiss

F. SF – Socialistisk Folkeparti

- 1 Margrete Auken
- 2 Kira Marie Peter-Hansen

O. Dansk Folkeparti

- 1 Peter Kofod

V. Venstre, Danmarks Liberale Parti

- 1 Morten Løkkegaard
- 2 Søren Gade
- 3 Asger Christensen
- 4 Linea Søgaard-Lidell¹⁾

Ø. Enhedslisten – De Rød-Grønne

- 1 Nikolaj Villumsen

¹⁾ Økonomi- og indenrigsministeren fastsætter ifølge § 6, stk. 2, i lov nr. 1739 af 27. december 2018 tidspunktet for, hvornår Linea Søgaard-Lidell, der har opnået det 14. mandat i Europa-Parlamentet, tiltræder sit mandat.